

Sala R
Gab.
Est.
Tab. 5⁵
N.º 20

R

5

20

Bibli. Lusit.

t. III - pag. 199

8-13-49

~~C. S. N. 9~~

~~M^{to} raro~~

LIBER DE

RATIONE VICTVS

IN SINGVLIS FEBRIBVS

secundum Hippoc. Brudo Lusitano

autore ad Anglos.

VERTE PAG LLAM CONTENTO
rum licet sese offerret.

ἡ βλάβη, αὐτὰρ τὸ ναυπύλοντας ἐγείρει

Τῆς σοφίας πέρας ἐστὶν ἀεὶ πηλοῦμαι

σφραγὶς ἡμετέρας δ' ἔσται σελίσση

Τῆς σοφίας πέρας ἐστὶν ἀεὶ πηλοῦμαι

VENETIIS,

M. D. XLIII.

LIBER DE

RATION VITAE

IN SINGULIS PARTIBUS

ET SINGULIS PARTIBUS

ET SINGULIS PARTIBUS

ET SINGULIS PARTIBUS

ET SINGULIS PARTIBUS

ET SINGULIS PARTIBUS

LIBER DE RATION VITAE

LIBER DE RATION VITAE

LIBER DE RATION VITAE

VT SINGVLA que in hoc cō-
tinentur opusculo facile inueniri pos-
sint in libros tres hanc de victu specu-
lationem partiti sumus in primo de
forma victus loquemur. In secunda
de quantitate & qualitate victus & de numero & ho-
ra administrationis agemus. In tertio singulis febribus
conuenientem victum inuestigabimus cui adiecta est vi-
ctus ratio secundum symptomatum naturam.

PRIMÆ PARTIS.

Cap. i.

Discepcionem continet, an crasso victu alendi sint acue-
te febricitantes. Vt arbitratus est petrona.

Cap. ij.

Quod tenui victu alendi sunt acute febricitantes iux-
ta rationalium medicorum sententiam.

Cap. iij.

Ostendit quid per crassum, tenuem, exacte tenuem, te-
nuissimum, vltimo tenuissimum, victum Hip. intelligat.

Cap. iiij.

Ostendit qualiter sint intelligendę crassi, symetri, & te-
nuis victus notiones quas Gal. primo apho. assignauit.

Cap. v.

Locum citat Galeni a quo ostenditur qualiter intelligē-
da sit tenuis victus ratio ἡ δὲ ἡγεῖσα λεπτή.

Cap. vi.

De victus forma a robore virtutis & a distantia sta-

PRIMÆ PARTIS

tus sumenda sit.

Cap. vij.

Rationes eorum qui à constitutione morbi, & a' robore virtutis, victus formam sumendam esse opinantur.

Cap. viij.

Quod in multis locis Hip. secundæ positioni consentit in inuestigatione formæ victus.

Cap. ix.

Non satis esse ad rectam formæ victus inuentionem, virtutis robur, & morbi constitutionem considerare, sed ijs præcognitionem status adiungendam esse.

Cap. x.

Iuxta status distantiam, singulis morborum acutorum conuenientem elicere victus formam docet.

Cap. xi.

An medico liceat quatuor dierum abstinentiam febricitantibus aliquando consulere.

Cap. xij.

Virtutis imbecillitas præsens, & quæ in posterum futura erit, à quibus sit cognoscenda.

Cap. xij.

Quo nam signo discernatur morbus qui ad quartum terminari debeat.

Cap. xiiij.

Acuti morbi quo maxime deprehendantur signo, & quænam sit acutarum febrium leuissima, & quem habeat terminum.

Cap. xv.

A' quibus signis, morbum ad septimum & ad undeci-

PRIMÆ PARTIS

num terminandum fore sciamus.

Cap. xvi.

Parum referre ad rectam formæ victus inuentionem,
an terminus diebus intermedijs accidat.

Cap. xvij.

Quæ nam febres intra quartum, & quæ intra septimū,
vndecimum, & quartumdecimum terminentur.

Cap. xviii.

An à statu vel à crise vel à termino vniuscuiusq; mor-
bi quem à symptomatibus sumendum diximus victus
ratio sumenda sit.

Cap. xix.

Tempora morborum tripliciter distingui.

Cap. xx.

Quotupliciter ab Hip. crisis nomen accipiat & tres
esse symptomatum primas causas.

Cap. xxi.

De qua status acceptione intelligendus sit aphorismus
contemplari igitur oportet ægrotantem si sufficiat cū
victu ad statum ægritudinis &c.

Cap. xxij.

Quod in ijs symptomatibus quæ morbum insequuntur
cum ad maximam perueniunt magnitudinem statum
esse intelligere oportet.

Cap. xxiii.

Quod cum duo sint quæ incremento symptomatum fi-
nem imponant, nempe vltimum resistentiæ naturæ, &
perfectæ morbi coctiones, terminum non à coctione
sed à robore virtutis & symptomatum magnitudine

PRIMÆ PARTIS

accipiendum fore ostendit. A quibus vltimum resistētiæ accipitur natura.

Cap. xxiiij.

Quod primus Hip. post assiduas obseruationes iuxta Symptomatum differentias in singulis morbis terminos hoc est vltimum resistētiæ naturæ diffiniuit.

Cap. xxv.

Statum à quo victus formam inuestigandam docuit Hip. in apho. contemplari igitur oportet & c. terminū esse ad quem vsque laborantis virtus morbi acumē citra aliquam quatuor crisiū ferre possit.

Cap. xxvi.

Quod victus ratio conualituris pariter & morituris adhibenda sit.

Cap. xxvij.

Quod duæ aliæ sint morborum constitutiones quæ victus rationem valde dissimilem à iam dicta exposcāt.

Cap. xxviii.

In morbis ijs qui ab initio statim florent & vigent non à distantia status, sed à coctione morbi victus rationem sumendam esse ostendit.

Cap. xxix.

Quotupliciter virtus vrgeat & signa per que virtutem maxime, multum, & parum vrgentem dignoscere possimus.

Cap. xxx.

Quotupliciter morbus vrgeat.

Cap. xxxi.

Continet tabellam qua facile quouis in singulis morbis

conuenientem victus formam inuenire possit.

LIBRI SECVNDI.

Cap. i.

A' quibus quantitas victus sumatur.

Cap. ij.

An melius sit ad id quod magis est accedere quam ad minus vbi a' iusto modo sit abscedendum.

Cap. iij.

An forma victus seruanda sit a' morbi initio ad statum vsque & quantitas mutanda an econtra.

Cap. iiij.

A' quibus numerus oblationis cibi sumatur.

Cap. v.

A' quibus sumatur qualis victus febricitantibus sit exhibendus.

Cap. vi.

An victus, affectum & eius causam respicere debeat.

Cap. vij.

An victus opponi debeat intemperiei simili gradu contrarie qualitat.

Cap. viij.

A' tribus qualitas victus sumitur.

Cap. ix.

A' quibus sumitur quando exhibere cibum febricitantibus debeamus.

Cap. x.

Eorum quæ de ptisana Hip. scripsit nonnulla sunt alijs

cibarijs cōmunia & aliqua ptisanæ peculiaris

Cap. xi.

Vbi mulsæ vbi oximelite vtendum sit.

Cap. xij.

A' quibus ratio potus qui ægrotantibus ministrandus sit sumatur.

Cap. xij.

Quod lusitani medici & hispani methodum Hip.in ad ministracione victus non insequantur.

Cap. xiiij.

Minoratiuam euacuationem quæ per pharmacum fit non esse semper administrandam in initiis februm putridarum.

Cap. xv.

Qui inter initia morborum, tenui magis victu vtuntur, cum que prope statum peruentum est solidiori, in dā num ægrotantium grauiter peccant.

Cap. xvi.

Victus rationem quam medici Angli obseruant præceptis artis medicæ magis consentire.

Cap. xvij.

Anglis ægrotantibus non esse tenuem victum offerendū sumpta indicatione a' consuetudine regione & cœli temperie.

Cap. xvij.

Anglos viciosis aut semicorruptis humoribus abundare non crudis.

Cap. xix.

Ægrotantibus Anglis tenuem victum ob id ministrare

LIB. III.

ut redundantes in eorum ventriculis humores absu-
mantur errorem esse.

LIBRI TERTII.

Cap. i.

Causo legitimo quis victus competat.

Cap. ij.

Causo notho seu spurio conueniens victus qui sit.

Cap. iij.

Quid Hip. per attractorias intelligat sorbitiones.

Cap. iij.

Victus quos recentiores medici tradidere, causo nō con-
uenire ostendit.

Cap. v.

Quis victus synochis febribus competat.

Cap. vi.

Inconuenientes esse victus synochis, quos recentiores
medici tradunt.

Cap. vij.

Victum tertianæ continuæ conuenientem inquirat.

Cap. viij.

Cibum ex refrigerantibus herbis ante morbi coctionem
in continuis febribus non conuenire.

Cap. ix.

Quis victus continuæ a flegmate conueniat.

Cap. x.

Latica febris quem exposcat victum.

Cap. xi.

Exquisitæ tertianæ conuenientem victum inuestigat.

Cap. xii.

Disceptatio an recte consuluerint arabes medici in tertiana pura à cibis in quibus est caro abstinendū esse.

Cap. xiii.

Febri à pituita dulci & salsa quis victus conueniat.

Cap. xiiii.

Crassiozem victum exposcere tertianam quàm quottidianam contra recentiores medicos.

Cap. xv.

An in febre phlegmatica procedendum est tenui victu ad septimū vsq; ut arbitrati sunt antiquiores arabū.

Cap. xvi.

Febri quartanæ quis victus competat.

Cap. xvii.

Qua specie quartanæ tenui sit utendum victu ad vigesimum vsque diem.

Cap. xviii.

Rationem inquit quare diuersis cibariis prauæ substantiæ aliquando sanentur ij qui quartana febre laborant, occasiones que singulorum remediorum signis docet cognoscere.

Cap. xix.

Pestilenti febre conuenientem victum inuestigat.

Cap. xx.

An allia conueniant in pestilenti constitutione gratia præseruationis & curationis.

Cap. xxi.

Victum inquit colligantibus febribus conuenientē.

Cap. xxii.

Victum inuestigat qui morbillis & uariolis competat.

Cap. xxiii.

An usus salitorum piscium in uariolis sit secundum rationem.

Cap. xxiiii.

Victum conuenientem hemitriteo docet.

Cap. xxv.

Febri in qua exteriora frigent & interiora calent & econtra quis conueniat uictus.

Cap. xxvi.

Quando a symptomatibus sumenda sit, victus ratio.

Cap. xxvii.

In vigilis conuenientem victum inuestigat.

Cap. xxviii.

Victum docet qui sitienti infirmo conuenit.

Cap. xxix.

Ad inducendam appetentiam que conueniant cibaria.

Cap. xxx.

Qui ad sedandam tussim profint victus.

Cap. xxxi.

Ad obstructionem iocineris & lienis quæ competat cibaria.

Cap. xxxii.

In fluxu ventris quæ victus ratio sit obseruanda.

AD LECTOREM.

ERRATA & quaecunque incuria typogra-
phi omiffa sunt numeraturus candidè lector,
volui te primum admonere peculiare eſſe autori inſiniti-
nis abſolutis loco indicatiui crebro vti. Quorum ſingue-
la ad indicatiuum reducito aut ſubintelligito conſtat aut
manifeſtum eſt. Vt cum in initio ait, varias eſſe apud
medicos opiniones, variæ ſunt, aut varias eſſe conſtat,
intelligere oportet.

- 1 fol. 1 pag. 1 lin. generis pro generis
1 fol. 2 pag. 5 lin. indebita pro in debita
2 fol. 1 pag. 1 lin. concedendum pro accedendum
2 fol. 1 pag. 26 lin. quiſque pro quosque
3 fol. 1 pag. 4 lin. inuictus pro in victus
5 fol. 2 pag. 3 lin. inchoantem pro inchoante
7 fol. 1 pag. 25 lin. in ſignis pro inſignis
10 fol. 2 pag. 13 lin. cuius ſignū eſt pro ſcies ſignū eſſe
11 fol. 2 pag. 26 lin. ſimilem pro ſimilis
12 fol. 1 pag. 23 lin. aqua pro à qua
12 fol. 2 pag. 7 lin. efferas pro offerendum
14 fol. 1 pag. 20 lin. atqui pro nunquid
14 fol. 2 pag. 23 lin. cum agrotans pro egrotanti cum
15 fol. 1 pag. 4 lin. iudicat pro iudico
15 fol. 1 pag. 27 lin. cibum ut pro cibum offerre ut.
16 fol. 1 pag. 27 lin. enuem pro tenuem
19 fol. 2 pag. 7 lin. clariffimo defecit accipi
21 fol. 1 pag. 3 lin. victus pro virtus
in eadem 8 lin. didiſcimus pro didicimus

E R R A T A

- in eadem 18 lin. pidaurum pro epidaurum
 35 fol. 1 pag. 10 lin. febrī pro in febre
 in eadem 11 lin. tenui sorbitione pro tenuem sor-
 bitionem
 in eadem 13 lin. illum pro ægrum
 36 fol. 1 pag. 6 lin. virtus pro virtutis
 40 fol. 1 pag. 19 lin. putrefactionem defecit sunt
 41 fol. 1 pag. 3 lin. coctionem pro coctione
 in eadem 12 lin. tansi pro acsi
 43 fol. 1 pag. 5 lin. mediocri supersluit
 46 fol. 1 pag. 14 lin. sumi pro sumeretur
 51 fol. 2 pag. 2 lin. dictare pro dietare
 in eadem 15 lin. morbi defecit initia
 56 fol. 1 pag. 21 lin. auclata pro auclta
 57 fol. 1 pag. 22 lin. ab eodem defecit præceptum sit
 65 fol. 1 pag. 26 lin. consuetudinis pro consuetudini
 in eadem ys pro quis
 65 fol. 2 pag. 25 lin. natura & ætas pro naturam &
 etatem
 66 fol. 2 pag. 15 lin. nolumus pro volumus
 67 fol. 1 pag. 28 lin. refrangentem pro refrigerentem
 67 fol. 2 pag. 11 lin. recessum pro recessus
 67 fol. 2 pag. 14 lin. id pro hæc
 68 fol. 1 pag. 3 lin. hanc pro hæc
 68 fol. 1 pag. 4 lin. necessariam pro necessaria est
 68 fol. 1 pag. 24 lin. videbatur pro ledebatur
 69 fol. 1 pag. 13 lin. refranguntur pro reprimuntur
 70 fol. 2 pag. 14 lin. facile pro facili
 71 fol. 1 pag. 2 lin. facile pro facilius

E R R A T A

- 81 fol. 1 pag. 9 lin. imbecillem pro imbecille
 in eadem 16 lin. laborat pro laborantibus
 in eadem 26 lin. salubrius defecit ijs
 in eadē 2. pag. 18 lin. salubris pro salubre
 in eadem 22 lin. medius pro media
 82 fol. 1 pag. 1 lin. deferunt pro defert
 83 fol. 1 pag. 2 lin. concessisse pro concessit
 86 fol. 1 pag. 13 lin. scriptis defecit suis
 88 fol. 1 pag. 27 lin. est pro esse
 89 fol. 1 pag. 6. lin. post vocant defecit obseruent
 89 fol. 2 pag. 19 lin. die pro dies
 98 fol. 2 pag. 8 lin. substites pro superstites
 102 fol. 1. pag. 26. lin. ē pro et exhibitō pro exhibitō
 105 fol. 2 pag. 21 lin. rhus pro rhoēm
 106 fol. 1 pag. 5 lin. hæc dico pro hæc sunt
 108 fol. 1 pag. 23 lin. semissem pro semis
 110 fol. 1 pag. 6 lin. semissem pro semis
 110 fol. 2 pag. 15 lin. refrangendo pro refrigerando
 112 fol. 1 pag. 19 lin. præcipimus pro percipimus
 119 fol. 2. pag. 6 lin. conuersio pro conuerso
 133 fol. 2. pag. 7 lin. limonium pro limony
 in eadem 11 lin. limonium pro limony
 136 fol. 2 pag. 29 lin. alia pro aliam
 144 fol. 2. pag. 2 lin. sit pro fit
 157 fol. 1 pag. 14 lin. succus pro suetus
 161 fol. 2 pag. 2 lin. altera pro alteram
 in eadem 6 lin. altera pro alteram
 162 fol. 1. pag. 7 lin. nulla pro vlla

CLARISSIMO VIRO

D. BRVDO LVSITANO

MEDICO EXCEL

LENTISSIMO

VENETIIS S.

ILIBRVM tuum de ratione uictus iam absoluisi, & apud nos eum imprimi placet, dabis huic tabellioni, curabimus summa fide, ac diligentia, ut egregijs charateribus, elegante charta, sine ullis mēdis in publicum exeat, ita ut te nunquam pœniteat librum nostro prælo cōmisisse. Exemplaria quot quot uoles tibi dono mittemus, & sine mora æditionem maturabimus. Et si quid aliud petieris tuo nomine libèter præstabimus. Sin hoc tempore absolutus non est, fac ut saltem intra tres menses ad umbilicum perducatur. Tunc ad nos commode mitti poterit per mercatores, qui Franc Fordiam petunt, qua de re ex domino Vincētio bibliopola ad signum Erasmi Reterodami certior fieri potest, vel ex domino Arlenio nostro. Hęc ad te cum meo tum typographi nostri Christophori Froscoueri nomine scribere uolui. Meo quidem, quoniam librum adeò doctum & utilem cito ac be-

ne publicasi cupio, quod commodius atque in vrbe
nostra fieri vix potest. Typographi autem, quo-
niam ille meis consilijs uti solet, in excudendis libris
quos vendibiles fore existimem. Vale mi Bru-
de colendissime atque per grammataphorum
istum, si librum non mittes in praesentia,
saltem an, & quando sit nobis expe-
ctandus rescribito. Tiguri, quae
vrbs helueticorum est primaria.
Tibi deditissimus conradus
hesnerus medicus.

BRVDI LVSTITANI

DIONYSII MEDICI FILII

DE VICTV FEBRICI-

TANTIVM. SECVN-

DVM MENTEM

HYP. AD

ANGLOS.

VM OMNIS GENE
neris affectus qui homini acci-
dere possunt, via triplici sol-
uantur, pharmaco, manuali
operatione, & debita victus
administratione. Partem eam
quę de pharmacis agit quando
& qualia exhiberi debeant plurimi gręcorum loculen-
ter tractarunt, disertissime quidem Galenus multis in
locis vtrunque disscruit. Eam vero quę rectam victus
administrationem docet, calamo ideo dignam nostro
iudicauimus, quia qui speculationem generatim tra-
ctarunt rationali methodo, cum ad particularia per-
uentum est hoc est ad singulas morborum species, de-
ficere videntur ab eo quod res exigit. Nam & illa
animaduersione digna sunt an ab ijs quę in vniuersam
dicta sunt amplectantur, aut extra sint. Et horum sin

gula diuisione non carent. Qui autem eam in particulis tractarunt, vt medici recentiores in artificiose quidem & sub inde a vera deuiantes methodo, multa tradiderunt, quæ ægrotantibus minus salubria sunt. Rei præterea difficultas medicorum nostri temporis opinionum varietas, indebita victus administratione, dictorum Hyp. obscuritas, effecere, vt id quod a perspicua & completa doctrina deest, apponam. Atque eo maxime quod medicæ artis pars quæ victus rationem docet reliquis duabus potior sit & magis necessaria. Ille enim morbum & eius causas, hæc corporis facultates præcipue respicit. Reliquæ duæ nisi hæc adsit consistere non valent. At sola victus ratione scimus multos a morbis liberatos quottidie, & plures essent profecto, si medici qua'uis occasione pharmacorum auxilium non implorassent. Quot enim sunt qui solo competenti victu citra vllum discrimen ab affectibus liberari possent, qui præter rem pharmacis contunduntur. Iis adde si in qua'uis illarum error contingat quantum sit exitialis, in acutis præsertim morbis, in quibus noxæ grauiore esse solent. Vt scite à Galeno in secundo de ratione victus scriptum est in hæc verba. Si enim hominis naturam nõ noueris, metus est ne plus iusto vacues, vel nullo pacto vacationem moueas, aut si moueris non tamen sufficienter euacues. Quæ omnia magnas in morbis acutis pariunt offensas. Quapropter cum in arte medica vltra artificialem coniecturam quam græci τελευτησι dicunt, certitudo alia non sit, caute agendum semper que ad id vbi errores minus di

seriminis afferunt magis concedendum. Nec in acutis
diuturnis. Quod enim medicamentis obtinere me-
dicus non potuit id conueniens victus, temporis longi-
tudine efficit. Cuius argumentum est medicos eos quos
incuratos demittunt, conuenientis victus obseruare ra-
tionem tanquam vltimum auxilium a quo supersit spes
tandem consulere. Quod autem in acutis admodum
sit necessaria hæc speculatio ratio indicat. Nam si mi-
nus nutrias naturæ vires adimis, sin magis, morbo fo-
menta ministras, vtrunque autem medicus prudens da-
bit operam vt vitet. Nam vt à Gal. scriptum est in se-
cundo de ratione victus in morbis acutis verum inquit
si in ventrem absorptus fuerit cibus quod redundat su-
perfluit que si alias multo magis in acutis tolerare est
difficile. Præterea in eodem quod plus est, inquit exu-
perat que noxas interdum inemendabiles facit. Eodē
Præterea libro ipse Hyp. neque sanè calumniam effu-
gere potest inquit, qui ægre valentem exuasorum inani-
tione non cognoscit torquet que diæta, periculum siqui-
dem aliquod affert erratum hoc sed longe minus quàm
alterum & risu dignum magis. Cum hæc igitur specu-
latio admodum sit febricitantibus necessaria, magnique
sit momenti in morbis acutis, cernens nostra ætate hæc
partem artis a medicis velut incultam & neglectam
& quisque citra rationalem methodum suam insequi
modum Hyp. dogmata post tergum mittentes tanquam
inutilia & quæ ad artis opera adduci non possint. Vi-
sum est mihi de ratione victus librum hunc compone-

re, vt in eo mentem Hyp. & Gal. aperte ostendamus. Et quantum facile sit secundum eorum doctrinam febris citantibus victus administrationem debitam ratiocinare. Singulis postea febrium speciebus conuenientem viētum perscribemus. Postremo secundū naturam symptomatum victus formam immutabimus. Vnum ergo prius admonentes ad rem festinabimus, Hyp. & Gal. dictis fidem dari postulamus reliquorum vero græcorum tum arabum quantam ratio & veterum autoritas cōcesserit. illud quoq; admonere oportet modum quem obseruabo in adducendis aliorum medicorum opinionibus citabo proprijs nominibus eos qui recte senserint qui opinione mea à vero deuiauerint innominatos demittam. Neminem volo sua defraudare gloria præcipue eo quod & ego ipse facile in ijs labi possum, vnde iure mihi quemadmodum & ego feci. Nam in hoc Hyp. in libro de arte insequor qui ita scribit malis autem verbis aliorum inuenta vituperare ars non est.

Dionysius medicus & Brudo eius filius interlocutores.

B. Abunde à medicis hodie disceptatum est de epythematum impositione. In re alia non video inter medicos citius conuenire ac in debita victus administratione. Quod argumētum est rectam exhibendi victus rationē aut adeo manifestā esse, vt nullus super sit dubitationi locus, aut adeo difficilem vt supra omnem sit disputatio nem. Aut ideo quod ab ijs quos in victus exhibitione committunt erroribus parum posse ægrotantes lædi in

dicant . Dio. In vtraque artis medicæ parte tū quæ
de phar̄mācis tum ea quæ manuali agit operatione se-
cundum antiquorum dogmata medici agere conantur.
Sola inuictus ratione non aliter quàm si intra portum
nauigarent nauticum directorium demittunt . Cum ta-
men res aliter habeat . Nam si antiquis aliqua sit ad-
hibenda fides, vni præcipue Hyp. Scripta quæ poste-
ris reliquit haud qualescunque sed insignes maxime
noxas incurrere acute ægrotantes ab incompetenti vi-
ctu, & intempestiue exhibitio aperte ostendunt. Quan-
tæ autem huic vires sint si recte administratur in ro-
boranda natura declarat ieiunantium ad quascunque
leuiusculas obeundas actiones formidolosa imbecilli-
tas. B. Pater optime da quæso vt tecum de hac re ser-
monem habeam . Nam ocium huic speculationi oppor-
tunum rigida præbet hiems . Ardet animus ab ijs qui-
bus non paucis implicitus est nodis explicari . Scio te
annos quadraginta peruigili lectione græcorum &
arabum volumina euoluisse , ita vt recentiorum nul-
lum præter miseris quorum calamus dignus sit no-
mine . Hoc temporis interuallo incessanter ægrotans
tium gemitibus assidens inusitata diligentia præstantis-
simi apud occidentalissimos hoïum medici nomen, conse-
cutus fueris . Nec me fugit te dicere solitum ingenuum
artificem esse qui sciat quæ cæteri , & cæteros lateant.
Hic vnus instar multorum est . D. Gaudeo quod in
hanc speculationem procliuem studio ardenti te sentiã.
Ego vero quod mea dedit scire ætas libenter tibi ape-
riam . Id enim iam diu decreueram vt id quod in arte

medica longo usu, aut humano generi commodum, aut
noxium inueneram, in te ipso ad obliuionem senj vt Pla
to ait, velut commentarios mihi reponerem. Simul vt
mibi ad manus cum morte iam decertanti tertius
a patre meo succedas medico apud prin
cipes hispanorum viros præclaro.

Ita vt per te artis medicæ
peritia nostrę domui
iam familiaris
inhabi-
tet.

Nam nodus triplex non facile solui-
tur vt hæbreorum sa-
pienti placuit.

DISCEPTATIO AN C

victus acute febricitantibus com

CAP. I.

IRCA Victus administrationem varias esse apud medicos opiniones. Fuerunt qui crasso semper victu qui buscunque in morbis alendos ægrotantes opinati fuerint vt olim rome pe trona cuius meminit Gal. in proœmio libri de ratione victus in acutis. Sunt qui semper tenui. Sunt qui in primis ægritudinis diebus magis crasso deinde magis tenui. Sunt & qui contra censeant. Cum ijs qui primum obseruant modum, vt pote qui rem attigisse rationibus propijs magis videntur sermonem habebimus. Et vt disceptatio recte procedat, præmittere oportet crassi, tenuis, & symetri victus, notiones, vt constant id de quo disputatio est. Est quidem vires augere potens alimentum quod plenum aut crassum vocatur, à græcis ἀσπὴν dicitur. Conseruans vero quod symetrum existit. Quod vero comminuit tenue, λεπλὼ δὲ αὐτοῦ græci nuncupant. Has amethodico confessas habere volumus. Insuper & illud raro accidere, vt robur corporis ægrotatiū maius reddere quàm acceperimus studeamus. Magna ex parte properandum esse in longis morbis vires seruare, in acutis parum debilitatas conseruare. Concessa hæc omnia sunt à Gal. in eo tenues &

Aphōr pñ.

DE VICTV FEBRICIT.

exquisiti victus . Ex quibus aperte ostenditur, ægrotantibus symetrum, tenuem, aut tenuissimum, conuenire victum, cum vero qui crassus dicitur, solum sanis concedendum corporibus, secundum rationalium medicorum dogmata. Eorum vero qui cōtra sentiūt nempe qui buscūque in morbis crasso victu, qui vires augeat vtendum esse, rationes audire oportet . In omni morbo ob naturæ robur sequi euasionem sepius, ob imbecillitatem vero, in mortis discrimen laborantes deuenire . Cibo & potu cum natura vires assumat talem iccirco ac tantum indulgendum, vt laborantis naturam roborare valeat. Id cum crassus solum victus præstet, quibuscunque in morbis ministrandum fore. Præterea aut virtus corporis morbo superior est, aut æqualis, aut inferior. Quæ nam spes superest tenui aut symetro vtenti victu, dum natura ab initio morbo est imbecillior, cū horum neuter vires naturæ augeat . At posse ex ijs aliquot crasso liberari victu, experientia eorum qui pestilenti febre detinentur, qua nulla alia exitiosior est, cōstat . Cum qua duellum si cōmittat natura, vt plurimū succūbit . Vt asseruit Gal. in expositione illius quibuscunque crisis fit, ab ea tamen multos à medicis destitutos sanatos esse, quos vulgus ipsa natura edoctū, crasso victu nutriuerit . Ita vt nonnulli rationalium medicorum id aduertentes, crasso victu eos reficere qui pestilentia detinentur iubeant . Vt celsus qui vinum calidum ac meratius dare iubet, & omnia glutinosa inter quæ carnem generis eiusdem . Auicena etiam summus inter arabes medicus confessus fuerit, qui ex ijs viriliter

Aphōr 2 .

.h7 yōd1A

agunt & violenter comedunt euadunt. Neque id præ-
 ter rationem est, nam quæ antea inualidæ vires erant,
 trassi victus ope, firmiores euadunt. Nullos autem
 tenui aut symetro posse liberari docet rationalium me-
 dicorum sollicitudo, in cognoscendis ijs morbis qui con-
 poris vires superant, vt ab eis medici illæso honore cō-
 festin discedant. Ob quam causam Hyp. rationalium me-
 dicorum princeps scripsit, cognoscere inquit oportet,
 horum affectuum naturas, quantum supra vires sunt
 corporum. Tenues ergo victus, & qui tenuissimi di-
 cuntur, solum ijs ministrandos morbis fore methodice
 fateberis, in quibus natura ab initio morbo superior
 est. Quod Gal. confessus est, cum de victus forma
 secundum Hypocrat. mentem ageret, nempe vbi te-
 nui, aut tenuissimo vtendum esset, admonet eum
 victum in ijs duntaxat morbis ministrandum, qui
 ad salutem terminantur, minime in ijs qui ad mortem.
 Cuius verba ita habent secundum veram versionem,
 non enim distrahere naturam oportet ad aliam nouam
 coctionem, cum eo tempore humorum morbum efficien-
 tium coctioni fortiter vaccet, & sit paulo post ipsos eui-
 ctura. Sic à nobis ostensum est in tractatione de crisi-
 bus, secundum illos scilicet morbos sermone omni pro-
 cedente, in quibus omnino dicta & curatione vtimur.
 Sunt autem in quibus vigorem excipit declinatio, nam
 in quibus mors post vigorem sequitur, ea solum artis
 parte quæ prædicat vtimur, præmuntiantes quod futu-
 rum est, vt absque culpa simus futuri euentus. In solis
 ergo morbis qui ad salutem sunt terminandi tenui, aut.

In primo p
 di-tionum.

Aphōe 1.

DE VICTU FEBRICIT.

tenuissimo vtendum esse victu, aperte supra dicta Gal. verba declarant. Sed dicat methodicus oportet, vnde medicus acuto morbo inchoatē euasurum ægrum certo sciet, vt illi tenuem, instituat victum, aut tenuissimū, aut horum neutrum si moriturum. Cum in arte medica futuri euentus nulla certa habeatur scientia, necesse est vt aliquando eos qui liberandi sunt præter medicorum opinionem, crasso alamus victu, & non raro eos qui extremum in sperato clausuri sunt diem tenui. Crasso ergo victu medicorum iudicio morituri, sanabuntur, tenui eorundem opinione conualituri, interibunt. Quod futuri cogaris si optimorum medicorum iudicio, quibus non raro præter opinionem tales euentus accidunt, quicquam certitudinis tribuas. Si necessitatem salutis aut mortis supra dicta Gal. verba supponere dicas, nihil est profecto Hyp. apud eos qui conualescent necessario aut morientur, nihil interest si crasso aut tenui hos alas victu comparandæ salutis gratia. At si forte methodicus cedat certa scientia nihil haberi, esse tamen in arte medica artificialem coniecturam quam græci Τεχνικὴν dicunt, quæ eorum quæ sunt aut erunt cognitio habetur. Hac instructus medicus coniciens ab initio ægritudinis corporis laborantis virtutem morbo superiore, ægrum conualiturum sperabit tenuem que victum prout morbo acumen contigerit instituet. Quod si inferiorem moriturum. Quare nec tenuem nec tenuissimum huic ministrabit, sola prædictione contentus discedet. Attamen cum coniecturale signum non necessarium sit, neque impossibile aliter habere, non to-

let quod supra obiectum est. Præcipue cum Hyp. ipse acutorum morborum pronunciationes non omnino certas esse nec salutis nec mortis scripserit. Præterea esto ab initio acuti morbi virtutem superiorem certo conicias, tenuem adhibebis victum methodice, sed cum talis ob tenuitatem vires minuat, vt supra ostensum est de mente Gal. fieri posse, vt tenui illo victu moriatur ille, crasso vero seruetur. Nam si ponas virtutis supra morbum excessum tantillum, vt soli vincendo morbo & eius obsistere incur sibus virtus sufficiat. Apud vigorem sola habita morbi ratione minori excessu super sit morbo superior quam sit id quod tenuis victus virium exoluit. Hunc si tenui victu qui quantum ex se est vires exoluat, ab initio alas, putas ne apud statum superiorem futurum, an potius inferiorem. Ego quidem non peruenturum ad statum si vltra dies septem prorogetur opinor. At si symetro victu qui quantum ex se est vires seruat, quo solum in chronicis morbis vtendum fore rationalium medicorum secta imperat, hunc nutrias, non ne euadet. Nam ratione symetri victus nullum patiuntur vires detrimentum. Quod si cibum qui vires naturæ addat ministres multo fortiozem hunc quo vis morbi tempore quam symetro victu efficit. Sed forsân ad hæc methodicus victum tenuem virtutem et si imbecilliozem quantumcunque reddat, morbum breuiorem efficere. Nam natura cibi tenuis coctioni parum incumbens diutius materiæ morbi vacabit, vnde citius fieri coctiones minus que morbi symptomata & labores naturæ robur exoluentes durare. Vn

DE VITV FEBRICIT.

de et si magis tenui victu exoluatur quàm symetro aut crasso, quia tamen minori, exoluitur tempore, minus damni natura feret acuto morbo laborantis, extenui victu quàm symetro aut crasso, si virtutis tenorem in statu cum tenui victu conferas, ad eandem cum symetro aut crasso apud vigorem. Hæc methodicus respondens arbitratur iusta tenuitatem aut crassitiem victus citius aut tardius futuras coctiones, quare & distantiam status longiorem & breuiorem iusta cibi crassioris aut magis tenuis exhibitionem fieri posse putabit. Cum Gal. libro de crisibus primo, et in lib. de quattuor morbi tēporibus, & in secundo de rōne victus, in expositione illius conijcere autem oportet & robur &c. statum esse cum maxime conficiuntur coctiones ostendat. Quod si ita vt opinatur res haberet, grauiter peccasset Gal. rationalis methodi autor ab Hyp secundus, cum victus formam pœnes distantiam status summendam nobis præcipiat, si pro victus ratione longior & breuior fieri posset. Nam eo modo rectius esset status distantiam ex forma victus conijcere quàm contrarium. Sed pone rursus acute febricitantis vires morbo superiores morbum que ad septimum terminandum, tenui hunc nutries victu qui vires minuit, nempe hydro melite aut ptisane cremore aut huiusmodi tenui sorbitiu cula, septima die vt pote qua morbi vigor futurus sit ægotantem omnimoda seruabis inedia. Age nunc sanum hominem æque robustum ac ægotans erat, simili victu ad septimum seruato, totaque ea die incibatam hominem conuenias vesperascente die septima qualem il-

tum fore putas . An si prima die miliaria sex pedestri
 itinere peragebat, citra manifestum incommodum quot
 die septima putas posse agere. Quilibet sanè mentis an
 tria possit dubitabit. Idem de saltu, cursu, ponderis el-
 leuatione in summa in omni cona tu multum ab ea de-
 ficiet meta, quam prima die attingebat. Sed in naturali-
 bus actionibus idem iudicium . Nam si die septima di-
 midium cibi quem ante diem primam facile digerebat
 offeras, grauato ventriculo lædetur . Quanto vitalis
 facultas fiet imbecillior declarant languidi pulsus inte-
 gra die ieiunantium . Cum ergo sano homini sola il-
 lius victus ratione omnium trium virtutum tam sensibili-
 lis accidat imbecillitas, quanto plus læsionis & detri-
 menti virium ex tali victu egrotantes ferent arbitraris.
 Quod si hæsitas, roga huius seclæ principes Hyp. &
 Gal. cum scribunt detrimenta minus sanos quàm ægros
 afficere . Præterea languentes à repentina victus mu-
 tatione lædi magis quàm sanos, sed adhuc eos magis
 qui acutis infestantur morbis . Item in eodem permuta-
 tio victus si sanis molestæ est languentibus molestior
 erit . Cum ergo hominem sanum si tenui illo victu ad
 septimum nutrias, manifeste eius vires minui videmus,
 multo magis id ægrotanti accidet, ita vt manifesto ex-
 cessu imbecilliores fiant ex illo victu . Ostensa est cau-
 sa vna in signis diminutionis virium . Sed age morbum
 & eius symptomata earum quantum absument septem
 dierum interuallo consideremus . Profecto si mens hu-
 mana ab experientia edocta vt trutina horum admitti-
 ur, iudicabit labores acuti morbi vires posse diebus se

Secundo de
rõne victus.

DE VICTV FEBRICIT.

ptem insigniter imbecilliores reddere. Vna enim die
 patiente homine ephimeram febrem, die sequenti sen-
 sibiliter imbecillior est quàm ante febris inuasionem.
 A virtutis igitur robore duo sunt quæ insigniter detra-
 hunt & præter modum absument, nempe tenuis victus
 & morbus. Quod si morbo vires accrescere ad sta-
 tum vsq; iusta Hyp. sententiam intelligas circa principia
 & fines &c. colliges, non quencunq; excessum naturæ
 supra morbum, satis esse ad euasionem. Pone exempli
 causa morbum & eius symptomata quartâ virium par-
 tem absumpsisse. Tenuem victû sextam, morbi vires ter-
 tiam superaddant, si prima die virtus duplo erat ad
 morbum excessu superior, die septima eodem erit imbe-
 cillior vna octaua. Quare illa victus ratione morietur
 ille cuius virtus prima die erat morbo bis fortior. Quod
 si hos respectus nempe quartam, sextam, & tertiam, vt
 incertos nihil certi ostendere dicas, vere, nam exempli
 causa adducta sunt, vt manifestum fiat, plures eorum
 qui ab initio morbo erant viribus superiores, posse ex
 ea victus ratione interire. Multoque excessu opus esse
 vt illo victu quis euadat. Quod si ijs quæ à fide dignis
 medicis & philosophis scripta sunt in reductione esse-
 ctuum agētium naturalium ad numeros, aliqua fides sit
 adhibenda, quibus ostendere nituntur ab eff. ctu insen-
 sili ad eundem cum manifeste sentitur duplam esse geo-
 metricam rationem, minori quàm par erat ratione su-
 pra dictos respectus me disuisse scies. Maximū ergo
 malum est eo vti victu quo plures qui alioquin seruari
 poterant intereant. Quod si sermonem ad eos qui à

In primo
Aphōr.

morbi initio pari certant robore conuertamus . Horum
 nullum intelliges tenui victu posse euadere ratione mon
 strante cum morbi vires ad statum vsque validiores
 fiant vt ab Hyp . scriptum est , corporis autem virtus
 imbecillior . Qui ergo ab initio pari cum morbo robo
 re certabant paulopost eodem futuros imbecilliores .
 Nisi igitur id quod morbus & eius symptomata viriū
 absumunt , crassi victus ope rependas , mors certa se
 quetur . Quod si dicat methodicus præter victū tenuē
 esse medicis remedia quibus morbi causam abscindūt ,
 vt missione sanguinis & purgatione ijs siquidem eua
 cuationibus humorem morbum efficientem educunt .
 Vnde et si pari robore ab initio natura cum morbo cer
 tet ob causæ morbi euacuationem bona acuminis morbi
 pars tollitur , & multo superior natura redditur cui
 ius causa euadet infirmus . Sic in anglia olim lusitano
 contigisse , laborabat pleuritide cunque morbo ingraue
 scente delirare cœpisset omniâque indeterius abirent
 tertio facta fuit sanguinis missio , multumque eductum
 est , confestim omnia mitiora fuere , melior pulsus & vri
 na , cessauit delirium screauit sanatus est . Videbatur
 tamen ante sanguinis missionem virtus morbo inualidi
 or . Sint hæc vtvis methodice , hac tua ratione vt mul
 toties huiusmodi posses salubres euacuationes moliri ,
 citra magnum virium incommodum , melius egisses si
 crasso victu qui vires ægrotantis augeat vsus esses , q̄
 tenui , à quo vires imbecilliores efflæt , plures euacua
 tiones citra magnum vitæ discrimen non ferunt . Insu
 ner si euacuationes pro votis succedant non oberit an

DE VICTU FERBICIT.

te euacuationem naturam cibo roborasse crassiusculo.
 Neque quicquam si id agas post modum die vna interpo-
 sita lædes. A foelici nanque euacuatione roborare na-
 turam vt potentius quod reliquum est coquat & expel-
 lat, oportet. Quod si econtra accidat vt non raro vsu
 venire quottidie cernimus intempestiuas à medicis eua-
 cuationes easdem que infelices & cū magno viriū agro-
 tantis incommodo fieri, tenui hos indigere victu iudi-
 cas qui vires adhuc imbecilliores reddat, an eo magis
 qui aliquod imbecillæ naturæ solamen afferat, vt eas
 quas euacuatione deiecit vires medicus cibo roboret.
 Nec hoc ipsi rationales negabunt, nempe si in euacua-
 tione erratum sit, melius esse crassiori quàm tenui ma-
 gis vsu fuisse victu, nam enunciationem à qua illa
 ostenditur vt veram admittent, vt pote ab Hyp. conces-
 sam & Galeno, nempe ægrotantes ab ijs aut quæ ipsi
 commiserint, aut sponte aut modo quocumq; acciderint
 peccatis, minus lædi, crassiori victu si vsi fuerint, quàm
 tenui. A sanorum experientia ad ægrotantes id dedu-
 cens Hyp. Sano enim homini si aliquid præter consue-
 tudinem accidat, vt exempli causa longam pedestri iti-
 nere peragat viam, aut venere nimia vsus sit præter cō-
 suetudinem, aut solis æstium diutius passus fuerit, aut
 alius quicumque error accidat, magis lædetur si tenui
 victu ante vsus fuerit quàm crasse. Et hoc est quod
 Hyp. dixit propterea sanis fallaces sunt valde tenues
 & exquisiti victus quoniam peccantia difficilius ferūt.
 In quo apho. non agit ille de peccato quod in exhiben-
 do victu committitur vtrum maius sit in tenuis exhibi-
 tione

tione an crassioris, ut perperam plurimi intelligunt, sed de quibuscunque agit peccatis modo quocunque euenientibus quæ magis eum lædere ægrotantem ait, qui tenui quam qui crassiori usus fuerit victu. Et ut certo scias hanc fuisse Hypp. mentem non ab re fuerit græcum Gal. contextum adducere qui idem de Hyp. sentit. Cuius ita ait ἀμείνων δὲ ἢ πρῶτα γραφὴ πῶδε λαμβάνει γὰρ καὶ ταύτην καὶ γενικῶς τερον ποιεῖται τὸν λόγον. ὑπὸ ἀπάσης ἀμαρτίας ἐκσιδύσκεισθε τῆς ἀκρίως τε καὶ ἐκρίως συμπίπτεισθε, τοῖς νοσοῦσιν, ὡς εἶναι τὸν λόγον τοιοῦτον ὅτι ἀναμαρτήματα συμπέσει τοῖς λεπτοῖς οὕτω διαιωμοῦσιν σφαιλερώτερον τοῦτο κερδίζεται παρόσον ἢ τε δυνάμεις ἀρρώστος ἅπῃ τῆς τοιαύτης διαίτης, γέγονον ἢ τε ἐπ' αὐτὴν μετέβασις ἀήθης. μαρτυρεῖ δὲ τῆ πρῶτη εἰρημονή γραφὴ καὶ τὰ πῶδε τῶν ὑγιαίνόντων εἰρημονία σφαιλερώς γὰρ ἐπ' αὐτῶν ἔφη τὰς λεπτοῖς διαίταις ὑπέρχαν ὅτι τὰ ἀμαρτανόμωνα χαλεωώτερον φέρουσιν ἔκ ὅτι δὲ τὸ λεπτὸν τῆς διαίτης ἀμαρτάνειν ἀναγιγνώσκοντο. Et. Hoc est melior prior scriptura complectitur enim et hanc et generatliorem facit sermonē, de omni peccato docens voluntarie aut in voluntarie contingente ægrotantibus, ut talis sit sermo. Quod si peccatum accidat sic tenuiter digestis periculosius illud est, quantum virtus imbecillis à tali diætā fuerit, et quantum transitus ad ipsam insuetus fuerit. Confirmant dictam scripturam quæ de sanis dicta sunt quibus periculosas tenues diætās existere dicit, quoniam peccata difficillius ferunt. Non quod

DE VICTU FEBRICIT.

propter tenuitatem diætæ peccare cogantur. Sentis ne ex vltimis Gal. verbis non agere Hyp. de ijs quæ à tenui victu accidunt peccatis, sed de quibuscunque voluntarie aut in voluntarie contingentibus, quæ magis lædere afferit eos qui tenui victu vsi fuerint, quàm qui crassiori. Cunque non raro accidat ægrotantes ex intempestiuus lædi euacuationibus, id esse agendum & ad id accedendum, vnde damna & errores minus discriminis afferant. Id fiet si crassiori vtemur victu. Cum autem non solum in euacuationibus sed in alijs non paucis quottidie ægrotantes delinquant, aut sua sponte, aut assistentium causa, & non raro ab ipsis medicis, accedet iam dictis non parui momenti ratio ostendens crassi victus non spernendam ægrotantibus commoditatem, nempe minus lædi ab erroribus. Quandoquidem peccata euacuationis si cum tenui victu coniungantur, methodo quidem sed irrationali ægrotantem in mortem deferunt. Nam vt in prouerbio apud hispanos est, caput cito tondent plures manus. Eateri igitur cogere methodice cum in euacuatione erratum sit, minus mali ægrotantes pati si crassiori, quàm si tenui magis victu vsi fuerint. Quod si pro votis euacuatione succedat non est quod tenui vtaris. Nam si à naturalibus ad eas quæ ab arte fiunt euacuationibus validum est argumentum vt tradidit Hyp. manifestum erit si quanto maior fuerit expurgatio, tanto magis ad iudicationem vsque dare oportet vt ille scripsit, idem obseruandum fore in ea quam medicus feliciter molitur euacuatione. Quare committendum non est vt ea fiducia tenui vtaris.

I. Aphor.

Primo de
rōne victus.

ris victu, vt id imbecillitatis quod ex eius vsu natura incurrit noxij humoris euacuatione rependas. Sed his omissis mentem ad eos qui insuetum nauigant æquor conuerte cum eorum turbantur corpora, quorum qui cibo et potui non parcunt minus conturbari certum est, nam facilius & minori cum molestia euomunt, vnde citius ab affectu liberantur. Qui vero magis abstinent, contrarium eis euenire diligentiores nautæ affirmant, Age experiamur alias causas, pone duos omnia quibus sint paria ad solis æstum nimis incalcescentem, alter tenui victu, alter crassiori vsus sit ab ante hesternæ die, vter eorum magis afficietur putas, ego quidem periculum huius rei iam in me ipso faciens sensi minus me solis calore cum crassiori vsus fueram cibo, quàm tenui affectum fuisse. Idem ijs accidit qui alta niue iter peragunt. Quare si quis hæc alta mente reuoluat, aperte colliget, verum id esse in cuiuscunque causæ impressione minus fore ob noxium qui crassiori victu vsus fuerit, multo autem magis qui tenui. Quare cum ita res habeat magnum afferet ægrotantibus crassus victus commodum. Nam cum in morborum consideratione duplex sit medico scopus, alter ad id quod factum est, alter vero ad id quod futurum, id curat medicus quod iam est, id præcauet quod nondum est, hoc que est, quod alijs verbis medici dicunt, cum morbus & causa simul coincidunt, curationem mixtam esse, ex ea artis parte que curat, & ex ea que præcauet, pro philaticæ græce dicitur. Cum ergo præcipua intentio medici deficiente eo quod vraget, ad id sit quod futurum est, danda est opera vt eo.

DE VICTU FEBRICIT.

disponamus modo agrotantem vt minus eius quod futu-
rum est recipiat. Ostendi autem supra crassum victum
corpus sic disponere vt minus quarum vis causarum im-
pressionem percipiat. Quare agrotantibus omnibus mi-
nistrandum esse, vt ab eo quod futurum est minus affi-
ciantur. quod si febricitantem consideres qui tenui vi-
ctu vsus fuerit, calorem acriorem ad intima corpo-
ris penetrantem morbique labores molestius ferentem,
contra qui crassiori, minus a febrili calore mole-
lestari, facilius autem symptomata & labores ferre,
magis vero morbi & eius causae impressioni obistere,
validius bonos chimos ne putredinem concipiant manu
tenere. Cuius signum est causarum non naturalium actio-
nes minus eos qui crasso vsi fuerint victu praemere.
Quod si rusticos operarios nautas & id hominum ge-
nus in mentem reuoces, cum ab acutis corripuntur mor-
bis, non ptisana, non aqua mulsa, non oximelite euade-
re, sed valenti cibo & potu, sola ea differentia quod
subtiliori modo parant, ob coctionis facilitate, id ita esse
scies, cum ob id periclitari magis rusticos quam ciues non vi-
deamus, qui tenui victu vtuntur, quin imo rusticos faci-
lius & citius a morbis liberari. Vt Venetys rusticae
duplici laboranti tertiana contigit. Cunque accedens
medicus aquam hordei & iusculum pulli frigidis her-
bis temperatum consuleret, illa annuente abijt. Sequen-
ti die accedens & nihil eorum quae iusserat factum ac-
cepisset, aegre ferens discessit, nihil boni rusticae futurum
sperans, quam duobus post diebus in domo amici of-
fendit gloriantem se suo consilio & non medici serua-

tam. Sed heus tu methodice cum virtus ægrotantis ni-
 mis imbecillis est, non ne eam cibo & potu roborare co-
 naris vel ipso morbi vigore vt Gal. tradit. An non pu-
 tas melius crassiori victu corpus antea nutrisse, vt hora
 maxime commotionis absque cibo permanere potuisset.
 ob id quia natura ad insignem deueniente imbecillitatē
 non facile cibo noxa corrigitur. Nisi enim ipsa natura
 circa cibum elaborauerit cibus per se non digeretur,
 nec vires naturæ ministrabit, nam oportet vt ab ipsa
 natura principium sui adiumenti habeatur, quæ cum
 valde imbecillis est tantillum non valet cibum coquere
 nec digerere. Quare consultius ageretur crassiori an-
 te corpus victu nutrire vt minus in huiusmodi imbecilli-
 tates incidat natura. Diætæ sunt nonnullæ rationes ob
 quas in morbis crasso vti debeamus victu qui vires la-
 borantis augeat, nullamque legitimam methodicus ræ-
 tionem ostendet quod tenui qui vires ægrotantis minuat
 vti oporteat. Methodicus forsan pro ratione Galenum
 adducit ita dicentem, nam si crasso vteremur cibo, adde-
 remus in morbum, cuius verba sic habent, nam si eas ta-
 les quales acceperimus properemus in istis seruare vel
 etiam augere, semper adderemus in morbum. Vnde
 aperte ostendit non solum victu crasse sed & symetro
 si vtamur augere nos semper in morbum. Hæc quidē
 Verba methodicus pro se citans putat obtinuisse. Et si
 hoc tibi præstem, vt in hac re Galenum vt iudicem ad-
 mittam, possem tamen methodice arte tuū in præsentī
 deuiare tellum. Nam male citasti Gal. in eo verbo sem-
 per, illud ad sequentem dictionem adderemus referens.

Aphōg I.

Aphōg I.

DE VICTU FEBRICIT.

Et talem facis sensum quod si in acutis vires seruare properemus, vel etiam augere, semper adderemus in morbum. Cum aliter habeant græca exemplaria nempe εἰ γὰρ ἤτοι φυλάττειν αὐτῶν οἷον παρὰ λάβομεν ὡς τούτοις ἢ προσάξεν αἰεὶ σὺ δὲ δοίμεν αὐτῶν ἐξ ὅμων τῶν νόσον hoc est si enim seruare ipsam, scilicet virtutem qualem acceperimus in ijs scilicet acutis vel augere semper properaremus, addemus in morbum. Vnde non damnat Gal. in acutis simpliciter virium additionem, sed illud maxime ne semper properemus addere eas cibo, innuens in statu & apud ipsum si cibo vires addere coneris errorem esse. Sed age methodice hæc demittens uolo tecum in hoc duello ea uti animi liberalitate qua cum aiace usum fuisse hec tora refert Homerus. Crasso victu qui vires augeat ideo utendum non esse ais, ne addamus in morbum, unde que so hæc fiet additio, aut quia cibus in morbi materiam conuertitur, aut quia eo temporis interuallo quo natura cibo præparando vaccat a morbi coctione cessans cæ est ut diutius duret affectus, aut quia affectum maiorem reddimus, aut quia in priorē causam addimus, ab oibus hisce modis morbum sumere posse incrementum certum est. Age nunc an in ratione cibi crassi qui vires augeat aliqua dietarum insit occasionum cōsideremus. Cibum porrò in morbi materiam conuerti duplici de causa contingere aut quia similem in qualitate aut substantia aut quia a natura non commode apparatus, vnde corruptioni disponitur, non apparatus aut ob multitudinem immodicam aut crassitiem. Proinde fieri potest

vt ægrotantibus cibum offeramus qui vires augeat, qui
 nec qualitate nec substantia humori peccanti similetur,
 sed & eius mediocrem exhibere possumus quantitatem
 qui quàm minime difficilis sit coctionis sed admodum
 leuis. Verum ob dictam causam conuincitur petrona
 carnes assas acute ægrotantibus ministrans, quæ cum
 difficilis sint coctionis & haud commode à natura præ
 parentur causa est vt diutius immorantes in laboran-
 tium ventriculis corrumpantur, vnde in morbi mate-
 riam tandem conuertuntur. Quod ad morbi dura-
 tionem spectat, necessarium non esse vt quicumque cibus
 vires ægrotantis augens multū exposcat ad eius coctionē
 tempus. Nam alica inter crassa ab ipso Gal. connume-
 ratur cibaria, & tamen breui admodum coquitur. Si-
 mile habent oua sorbilia, & vinum quod citissime qui-
 dem coquitur & multum vires inuat, præcipue natu-
 rales & vitales. Affectum intensiorem efficitur vt si
 iocinere aut liene obstructione laborantibus dulcia ci-
 baria ministremus, & quæ facile particulis hæreant.
 Et si liquefacientibus febribus aquam mulsam exhibea-
 mus. Quod nec hoc crassum cibum qui vires augeat
 committetur necessario, manifestum est. An postrema
 participat occasione tentemus. Priorem dico causam
 pororum obstructionem aqua putredo ortum habet,
 hanc à multitudine humorum intra venas aut ab eorum
 crassitie aut lentore aut à duobus aut simul ab omni-
 bus prouenire Gal. autor est. Cum autem obstructio-
 nes sunt aut suspitio est ne fiant, cauendum esse eum ci-
 bum qui plectoriam efficiat exhibere. Victus autem.

I. Aphor.

In libris de
methodo
medendi.

DE VICTV FEBRICIT.

qui vires auget omnino hoc non caret crimine, nam vires
 augere non posset nisi maior eius pars in sanguinem
 conuertatur. Ob solam igitur pororum obstructionem
 crassus victus suspectus esse videtur. Sed cum in omni-
 bus acutis morbis non ad sint obstructiones nec dispo-
 sitio a qua iusta earum detur suspitio. Non esse ob id
 quod singulare est, vniuersale efferas perceptum, nem-
 pe omnibus in acutis tenui esse vtendum victu. Sed age
 methodice cum febris acuta cum obstructione adest,
 quo vteris remedio vt hominem in sanitatem vindices.
 profecto si Gal. in libris de methodo medendi & in li-
 bro de plenitudine consentis, & toti rationalium medi-
 corum scholę, sanguinis missione, nisi que prohibeant ad
 sint, dices. Nam febrem tolerare non posses nisi prius ob-
 structionibus liberandis intendas, quorum causa euac-
 uationem molimur & si plectoria non adsit, sola me-
 lioris transpirationis gratia, vt ab eodę discimus. Nam
 stante eadem pororum raritate post humorum imminu-
 tionem liberiores fieri inspirationes & expirationes
 cōtingit. Tu igitur methodice sanguinem mittis hac so-
 la de causa vt liberiores fiant transpirationes, ego hac
 ipsa quam tu, & vt post euacuationem crasso cibo qui
 vires augeat vti secure & citra læsionem possim. Sentis
 ne pluribus in morbis acutis crasso victu illico citra ali-
 quam præparationem vtendum esse, in ijs vero quibus
 obstructiones coniunguntur quę morbi materiam fo-
 uent aut suspitio est ne fiant corpus fore præparan-
 dum ante crassi victus exhibitionem. Nec hanc præpa-
 rationem solus huius gratia molior. Nam & tu & ra

tionales quicunque illam tanquam remedium ad sanationem nō vulgare amplectimini. Solum vnum est quod inter nos separat quod vos id agitis vt morbum oppugnetis ego vero ob id ipsum, & vt laborantem naturam citra læsionem roborare possim. An non tibi methodice subijt in mentē simile esse illud Hyppocratis cum de corporibus athletarum sermonem faceret, quem oribasius de omni crasso & obeso intelligendum monet, horum igitur inquit causa bonam habitudinem soluere confert, non tarde vt rursus principium nutritionis accipiat corpus. Nullam igitur validam perpetuam assignabis rationem quod tenui victu qui ægrotantis vires minuat et imbecilliores reddat in acutis vtidebeas. Nōne Hyp. præceptum est cum aliquod signum prorritatorium aut euacuatorium affuerit vel in hypochondrio, crassiori victu vtendum esse. Vbi Gal. communi prorritationis nomine comprehendisse omnia Hyp. quæ quo vis modo virtutem ad imbecillitatem agunt scribit, ut morsus quem acris humor in intestinis aut ventriculo parit, præterea vigilia, ira, meror, lūbrici, elmyntes, qui ab intestinis ad ventrem vsq; ascēdunt, & pruritus cutis & partis alicuius qui nocte oboriatur, & plurima alia quæ sub euacuatorio comprehenduntur signo, & sub hypochondrio. Cum ergo omnibus his ob id quod virtutem infirmiore reddere nacta sunt, crassiori victu obstare præceptum vobis est, id diligenter præcauentibus ne corporis laborantis natura multum imbecillis fiat, consulto tenui victu vti, quo ægrotantium corpora ad vigorem ducuntur imbecillitatem præter rationem esse

2. de ratiōe
victus.

DE VITV FEBRICCIT.

videtur. Quinimmo nisi mihi certo ostendas comòdum quod à tenui victu acute agrotantibus euenit, maius esse uirium incommodo, insanam esse temeritatem iudico, eo uti cuius damnum manifestum est, ad iumentum uero rationi haud peruium est. Quod si methodicus ad hæc. Nihil igitur obstabit quo minus in acutis uinum concedamus quod uires insigniter roborat & breui coctionem recipit, nec in morbi materiam aptum esse ut conuertatur, nec affectum augebit si tenue fuerit & aquosum, sed nec hoc obstructionibus læsioni erit, nam omnes promouere euacuationes asserit Gal. in libris de methodo medendi. Vere quidem si agrotans assuetus sit, non esse quod inter dicatur uinum tenue & aquosum. Nam quam æstimas esse dispositionem methodice cui maxime aduersum sit uinum, forsàn febrim acute cum ingenti capitis dolore & mentis læsione, hac constitutione uinum omnino prohibendum esse credideris. In ea ipsa tamen dispositione ante dictum uinum si uesstrum concessisse Hyp. audias, an' ne mutabis sententiam & rectius post hæc agrotantibus consules, & saluberimum esse iudicabis, naturæ vires modo quo possis augere præcipue ubi citra effatu dignum incommodum id efficere possis. Hyp. igitur ita scribit cum uero in huiusmodi morbis fortem capitis grauitatem vel mentis læsionem suspicatus fueris, à uino penitus est abstinendum, aquam que tunc dare oportet vel uinum aquosum flauum que & prorsus inodorum, atque ab ipsius portione aquæ exiguum super bibendum. Nam hoc modo uini potentia caput, mentem que minus tentabit. Vali-

g. de metho
do.

In 3. de rōz
ne victus.

dum ex dictis Hyp. summi potest argumentum, in omni morbi constitutione assueto ægrotanti aquosum vinum à rationali medico concedi posse, vt in pleuritide effectu quamuis maxime crudo existente, vt habetur ab eodem vbi ita scribit. Et si morbus siccior, quam vt quispiam existimet fuerit, non multum dare oportet, sed ante sorbitionem vel mulsam vel vinum vtrum magis auxiliaturum putaueris propinare cõuenit. An non percipis ante dictæ constitutioni vinum & si tenue & aquosum noxa non vacare, cuius causa Hyp. exiguum aquæ super bibendum præcipit. Commodum tamen quod ab eo incorroboranda natura sequitur, maius esse suspicandum ideo esse, quia alioquin non concessisset Hyp. stantibus forti capitis grauitate & mentis læsione. Hucusque illius rationes qui crasso semper victu hoc est qui vires laborantis augeat in quibuscunque morbis vtendum esse opinatur. Qui vero in acutis, tenuem qui vires minuat ministrandum fore contendunt sic breuiter ratiocinantur.

In 1. de rōs
ne victus.

CAP. II.

AT qui paroxismo sæuiente inquieto febricitanti præ igneo calore æstuanti pedes & brachia huc & illuc iactanti sitim lingue que ariditatem ægre ferenti, cibum offeremus, an paroxismi inclinationē expectabimus. Nullus profecto qui mētis sit compos ægrotanti paroxismo ita sæuiente cibum ministrabit. Proinde cum plures sint morbi quos recentiores perperacutos vocant, qui ab initio ad morbi manifestam inclinationē similes labores prædictis & plures & vehemen-

tiores afferunt, nec intermissionem habent, cibum ne is
 qui vires auzere valeat an qui minuat ministrabimus.
 Ego quidem tantum abest vt crasso victu qui vires au-
 zeat sic laborantem nutriam, vt omnimoda inedia ho-
 minem ad morbi inclinationem seruare opus esse credi-
 derim. Qua in sententia Hyp. & Gal. esse certum est.
 Nec præter rationem nam si illud verum est quantum
 cunque quis sæuiente paroxismo ediderit nocumento
 esse, vnde monstrante experientia asseruit Hyp. appo-
 nere læsionem esse, quod cum in periodica febre in qua
 errores minus periculi afferunt hoc facere ob timorem
 læsionis veremur, causatius profecto in peracutis ci-
 bum non esse offerendum in quibus certum est citra
 magnam læsionem ministrari non posse. Nam si in ven-
 trem absorptus fuerit cibus quod redúdat superfluit
 si alias multo magis in acutis tolerere est difficile vt scri-
 psit Gal. Præterea cum inflamatio in aliqua parte exci-
 tatur ab humoris effluxu siue pblegmone aut erisipelas
 sit, non aduertisti nullum cibum quantumcunque leuissi-
 mum fluxione durante laborantes citra læsionem pos-
 se sumere, quando quidem à cibo dolores & flu-
 xus insigniter crescunt. Cūque hæc ita se habeant nun-
 quam inducar vt rationibus mihi persuadeas cum egro-
 tans vel ab ipsa morbi vehementia vel ab aliquo dolo-
 re minis molestatur crassum cibum offerre ex vsu esse.
 Quinimmo cum Hyp sentio in primo de victu acuto-
 rum vbi ita scribit postea si dolor vel periculum ali-
 quod comparuerit sorbitionem dare oportet neq; mul-
 tam neque crassam sed post septimum vel nonum si va

2. lib. de ras-
 tione victus
 in illo ciboꝝ
 aut adiectio-
 ni.

lidus sit. Vbi igitur morbus statim ab initio maxima
 affert symptomata omnimoda inedia agrum seruare
 ad morbi inclinationem si virtus sufficiat, rectius esse
 iudicat, quam cibum offerre qui citra insignem laxationem
 tali morbi constitutione exhiberi non potest. In qua sen-
 tentia Hyp. esse cū ita scribit, ciborum autem adiectio-
 ni intendendum multo minus subtrahere vero saepe
 numero expedit cum eger sufficere possit donec mor-
 bus mature scat. In reliquis ab hac vehementia de gene-
 rantibus morbis tenuem aut tenuissimum concedendum
 esse victum, tutius que esse in ijs ad magis tenuem a in-
 sto ab errando accedere, quam ad crassiorem. quod va-
 lida ratione ostēditur. Pone morbo acuto laborare
 Socratem est ne aliquis cibus qui morbo & naturæ
 Socratis & cæteris exacte conueniat, dicatur ille me-
 dius, omnia cibaria quæ illo tenuiora sunt haud
 quaquam conuenient propter virium diminutionem
 quæcunque illo crassiora incommoda sunt propter
 morbi additionem. Sed cum acuti morbi vt plurimum
 iuuenibus aut consistentibus accidant quorum vires ma-
 xime tunc vigent, manifestum est quod in ijs magis vrge-
 bit morbus quam virtutis imbecillitas. Addere modo
 in id quod vrget periculosius cum sit quam in id quod
 non vrget aut minus vrget, manifestum est in acutis de-
 terius esse & magis periculosum crassiorem cibum vt
 pote qui in morbum vrgentem addit, quam magis tenuē
 qui virtutem cuius imbecillitas non vrget exoluat.

In 2. de rōz
 ne victus

DE VICTV FERBICIT.

CAP. III.

Quid de ijs sentiam in præsentî breuiter ostendam, id quod maxime in artis operibus post longam considerationem magis probauerim. Eam enim esse artis vtilitatem, inuenire ea quæ ægris conducibilia sunt. Nunc mihi præbete aures de ratione victus vobis aliqua dicturo, quæ animos vestros componant. qua quidem in re unum insequor Hypp. cuius scripta vltra humanam eruditionem quid præstant, huic acceptum fero quæ de victus ratione vobis dixerò. Sed prius dubitationem soluere expediet. Crassum victû, tenuem, tenuissimum, primus Hyp. dixit in Apho. Quid tamen per hæc nomina intelligat ex libris de ratione victus ellici potest, apertius tamen in libro de Prisca medicina, vbi ita scribit. Qui vero medicinam excogitauerunt inuenerunt ve, sententiam opinionem ve habuerunt quam illi de quibus prius dixeramus, primum quidem arbitror ex eorundem ciborum copia quid subtraxerunt & pro multis pauca fecerunt & dederunt. Cunque hoc illis satis non videretur non enim languentibus hæc æquo modo proderant, sed erant nonnulli qui sic haberent vti ne exiguos quidem cibos superare possent, hos itaque putarunt imbecillioris cuiusdam rei egere. Propterea sorbitiones inuenerunt paulum quid firmioris & robustæ materiæ multa aqua cômiscentes, quod inerat validam mixtionem & coctura subtrahabant minuebantque, quicumque vero nec sorbitiones poterant superare eos ad pocula deducebant, hæc que vsu & copia obseruâdo quod mo

dice ac æquo: quodammodo haberet, nec plusquam oportet, nec minus, nec meratius, nec dilutius, nec serius, propinabant. Hoc autem probe scire oportet, quibus sorbitiones in morbis non conferunt, & considerare nam cum fecerint febres irritantur, & crescunt dolores, clarumque sit quod propinatur & infertur, morbo quidem nutrimentum & incrementum esse, corpori vero tabem malum & exitium. Quibus autem sic habentibus siccus cibus panis placenta puls mazæe et si pusillum datur, decuplo magis malū crescit quàm si sorbitio, nullam aliam ob causam nisi tibi vehementia quæ ad malum quo quis afficitur non facit. Nam cui sorbere cōfert comedere vero minime, hic si plusculum assumat magis afficitur, cuius læguoris causa huc refertur. Nā quæ validæ materiæ sunt maxime & aperitissime sanum lædunt, nedum languentem. Hucusque Hyp. aut thesalus eius filius. In quibus verbis triplicem designavit victum, nempe quæ comeduntur, sorbentur, & bibuntur, nempe crassum tenuem & tenuissimum. In apho. quartum addidit nempe ultimo tenuissimum quem recte Gal. omnimodam cibi & potus abstinentiam interpretatus est. Ut ipse aperte secundo de victu acutorum ostendit. Ita ut totus victus quadrifariam diuidatur nempe in ea quæ comeduntur, sorbentur, & bibuntur, & in omnimodam cibi et potus abstinentiam. Verum si ea quæ sorbentur bifariam partiaris nempe in crassam & enuem sorbitionem, habebis differentias in quas omnes. Hyp. victū partitus est. Vt quattuor ex ijs sunt quæ acute ægrotantibus con-

DE VICTV FEBRICIT.

ueniunt nempe crassa sorbitio, tenuis, pocula, & omnia
moda abstinentia, quorum meminit Hyp. in libris de ra-
tione victus in acutis. Crasse sorbitionis in primo,
cum de eo victu agit quem hordei substantia præstat
duplicem ab eo sorbitionem parans, nempe crassam &
tenuem, illam absolute ptisanam aut totam vocat ptisa-
nam aut hordeaceam, & est quæ post integram hordei
coctionem non collatur, hanc cremorem siue succum
ptisane nuncupat, & est succus qui post collaturam re-
manet. Vt scriptum est à Gal. primo de ratione vi-
ctus in expositione illius talia autem parte plurima pro-
sunt vs &c. Ea ergo quæ comeduntur crassum, sorbitio-
nes crasse vt tota ptisana, tenuem, tenuis sorbitio vt ptis-
sane cremor exacte tenuem, potus vt melicratum tenuis-
simum, omnimoda abstinentia vltimo tenuissimū victum

Aphōr 1. constituit. His omnibus cōsentire Gal. scito in eo apho-
tenuis & certe diætæ ab eo loco nunc sufficit tantum
dicere ad finem. Quo in loco nicolai versio ita habet
nunc vero tantum dixisse sufficiat quod in omnibus
morbis quibus maximus vigor & iudicatio primis quat-
tuor diebus futura sit modo natura sit fortior, integrā
inediam seruare debemus. In quibus vero nō vltra pri-
mam septimanam protrahuntur forti existente natura
solo vtendum est melicrato, solus autem & hic ipse vi-
ctus tenuissimus esset nō tamen in extremo &c. Græcus
tamen cōtextus duo verba addit hoc modo νῦν δὲ αὖ
καὶ τὸ κε τοσοῦτον εἶπεν ὡς ἐφ' ὧν μὲν αὖ νοσημάτων
ἢ ἄκμῃ, καὶ ἢ κρείσσις ἐν τῇ πρώτῃ μέλει γένεσθαι
τελευτῆς τῆς ἀνάγκης ἰσχυρᾶς ἢ παρεχούσης ἰατρικῆς
σπίκα

σπίλω παντελοῦς τούτους φυλάξομεν ὅπερ ἐστὶν
 ἐσχάτως λεπτοτάτης διαίτης &c. hoc est nunc ve-
 ro tantum sufficiat dixisse, nempe in quibus morbis vi-
 gor & crisis in primis quattuor diebus futura sit, vir-
 tute forti existente, in abstinentia omnimoda hos ser-
 uabimus. Quod quidem est vltimum tenuissimi victus.
 In quibus vero non vltra primam septimanam, forti exi-
 stente virtute sufficiat melicrato solo vti. Tenuissimus
 sit hic solus victus, non tamen in vltimo. Ex quibus ver-
 bis & ex ijs quæ ad finem Apho. scribit, aperte osten-
 dit per crassum, tenuem, exacte tenuem, tenuissimum, et
 vltimo tenuissimum victum, intellexisse id, quod supra
 diximus. Horum quinque victuum generum meminit
 Hyp. in libris de ratione victus in acutis.

CAP. IIII.

GAL. hypocratica diuisione nõ contentus, quæ ci-
 borum diuersas formas respicit. Eorundem pœ-
 nes virium dispositionem variam, quam cibaria diuersa
 inducunt, aliam denuo diuisionem super addidit. Om-
 nem cibum in crassum symetrum & tenuem diuidens.
 Vires augere valēs altmentū, crassum dicēs. Seruare,
 symetrum. Tenuem, minuere. Quæ qualiter sunt intelli-
 genda verba, dicere opus est. Nam si crassi symetri &
 tenuis notiones quas assignauit Gal. respectu virium sa-
 nitatis tempore intelligas, nullus vtique symeter victus
 ægrotantibus daretur, nam satis manifestum est nulli
 contingere ægrotanti quantumcunque crassis vtatur ci-
 barijs æque robustum in ægitudine seruari ac fuerat
 ante morbi inuasionem. Quod si ad tempus ægitudi-

Aphōz 1.

DE VICTV FEBRICIT.

nis referas tenuis non datur, nam præter omnimodam abſtinentiam & aquam frigidam, quem nam assignabis victum qui ex ſui ratione vires ægrotantis imminuat. Ego quidem nullum eſſe victum quantũcunque tenuem qui vires, acuto morbo ægrotantis, non augeat exiſtimo. Nam ſi ptiſanam dicas, audias Gal. in primo de victu acutorum in expoſitione illius at ſi os madefcat vbi ita de ptiſana ſentit. Ergo qui probe expurgantur inquit, his ptiſanam dare oportet, non vt virtutem modo roboret, verum quoque & his quæ per tuſſes ex pulmone ſunt humidorum expuitionibus opem ferant. In quo quidem contextu ſic habet ioannis vaſſei verſio. Sed apertius græcus contextus id quod propoſuimus oſtendit, nã propoſitionem affirmatiuam facit, in hunc modum. Dare igitur oportet probe expurgatis ptiſanam, cauſa roborandi virtutem &c. Audiſtu ptiſanam virtutem roborare poſſe. Idem de mulſa ab eodem intelliges tertio de ratione victus in expoſitione illius vini autem et melis &c. Vbi copioſiorẽ ex mulſa nutritionẽ aſſerit, quã ex vino. Idẽ apertius oſtendit in expoſitione illius damna autẽ propterea &c. Non ob id ergo tenuem dixiſſe victum putandum eſt quod ægrotantis vires minuat. Crassi igitur victus, ſymetri, & tenuis rationes, ſanis referendas eſſe, vt crasſum eum victum dicas, qui ſani corporis vires augere poſſit. Symetrium qui eiſdem vires ſeruare. Tenuem eum qui ſani corporis vires haud quam ſeruare valeat. Hunc acute ægrotantibus conuenire ſcribit. In chronicis vero morbis vires eſſe ſeruandas ſymetro victu, hoc eſt talem eſſe victum offerẽdum

qui laborantis cum sanus erat vires seruare possent. Tenem igitur qui sano socrati vires seruare non poterat acuta febre ægrotanti & iam imbecilliori effecto si ministras easdem auget. Nam non aliter quam si in ingenti pira vt ignem eadem serues magnitudine, certa lignorum multitudine opus est. Quod si eundem auget, maiori. Finge nunc ignem aut ob aquæ effusionem, aut ob quodcunque sit imminutum, minori profecto lignorum congerie seruabis, & augetis. Consimiliter hominum corpora, cum prospera fruuntur valitudine crasso cibo & multo indigent vt virium robur seruetur, aut augetur. Cum ob morbos virtus corporis imbecillis est affecta subtiliori cibo & eius minori copia et seruari & augeti possunt. Quare mirum non est si a mellicrato, vino, oximelite, & similibus vires acute ægrotantium augeantur. Cuius euidentis præstant argumentum viatores & operarij. Cum integra die a cibo & potu abstinere, hos vespere vix corporis onus sustinere posse. His tunc temporis mellis & aquæ parum si porrigas, alacriores eos ad opus reddes. Hoc ita esse, ostendit Ionatham Saulis hæbreorum regis filius, qui vires resumpsit, id mellis gustans quod extremæ virgæ inhæsit. Non est igitur quod acuto morbo laborantis vires, mellicrato augeti non posse credamus. Cum ergo in artis operibus id verum esse probemus, nempe cibum & si tenuissimum acute ægrotantis vires augete posse, nullus utiq; tenuis dabitur cibus, sed omnis crassus erit, si crassi & tenuis rationes ad ægritudinis tempus & non sanitatis referas. Sed non ab re fuerit verba Gal. in

DE VICTV FEBRICIT.

præfenti græce adducere quandoquidem de ijs con-
 sentio est vt sciatis quantum dictis conueniant. λεπτή
 δὲ δὴ ὀλίγων ἐδωμάτων ἢ δὴ ὀλιγοδωφών οἶον πτε-
 ρὴ καὶ ὀτὴ ππισάνης ἐστὶ χύλος ὄρος ὃ αὐτῆς ἢ τῆς
 δυνάμεως ἐστὶ κερταίρεσις ἢς πτερ ἐνεργε καὶ δέφο-
 μων αὐτῆ μὲν οὖν τῶν ὑγιαίνοντων ἀεὶ χρὴ τὴν εὐ-
 μίαν τῆς δυνάμεως φυλάττειν ἢ παρέξειν ταῖς ἰσο-
 φαισίς ὃ κερταίρειν ἢ εἰν ἂν ἢ μὲν παρέξουσα ἰσοφῆ
 ἀδρα ἢ δὲ φυλάττουσα σύμμετρος ἢ δὲ κερταίρου-
 σα λεπτή hoc est tenuis victus per pauca edulia vel
 per ea quæ parum nutriunt, quale est ptisane succus, ter-
 minus ipsius, virtutis est imminutio. Cuius causa nutri-
 mus. Insanis igitur semper oportet robur virtutis serua-
 re, vel augere alimentis, non minuere, & statim clausu-
 la non finita ita ait ijs quæ de sanis dixerat sequentia
 annexens. Et sit quidē augens alimentum crassum, ser-
 uans vero symetrum, imminuēs tenue, hoc inquit fuge-
 re oportet semper, subintellige in chronicis, aliorum
 vtro magis indigeant præsentia ipso vti. In ægrotanti-
 bus raro contingit virtutem fortioerem quàm acceperis
 operari. Dixit raro ethicos & marasmo confectos
 excipiens, quorum virtutem laboramus singulis diebus
 robustiorem eff. cere alimentorum successiuo incremen-
 to. Damus operam vt in pluribus seruare in chronicis,
 mensurate quidem imminutam conseruare in acutis, si
 enim seruare ipsam qualem acceperimus in ijs, vel auge-
 re semper properaremus, addemus in morbum. Ex qui-
 bus verbis colligitur in chronicis dandam esse operam
 vt cibo & potu id virium quod à morbo abstinitur

quo ad fieri possit reponamus. In acutis vero id non da-
 ri. Satis que esse si partem detrimenti virium, tenuis vi-
 ctus ope resarciamus. Maiorem & modo minorem pro-
 ut nobis virtutem posse sufficere visum fuerit. Et hoc
 est quod dixit mensurate quidem imminutam conserva-
 re in acutis. Ea ergo quæ comeduntur crassum victum
 constituunt, ob id quod eo victu sanorum corpora ser-
 uantur & augmentur. Sorbitiones vero tenuem, nam vires
 sanorum ab ijs seruari non posse si eis solūmodo vtan-
 tur. Pocula tenuissimum, maximum siquidem virium de-
 trimentum patientur sana corpora, aliquot diebus ab ijs
 solummodo alimoniam suscipientia.

CAP. V.

Aliter tenuis victus ratio intelligatur, prout 3. de ratione
victus.
 Gal. exposuit in eo loco damnata autem pro-
 pterea &c. Vbi ibecillitare & nullo pacto nutrire &
 parū nutrire non idem esse ait. Diminuunt inquit vi-
 res, sanguinis eruptio, deiectio superflua, sudor in-
 modicus, & per accidens tibi abstinentia, hæc vere
 imbecillitare dicuntur. At quæ nullo pacto nutriunt
 vt aqua eā imbecillitare nec roborare vires quispiam
 vere dixerit, nisi id per accidens contingat. Tercio
 sunt loco quæ exigue nutriunt, & potuisset quidem
 si quis solis ipsis vsus fuerit, mori, non equidem quia vi-
 res diminuunt, sed quia non sufficienter roborant. Ex
 his est mulsæ, nam si quis diebus quattuor cibo priuatus
 interire possit, his mulsæ vsu, non quintam modo diem,
 verum quoque & sextam attinget. Ex ijs elicitor ver-
 bi quod cum in apho. dixit detenui loquens victu, n. d. e.

DE VICTV FEBRICIT.

λεπτὴν ὑπερβολοῦσα, hoc est imminuens tenuis, nō quia vere vires imminuat dixit, sed quia non sufficienter roborat. Danda est ergo opera vt ægrotantis vires cibotantisper augeamus, quatenus id citra manifestam læsionem fieri possit. Longa didici consideratione quod pothea à Dionysio medico patre meo, viro apud lusitanos clarissimo, ægrotantibus quibuscunque saluberrimum esse, medicum id agere vt virtutem citra morbi aut eius durationis additionem, roboret. Qua de causa inuenta sunt, ab antiquis sorbitiones & pocula acutis morbis visctus idonei, qui sanè ægrotantis vires citra noxam augeant, & facile ab imbecilli superentur natura. Quorum vnum aut altero prout morbi cōstitutio est vtūtur.

CAP. VI.

His ita determinatis methodum de recto febricitantibus ministrando victu, incipiā breuiori & faciliori quam possim via. Quinque habet victus debita administratio cōsiderationes, nempe victus formæ, quæ græci διαίτης σχήμα vocant, deinde quantitatis, qualitatis, numeri, & horæ, horum singula in vestiganda fore à medico qui victum ægrotantibus conuenientem ministraturus sit. Victus forma à virtutis robore & status distantia sumitur, vt scribitur libro Apho. Vt si longe fuerit morbi status symetro vtetur victu, quod si prope tenui, tenuissimo vero, si propiusime, quod si iam affuerit, vltimo tenuissimo. Ad hæc virtus corporis cōsideranda est, an talem victus speciem ferat, quam status distantia præscripserit. Verum in hoc negotio primum quærere oportet, an recte à distantia

status & à virtutis robore, victus formam inquirere oporteat. An potius cum virtute, morbi dispositionem considerandam esse, vt recte victum ægrotantibus diffinire possimus. Rationales medici qui Hyp. insequuntur à virtutis robore & à distantia status victus formam inuestigandam ideo esse opinantur, quod sola corporis virtus sit, quæ cibum pro sui custodia indiget. Nam vt vitale robur seruemus, ideo cibum ægrotantibus exhibemus. Vt scripsit Gal. in expositione illius postea si dolor &c. Virtus igitur pro sui custodia eum cibum indicat quo maxime seruari possit. Morbus autem talem diffinit, vt eo ad vigorem, solum sufficere possit ægrotans. Nam apud hunc, morborum iudicia ad salutem aut ad mortem fiunt. Eo vsque igitur virtutem seruare cibo oportet. Crassiorem vero exhibere quo ultra durare queat, damno erit, nam morbum augebimus. Nam si morbosam affectionem nullo pacto offenderet alimonia, nos virtuti soli attendentes, ægros vt sanos aleremus. Sed quia sæpius noxam vti ostendimus affert, ob id morbi affectionem non tanquam cibi indicatricem, sed tanquam prohibetricem contemplamur, vt Gal. prudenter citato loco scripsit. Virtus ergo pro sui custodia omnem cibum indicat, quem apparare possit, ab hoc morbus omnem abscindit, quo ultra vigorem durare queat ægrotans. Id tunc conyicimus, cum eo subtiliori scimus ad statum durare posse. Quare si ad vigorem vsque sufficere posse ægrotantem existimemus solo victu per pocula, sorbitiones non dabimus. Sed nec ea quæ comeduntur, idque ob morbi rationem vt

In 1. de rōd
ne victus.

ambros 561
vōque vī. z
vī vīllī vī
vīllī vīllī
vīllī vīllī

DE VICTV FEBRICIT.

scite ab Hyp. scriptum est in hęc verba. Postea si dolor
 quispiam vel periculum comparuerit, sorbitionem da-
 re oportet, neque multam neque crassam sed post septi-
 mum aut nonum si validus sit. Audis Hyp. sorbitio-
 ne supersedere ad septimum aut nonum vsque, cum in
 eis iudicationem futuram speramus, vbi æger citra sor-
 bitionem eo usque possit sufficere. In cuius expositione
 Gal. ita scribit. Cum igitur virtus ad morbi vsque iudi-
 cationem sine ptisane sorbitione suffecerit, oximeli &
 aqua mulsa satis sunt &c. Ex quibus manifestum est vi-
 ctum eum eligendum fore, quo cum corporis virtus suf-
 ficiat & eo subtiliori non. An non ne id ab eodē loco ci-
 tato colligimus, vbi ita ait. At si iudicationē septima die
 citius futuram speraueris vt verbi gratia vel quarta
 vel quinta ægros sanē multos sufficere citra ptisane
 sorbitionem posse comperies, quod si ad septimam vsq;
 protrahatur paucos omnino. Qui igitur citra ptisanam
 sufficere possunt, ijs oximeli & aquam mulsam exhibe-
 re docuit. Qui vero non, ptisanam. Quinimmo si absq;
 cibo & potu ad iudicationem vsque durare posse spe-
 remus, omnimodā ei inediam consulemus. Vt ipse Hyp.
 aperte monuit secundo eiusdem de ratione victus vbi
 ita ait. Ciborum autem adiectioni intendendum multo
 minus, subtrahere uero omnino sæpenumero expedit,
 cum æger sufficere possit donec maturescat morbus.
 Quod Gal. cōfirmat in hęc uerba. Nempe si æger ad
 morbi usque vigorem sine cibo sufficere posse uidea-
 tur, in omni ciborum abstinentia eum & potu solo cum
 tibi uidebitur necessitas moderaberis. Vocetur au^{tem}

Idē eodem
 2. in expō-
 ne illius iter
 dum autem
 & cruda.

ille uictus quoad statum sufficit ægrotans & eo sub-
 tiliiori non, medius, hoc subtiliorem exhibentibus cor-
 poris uictus exoluitur, morbus autem incrementum
 assumit, eo crassiozem ministrantibus. Quare rationa-
 biliter à distantia status tanquam à termino ad quem
 vsque ducendus sit æger, uictus formam inuestigan-
 dam esse rationales opinantur. Nec hoc in arte medica
 solum didiscimus, uerum in rebus humanis id licet ob-
 seruare. Prudentem uiatorem quingenta profecturum
 miliaria, haud nimis festine æquitare. Sed moderato
 ducere æquum incessu & labores diurnos nocturna
 temperat quiete. Nec solum labori modum imponit,
 uerum & cibo quo æquum nutriri oportet, ut eo dura
 re possit. Quod si unius diei acturus sit iter, haud ne-
 cessarium putat quicquam obseruare. Nonne idem na-
 uigantes obseruare uidemus. Nullum quidem sibi pa-
 rant uiaticum, qui à Calesijs in Angliam se recipiunt.
 Non sic qui à Venetijs pidaurum rhagusiorum op-
 pidum proficiscuntur. Iis longe dissimile quod lusita-
 ni indos petitori magnis parant expensis. Ii omnes non
 ab alio uiatoci rationem sumunt, quàm ab itineris mora.
 Consimiliter in arte medica ægrotantibus uictus for-
 mam sumendam à distantia status recte quis ratiocis-
 netur. Nam proxime huic adsunt morborum iudicia al-
 terutrum exitum minantia. Sed æge, si à distantia sta-
 tus uictus formam uon quæras. A quo nam altero vl-
 tra uirtutem indicationem sumes. A morbi dispositio-
 ne fors an ais, sed cum singulis morborum quattuor ad-
 sint dispositiones, quarum differentiam sensu licet perci-

DE VITV FEBRICIT.

pere, nempe principium augmentum statum & inclinationem. A qua nam harum victus formam sumendam putas. Proinde cum apud principia & fines omnia sint imbecilliora, apud statum vehementiora, crassiorē quā expediat ministrabis si ab illis, aut plus iusto tenuem si ab ijs, indicationem victus sumas. Præterea cum nulla sit morbi dispositio quæ cibum indicet sed omnis prohibeat, vt supra ostensum est, cumque alio sit alius acutior & vehem. ntior morbus, non ex æquo omnes pariter prohibebunt, sed unus magis alio. Cūq; virtus eum semper victum indicet quo maxime seruari possit, quem ab ijs duobus quorum alterum vnum indicat & id alterum prohibet elicere possis victum. Finge virtutem pro sui custodia victum indicare per ea quæ comeduntur, si morbus multū dissuadeat, quid ab eo victu detrahes, quid'ue cum parum prohibeuerit. Insuper vnde similes in detractionibus scias aut possis proportionibus obseruare, ac in morborum dispositionibus erant. Cæterum non obstiterit, plures esse morbos, qui inæqualiter ægrotantes affligant, ita vt hodie mitius habeant, in crastinum deterius dignant. Modo absque febre vlla, postmodum magno æstu exagitentur. Aliquando dolores labores'ue patientur, quandoque nullo symptomate infestentur. Non ob id fieri non posse, vt una victus forma, morbis inæqualiter affligentibus conueniat. Nam & si non eadem ratio in die accessionis & in die quietiori habenda sit, quo maxime differre oporteat, non victum esse, sed tempus quo innoxie cibum offeras. Eandem nanque ui-

Etus formam quam à robore uirtutis & à distantia
 status sumpsisti, perpetuo ab initio morbi ad statum ser-
 uare oportet. Sed tempus obseruare expedit quo ino-
 xie cibum offeras. Nam in paroxysmis subtrahere oportet,
 apponere enim læsio ut in apho. scriptum est. Vnde
 licet colligere ab uniuersali uictu formam, à particula-
 ri uero qui singulis accessionibus conueniat, cibationis
 idoneum tempus suppeditari. Quod man festius alibi
 scripsit in hæc uerba. Tēpus autem dandæ sorbitionis
 tum per initia tum per omnem morbi decursum, nam si
 pedes frigidi fuerint non à sorbitione modo, uerū quo-
 que & maxime à potu temperandum. At cum calidi-
 tatis ad pedes descenderit, tunc dare expedit. Idem
 sub alijs uerbis dixit. Cum purgaueris inquit sorbitio-
 nibus quibusdam utitor, obseruatis ita febrium accessio-
 nibus ut nunquam cum adsint neque cum futuræ sint
 exhibeas, sed uel cum cessant uel quieuerunt & maxi-
 me à principio recesserunt. Frigentibus ergo pedibus,
 neque potum, neque sorbitiones, neque aliud quippiam
 huiusmodi dabis. Sentis in ijs duobus locis Hyp. de par-
 ticulari uictu egisse, ut singulis conuenit accessionibus,
 ubi nihil à totius uictus ratione diuersum docuit, quàm
 tempus cibationis idoneum. Idem intelligendum est de-
 disse in apho. perceptum, cum dixit in paroxysmis sub-
 trahere oportet, quod confirmat Gal. citans in expo-
 sitione locum Hyp. quem supra adduximus quarto de
 ratione uictus. Non igitur eo quod morbi inæqualiter
 affligant alio utemur uictu quàm uirtus & distantia
 status indicarunt, ut aduersari opinantur.

In 2. de rō-
ne uictus

4. de rēne
uictus.

DE VICTV FEBRICIT.

CAP. VII.

Verum eorum qui contra sentiunt, rationes au-
 dire oportet. Haud facile esse in arte medica
 methodum tradere, qua id quod est, tale esse dignosca-
 mus, nedum quale illud futurum sit. Difficilima quidem
 in omni arte præcognitio est. Quapropter facilius à vir-
 tute & morbi dispositione victus formam eliciemus,
 quam à distantia status qui nondum est. Sed quod cer-
 tius hinc, manifestum erit. Cognoscere quæ nam sit ægri-
 tudo, & quas habeat causas, & quibus nam committata
 sit symptomatibus, quàm quæ pernitiōsa sint, certius sci-
 ri possunt in arte medica, quàm præsciri. Minus præte-
 rea errori obnoxius est, qui à dispositione morbi cum
 virtute victus formam inquirunt, quàm qui à distantia
 status. Nam considerantes quod est, ob mutationes deci-
 pi nō possunt. Prout accidit ijs qui quale quicquam erit
 considerant. Consciens medicus ab initio morbi, eius
 acumen, talem fore ad septimum aut nonum æsti-
 mat. Hac nixus æstimatione victum inuestigat, quem
 & nunc & in posterum ad illud vsque tempus ægro-
 tanti ministraturus sit. Sed quantum decipi possit ad-
 uerte. Quot sunt quæso morbi, qui vltra incrementa
 periodica & decrementa inæqualiter moueantur. Ita
 vt tribus aut primis quattuor diebus ægrotantes graui-
 ter affligant, totidem postea aut plus minus' ue citrà iu-
 ditium intermittant. Deinde iterū increſcant & luceant
 & ad pristinam vehementiam redeant. Aut si contra
 mutatio fiat. Possis ne in his methodice, viso ab initio
 morbi acumine, aut segritie, qualis erit ad quintum

aut septimum aut in sequentes dies certo conijcere. Vt ex hac coniectura distantiam status adipiscaris à qua demum victus formam diffinias. Cuius in eo quod primum præcognoscendum sumpsisti non parum à veritate aberres, haud leuiter in eo quod vltimum est, in egrotantem peccabis. Nam paruus error in principio maximus est in fine. quod si in morbis haud cōtingere huiusmodi mutationes dicas, Hyp. libros de morbis vulgariibus reuolue. In quibus nō paucis hoc accidisse inuenias ægrotātibus. Cæterū de certitudine mittamus sermonē, et al quātulū perspicatius rē tractemus. Virtutem eum semper victum indicare ais, quo maxime seruari possit. Deinde status distantiam talem diffinire, quo eo vsque sufficiat ægrotans, & eo subtiliori non. Vocas q̄ hunc victum medium, crassiori non vteris, ne in morbum addas, sed nec magis tenui, ne plus iusto virtutem exoluas, & ob id ante statum deficiat. Age methodice laboranti Socrati victum quem medium vocas ministras, quo ad morbi vigorem posse sufficere æstimasti. Quid per illud verbum sufficere intelligis. An aliud ab eo quod Hyp. in Apho. intellexit, qui primus illo in hac re vsus est verbo. Cum ait συντεκμείρεται δὲ χρὴ καὶ τὸν νοσεῖντα εἰ ἐξαρκέσει τῆ διαίτη πρὸς τὸ ἀκμῶν τῆς νόσου, id est conijcere oportet laborantem si sufficiat cum victu ad statum ægri tudinis. Vbi an perdurare possit tali victu toto inter medio tempore ad statum vsque intellexisse, ipse statim ostendit, in eo verbo quod sequitur καὶ πῶς τρον ἐκένος ἀποενδύσει πρὸς τρον, hoc est vtrum ille deficiat prius. Qua etiam si

DE VICTU FERBICIT.

gnificatione verbum illud intellexit Gal. vt ab expoſi-
 tione licet conijcere, victum ergo talem miniſtrare labo-
 ranti ſocrati intendis, quo perdurare poſſit toto inter-
 inedio tempore ad ſtatum vſque. Quod ſi id ſimplici-
 ter intelligas, verbi que ſignificationem minime reſtrin-
 gas, modo quocunq; ad ſtatum tali victu perducatur
 Socrates ſat eſſe. Quid ſi adeo imbecillis tui victus
 ope eo perueniat vt nulli quantum vis mitiſſimo mor-
 bo ſit aptus obſiſtere, nedum morbo maxime apud vi-
 gorem ſauiente. An te obtinuſſe putabis cum talem
 victum laboranti Socrati longam poſt meditationem in-
 ueneris. An hoc eſt cur palles. Forſan illud verbum
 ais, non fore ſimpliciter intelligendum, ſed ſufficere ad
 ſtatum vſque, tunc intelligis, cum apud vigorem aliqua-
 le agrotantis vires robur obtineant. Et ſi hoc detur,
 alia vtaris nota oportebit, rem indiuiduam nobis ſignifi-
 cante. Nam illud tuum aliquale nimis ample patet, nam
 ea via, ois craſſus victus ſocrati conueniret. Nullum q̄
 damnare poſſes victum ob craſſitiem. Quod ſi virium
 robur tantum expoſcas, vt morbificas poſſit debellare
 cauſas et morbi i curſibus obſiſtere. Ridiculum caput,
 ſi hoc quod poſtulas methodice præſtare victus poſſet,
 nulla eſſet adeo pernicioſa ægri- tudo, qua non victus
 ope medicari poſſet. Quod ſi ita rem habere contēdas
 ſcias ſaltem, hoc tuum latuſſe Hyp. ſed iſs omiſſis ſu-
 teberis id ſaltem, apud morbi vigorem labores & ſym-
 ptomata multo vehemētiora fieri, quam ante, vt à ve-
 ſtro ſcriptum eſt Gal. cum dixit de vigore loquens,
 μεγίστεν του νοσηματος ως αν συμπτώματα, hoc eſt vi-

gor nihil aliud est, quam maximū morbi vt in sympto-
 matibus. Putas ergo sat esse qualicumque virium ro-
 bore eo perducatur æger, cum tunc maximus sit
 morbi conflictus. An salubrius fore ægrotanti, si de-
 mus operam vt citra morbi additionem, ægrotantē ro-
 bustiorem quantum possimus ad statum perducamus.
 Quis hoc dānabit methodice, non tu, si vera & ægro-
 tantibus salubria sequeris dogmata. Cūque hoc ita sit,
 finge Socratem citra sorbitionem ad statum sufficere
 posse, pocula ei ministrabis, vt pote quæ minus alimē-
 ti præstant. Scis ne eo victu Socratem sufficenti viri-
 um robore ad statum peruenturum, hoc quamuis iu-
 ranti tibi vix credam. Sorbitionibus quare non uteris.
 Nam ijs usus robustior esset apud vigorem. Forsan ais,
 quia in morbum addent. Vnde hoc scis quæso, an a
 distantia status id conycis, uel potius a morbi disposi-
 tione uel acumine. Quod si dicas, cum statum præco-
 gnouero, fieri nequit quin morbi dispositionem cognos-
 scam. Cedo, sed quod horum prius cognoueris dicas,
 nam id manifestius & certius scies. Ea enim quæ prin-
 cipiorum vicem obtinent, semper manifesta magis sunt,
 ijs quæ ab eis deducuntur. Cumque a morbi dispo-
 sitione, status distantiam præcognoscas, morbi disposi-
 tionem euidētius cognosces, quam status distantiā. quare
 certius & magis citra errorē a morbi dispo-
 sitione & acumine conycies, an sorbitiones laborāti Socrati noceāt, q̄
 si idem a distantia status iudicare velis, esset enim tuū
 non paucis erroribus iudicium obnoxium. Quare cum
 in inquisitione formæ victus, morbus non tanquam indi-

DE VICTV FEBRICIT.

cans sed prohibens admittatur, vt rationales omnes fatentur. Prohibet autem inquatum victus in morbum, aut in eius auget symptomata. Id que cū à dispositione morbi euidentius dignoscatur, rectius esse à virtute & morbi dispositione, victus formam inuestigare, quàm à distantia status. Ad hæc vires corporum & si hora præsentis conicias, non ob id quales futuræ sint in posterum ab initio recte æstimari possunt. Nam multoties euenit, virtutes corporum exolui plusquam æstimarat medicus. Aut ob corporis habitum aut naturam aut ob morbi aliquod irritatorium symptoma. Quare si vt uitale robur seruetur, ideo cibus egrotantibus exhibetur. Hoc non similiter sed morbo procedente nonnunquam præter medici opinionem disponatur, fieri non potest vt à distantia status & à virium robore prout est in initio, conuenientem victum tum naturæ laborantis per totum morbi decursum ad statum vsque, tum morbo ob inæquales mutationes eliciamus. Sed sint omnia vt vis methodice. Scito non satis esse in arte medica, vera dogmata docuisse, nisi in artis operibus utilia fore egrotantibus probentur. Utilitas enim artis non est vera deserere, sed remedia inuenire quibus æger sanetur, aut inuetur. Neque satis esse si vera & utilia tradideris dogmata, sed tradere oportet via adeo perspicua, vt plebi si liceat res inoteseat. Sic enim id quod humano generi salubre speramus communissimum faciemus. Quod si aliter sit, demittenda esse ea dogmata, ad quæ percipienda, aut operibus probanda, difficilis datur via qua propter cum præcognitionis status difficilis admodum sit

sit scientia, & ab ijs solummodo adepta medicis, qui vires omnium quæ in arte sunt probe didicerint, memoriæ mandauerint, omnique diligentia in artis operibus se exercuerint. Pauci que cum tales existât, patet demittendam hanc viam esse, vt quæ à viris dūtatur doctissimis percipi possit. Quare cum facilius & certiori modo res inuestigari possit à morbi dispositione, manifestum est hanc viam eligendam esse in inuestigatione formæ victus.

CAP. VIII.

Quam non esse præter senis mentem paucis accipe, vt qui primus à morbi dispositione & virtutis robore, victus formam inuestigauerit in libro apho. Vbi ita scribit vbi morbus peracutus est & illico extremos labores habet extreme tenuissimo victu necessarium est vt. Per labores accessiones & symptomata intellexit quæ morbi dispositiones sunt. Maxime acuto morbo inediam adhibendam consuluit quæ extreme tenuissimus est victus. Et infra ait vbi vero non, sed conuenit crassius reficere, tantum sub condescendere oportet, quātum morbus extremis est mollicr. Quibus in verbis apertissime Hyp. victum à morbi dispositione seu constitutione inuestigasse videtur. In eo in super qui sequitur cum morbus inquit in suo constitit vigore, tenuissimo victu necessarium est vt. In quo maximum morbi esse in symptomatibus scimus. Eadem in commentarijs de ratione victus via, victus formam inuestigat. Vt in primo de pleuritide agens ita scribit, postea si dolor quispiam vel periculum comparuerit, sor-

bitionem dare nec multam neque crassam. sed post se-
 ptimum aut nonum si validus sit. Idē paulo ante aper-
 tius dixit, vbi autem dolor aliquis vexauerit, oximeli
 bibendum dabis. Sentis ex ijs duobus locis ex disposi-
 tione pleuritis, victum per pocula ministrandum con-
 suluisse. Sed non solum a morbi dispositione competen-
 tem victum inuestigare docet, sed noxium ab eadem de-
 prehendi Hyp. docente eodem cōmentario. Vbi ita scri-
 bit. Præterea si lateris dolor assiduus est, calidis que
 fomentis non remittitur, sputum q̄ nō procedit, sed sum-
 mæ glutinosum sit, nisi quis dolorem vel alui subductio-
 ne vel secta vena, pro vtrius vis exigentia soluerit,
 ptisanam autem ita affectis dederit, præcipitem aget in
 mortem. Nec illud tanquam peculiare ptisane fore con-
 cipias, nam omnē sorbitionem & multo magis ea quæ
 comeduntur damnauit, stante tali morbi constitutione
 seu dispositione. Quod ipse statim monet, præbendunt
 inquit hæc, non solum si ptisana intempestiue vtantur,
 verum et multo magis si quippiam aliud ederint aut bi-
 berint, quod ptisana inconuenientius sit. Sed vt non te-
 ratur tempus in singulis citandis locis, unū adducamus
 in quo Hypp. omnes ad rectam victus institutionem sco-
 pos collegit. Ex quibus post virtutis robur, morbi di-
 spositionem innumerauit. Conycere inquit oportet &
 robur et morbi cuiusque dispositionē, hominis item natu-
 ram atque ægrotantis in victu consuetudinem, non in ci-
 bis solum, verum & in potibus &c. Sed hoc idem a
 Gal. audias tertio cōmentario eiusdem libri in exposi-
 tione illius. Tutius autem lôge &c. Ptisanam inquit totā

In 2. de rō-
 ne victus

porrigit his qui moderate habent. (Nō qui mitius quietius que habent, vt quidam perperam transtulit) solum uero cremorem ijs qui deterius degunt. Verum ijs qui periculosius acutius que laborant, potus solos. Ostendimus igitur in ijs quæ dicta sunt, uictus formā & morbi dispositione seu constitutione unā cum uirtutis robore secundum senis mentem inuestigandam esse.

Cap. IX.

Verum hæc non satis esse ad rectam uictus institutionem nisi ijs distantie status præcognitionem adiungas. Et si enim à morbi constitutione & à uirtutis robore uictū per pocula conuenientem esse scias in presenti, non tamen ex his duobus scire posses, citra status præcognitionem an cibo illo in posterum ægrotans sufficiat, citra magnum virium incommodum. Nam si alicuius pedestri itinere quingenta profecturi miliaria robur præsens consideres & unius diei iter sat esse si hominem pane & melle nutrias &c. Poterit enim eo cibo triginta pertransire ea die miliaria. Quod si reliquū vie consideres, crassiori sibi opus esse nutrimento iudicabis. Ob id igitur diuinus Hypoc. postquā morborum dispositionem recensisset, subintulit conycere autem oportet ægrotantem si sufficiat cum diæta ad statum ægritudinis. Non enim sat esse vt robur uirtutis quale nunc est consideres, & an talem uictum hodie citra virium sensibilem læsionem ferat, sed an toto inter medio tempore ad statum vsque ferre possit. Ob id Hyp. in cōsideratione uirtutis, status meminit à morbi igitur dispositione uictus formam primum.

DE VICTU FEBRICIT.

elicimus. Deinde virtutem laborantis inspiciamus. Terti-
 o distantiam status conijcimus. Demum aestimamus an
 eo victu quem morbi constitutio indicavit, virtus aegro-
 tantis ad statum citra magnum virium incommodum du-
 rare possit. Quapropter status distantiam praecogno-
 scere oportet ultra morbi constitutionem, ut recte aegro-
 tantibus victum diffinire possimus. In qua sententia Gal.
 esse scito in libro aphorismorum in eo paroxysmos & consi-
 stentias, ubi a duobus victus formam inuestigare docet
 nempe a virtute & morbi constitutione, in qua morbi
 dispositionem & status distantiam comprehendit. Cuius
 verba ita habent. Τὸ μὲν τῆς ὀλης διαίτης σχή-
 μα πρὸς δύο σκοποῦς ἀποβλέπων ἐποιεῖτο τὴν
 τὴν δύναμιν τῆς κρέμοντος καὶ τὴν κερταίωσιν τοῦ
 νοσήματος ἢ γούρ ἔτε κερταξὺ ἔτε ὀξὺ ἔτε χρόνι-
 ον ἔσοιτο ἢ νόσημα κῆ ὀπλωίω καὶ μάλιστα τὴν ἀκμὴν
 ἀπολήψεται, τὴν κερταίωσιν ἐστὶ τῆς νοσήματος σκο-
 πεῖν, hoc est totius victus formam duos respiciens sco-
 pos instituit, aegrotantis nempe virtutem & morbi con-
 stitutionem, illud enim siue peracutus siue acutus siue
 chronicus morbus erit, & quando maxime in statu con-
 sistet, constitutionem morbi est considerare. Unde male qui-
 dam vertit hunc locum in hunc modum, nam si morbus
 sit peracutus, vel acutus vel longus &c. Litterae sensum
 corrumpit & non transtulit. Ex quibus verbis duo sub co-
 nstitutionis nomine comprehendisse Hyp. nempe morbi
 acumen, & status distantiam, aperte ostendit Gal. Ve-
 rum unde peracutum & acutum cognoscas & discer-
 nas & eos qui inter hos medium obtinent locum infra

ostendemus.

CAP. X.

Ita determinatis. Morbo peracuto quique intra quartum diem terminandus sit ultimo tenuissimo victu utemur. Quem supra omnimodam sumus interpretati abstinentiam. Sic dixit Hyp. vbi peracutus morbus fuerit & statim ultimos labores habet, ultimo tenuissimo victu necessarium est uti. Per morbum qui statim ultimos labores affert, eum intellige qui intra dies quattuor finire debeat. Et subdit vbi vero non, pleniorum victum adhibebimus. Hoc est vbi morbus ab ultima symptomatum vehementia proxime degenerat, (qualé qui ad septimum terminantur, hñt) eo utemur victu, qui inedia proximus est, talis auté est victus per pocula vt melicratum, & similia. Huic tali victum per pocula ministrandum fore consentiente virtute asserit Gal. in expositiõe illius. Postea si dolor quisspiã etc. Vbi ita scribit, si enim validus ad septimum vsque diẽ fuerit, oximeli & melicratum & aquã dare satis erit. Per quã vt dixi tunc liberabitur & sanabitur. Idem dixit prima Apho. in quibus vero inquit non vltra primam septimanam protrahuntur, forti existente natura solo vtendum est melicrato &c. Qui vero morbo simpliciter acuto laborant, cuius terminus ad duas finitur septimanas crassa sorbitione, exempli causa, tota ptisana vti debent. Qui autem morbo acuto laborantes periculi magis participes fiunt, ad vndecimũ terminum habituri, tenui sorbitione alendi sunt, vt cremore ptisanæ. Hæc similiter secundum mentem sunt Gal. in libris

Primo de
tione victus.

DE VICTV FEBRICIT.

de ratione victus. Iis ergo qui peracuto morbo intra primos quattuor dies terminando laborant, omnimoda conuenire in diem. Cum vero eo morbo laborant qui ad septimum terminari debeat, pocula. Ex ijs duabus victus rationibus quæ ab Hyp. didicimus manifestum fit quibus vtraque sorbitio competat. Nam cum has quattuor victus rationes, acute ægrotantibus conuenire supra ostenderit, terminus que acutorum morborum xiiij. fit, manifestum fit quod vtraque sorbitio ijs competet morbis qui xi. & xiiij. terminum habituri sunt. Cunque ij qui xi. finiendi sunt morbi, grauius affligant, quam qui xiiij. ijs tenuè exhibenda, qui vero xiiij. crassam fore sorbitio nè manifestū est. Morborū igitur acutorū itra xiiij. diē terminandorum, huiusmodi est victus ratio à morbi constitutione diffinita. Hæc autem nihil aliud est quam morbi dispositio, terminos morborum diffiniens. Non immerito igitur ab huius termini distantia, victus ægrotantibus diffiniendi sunt. Cunque quattuor assignentur ab Hyp. in dies xiiij. quaternarij, qui primam sensibilem differentiam morborum in acumine præstant, quibusque vt plurimum terminari morbi acuti solent, singulis sua victus spetiem diffiniuit, prout morbi ad inuicem acumine differunt. Ita vt quattuor qui intra dies. xiiij. sunt terminis, quattuor similiter victus formæ respondeant.

G A P. XI.

SUPEREST nunc, quibus nam signis febrium singularis quæ ad quartum, & quæ ad septimum, & undecimum, & quartumdecimum terminum habituræ sint noscamus. Maxime enim conducit in arte medica sen

fu ea discernere quæ cognita ægrotantibus salutifera
 sunt. Deinde de virtutis robore sermonem faciemus,
 vt pote quod non minus indicatiuum est formæ vicius
 quam morbi constitutio ut infra ostendemus. Prius
 tamen vnum quærere oportet, an committendum sit
 aliquo in morbo ægrotantem diebus quattuor om-
 nimoda seruare inedia. Res ardua videtur profectò
 præter assuetudinem hominem incibatam ad diem quar-
 tum ducere. Nam vt Hyp. in libro secundo de ratione
 victus scribit, oportet disciplinam quæ conferat ex sa-
 norum victu facere. In cuius expositione Gal. ita ait si
 sanis læsionem afferant, repentine victus ad contraria
 mutationes, multo maiorẽ ægrotantibus. Ponamus igitur
 hominem sanum viribus valentem, aut inualidum, si ve-
 lis, ab assueto victu ad quattuor dierum inediã repẽ-
 te mutari. Qualem hunc vesperscente die quarta fore
 aestimas. Profectò si mortuus nõ fuerit, semi mortuus ia-
 cebit, collapsis viribus, qui an cibo & potu refici possit,
 necne, non parum dubito. Cum igitur hoc sano accidat,
 ex illa repentina mutatione, quid ægrotanti maius illo
 accidere potest nisi ipsa mors ex totidem dierum inea-
 dia. Res plena discrimine videtur, ægrotantem sine ci-
 bo & potu, ducere vsque peracuti morbi inclinationẽ.
 Qui ad quartum quandoq; ad quintum protrahi eius
 crisis potest. Vt Gal. visum est. Præterea tum morbi
 quibus inediã consulimus, maxime acuti sint, & ob id
 perniciosi, haud quaquam medicus vulgi caluniam effu-
 gere posset, si post quattuor dierum ieiunium morere-
 tur æger. Non quidem ob morbi vim, sed ob inediã.

in libro de
 in iunctura

I. Aphor.

in libro de

DE VICTU FEBRICIT.

mortem subsequutam vulgus clamaret. Vbi insuper hoc ab Hyp. didicimus. Et si longiorem hæc disceptatio sermonem exposulat, solum tamen eam quæ ad rectam institutionem & ad ægrotantium commodum spectant attingam. Sequens summa rerum fastigia. Non omnem mutationem quæ ægrotantibus repente accidit, molestior rem iis esse quàm sanis. Nam id nos sanorum experientia docet, prandium præter assuetudinem demittentes moleste ferentes. At febre si corripiantur facile eis esse prandium assuetum dimittere. In sola igitur dissimili siue disproportionali mutatione peius habent ægrotantes quàm sani. Vt si ab inedia vnius diei aut duorum ad crassa cibaria mutatio fiat, peius habebunt ægrotantes quàm sani. Quod si à crasso victu ad inediam mutatio fiat, grauius ferent sani quàm ægrotantes. Ob id quod mutatio dissimilis est, mutatio enim victus ab inedia ad crassa cibaria, ad maius est, quàm ob rem maiori opus erat virium robore, ægrotantes vero dissimiliter mutantur nempe à maiori virium robore ad minus, quare molestius ferent. Hoc arbitror sensisse Hippo. cum ait mutare quidem bene habet non modicum recte sanè transferatur & mutatio. Illo verbo recte quod græce ὁρθῶς dicitur proportionalem intellexit mutationem quam pluribus ostendit exemplis, hoc idem sed obscure admodum ut solet, dixit in eo textu qui ita incipit Πικροκτόνον δὲ τοιοῦτόν τι μὲν γοῦν, hoc est iuuandam partem hanc sermone contrario. In cuius expositione Gal. verbum ὁρθῶς non interpretatus est. Sed dixit Hyp. non paucis ostendisse, quid per illud aduer-

2. de victu
scutorum.

Eodē 2. li.

bium indicare uoluisset. Tu ergo breuem habes de mu-
 tationibus repentinis sententiam, quam arbitror scriptis
 Hyp. conuenire. Quod de virium maximo detrimen-
 to ex quatuor dierum inedia dicitur, citra est. Noni
 hæbreum sex diebus abstinentem apud lusitanos & plu-
 res sunt qui trium dierum abstinentiam patiuntur, citra
 in signe incommodum negocia obeūtes sua. Qua in re
 gens hæbreorum firmum valet præstare testimonium,
 vt quorum plurimi annuatim huiusmodi trium dierum
 abstinentia corporum absument libidines. Vnde ijs ma-
 gnitudine morbi suadente citra vllum discrimen quat-
 tuor dierum inediam consulet medicus. Alijs vero pro-
 pter in assuetudinem non nisi urgente morbi vehemētia,
 & virium imbecillitate id non dissuadente, tum corpo-
 ris habitu tali vt ob pororum angustiam & cutis spissi-
 tudinem haud facile corpus effluat, præcipue media
 hieme hæc si coniungantur omnia, quattuor diebus ho-
 minem omnimoda seruare abstinentia non vereberis.
 Aliquo horum deficiente potum dato. Verum ad hæc
 forsā aliquis insurget, nā & si hæc duo cōcedātur. Nē
 pe cibum quantumcunq; tenuem ijs esse læsioni qui per-
 acuto morbo laborant, vt insuperioribus initio huius
 operis demonstrauimus, & ab inedia quatuor dierum
 minus ægrotantes lædi quàm sanos, non constat ob hæc
 vtrum eorum magis conferat, aut minus lædat, nempe
 inedia, aut victus tenuissimus. Quod si ab Apho. lo-
 cum argumētationis sumamus in paroxysmis subtrahere
 oportet &c. Dubitationis occasionem dederimus, nā in
 paroxysmis læsio quæ ex inedia vnius diei prouenit, par-

DE VICTV FEBRICIT.

ua est, quæ vero à cibi oblatione, maior, nam cibus eo tempore sensibili nocumento esse solet. Inedia vero unius diei cum parum sano noceat, minus ægrotanti nocebit vt ostensum est. At in peracuto morbo & si cibus non parum lædat, magis fortasse quattuor dierum inedia nocebit. Nam scimus sani corporis robur à quattuor dierum abstinentia prosterni. quapropter cum alia ad id discernendum non detur via, de consuetudine rogare oportet. An unius aut duorum aut triū dierum inediam sustinuerit. Quod si parum fuisse læsum ostendat, audacter eum in cibatum ad dies quattuor seruabimus. Præsertim vbi corporis habitus talis fuerit ut non facile effluat. Quod si ægre ferre unius diei ieiunium dicat, huic non inediam sed uictum per pocula ministrabimus. Quod ad medicum spectat, sciendum in arte medica, neque curatiuam indicationem neque uictus rationem à vulgi opinione sumi. Vnde pius medicus quod de se ipso Gal. scripsit, opinetur æquum est. Nescio inquit quo numine inspiratus, aut furare percitus, & famam vulgi contempsi & solo veritatis studio scientiæ que flagraui, nullam honestiorē possessionem esse ratus. Neque hoc extra mentem Hyp. est. Qui ita scribit non igitur intempestiuæ neque fortes vasorum inanitiones moliri, neque cum morbi vigent aut in flegmatia sunt, quicquam exhibere &c. Cum morbi vigor nihil aliud sit q̄ morbi in symptomatibus summum. Vt à Gal scriptum est, manifestum est peracutum morbum in quo vltima accidunt symptomata statim vigere, quapropter secundum senis mentem mi-

7. de mes-
thodo me-
dendi.

2. de rōne
uictus.

1. Aphōr.

ministrandum non esse quicquam. Idem voluit alibi cum dixit. A diectioni autem ciborum intendendum multo minus, subtrahere vero saepenumero expedit cū æger sufficere possit, donec morbus maturus fiat. In Apho. præterea dixit. Vbi morbus peracutus est etc. Vltimo tenuissimo victu quem omnimodam sumus interpretati abstinentiam, utendum esse monet. Statim extremos habere labores intelligit, cum intra primos dies quatuor summus morbi futurus sit vigor, ut est sententia Galeni.

2. de rōne victus.

Aphōg 1.

CAP. XII.

NEc in ijs solum qui intra quartum diem terminantur morbis, uirtus est inspicienda, sed in alijs qui ad septimum, quos potibus nutriendos supra diximus. Quæ si imbecillis in præsentis sit, aut in posterum ante diem status imbecillum fore speras, non solum poculis hunc, sed tenui sorbitione nutries. Primum ex pulsa cognosces. Secundum ex corporis habitu, an facile transpirabili & ex tenui succorū substantia. Quæ in re consentit Gal. in expositione illius. Postea si dolor quispiam &c. Idem dixit in commento illius. Tenuis et exquisiti victus &c. Quæ si inquit naturæ robori nõ fidamus, ptisanæ utemur succo. Idem est in alijs iudicium, semper quæ proxime crassiorem victum ministrabis cum vitalis facultas eum victum non ferat, quem morbi constitutio indicauit. Vitale autem robur cuius seruandi gratia nutrimus, ex pulsa cognoscendum diximus, quale in præsentis hora est. Quale autem erit in posterum, ex corporis habitu, nempe an raro an denso, & ex di-

lib. 1. de rōne victus.

Lib. 1. de victu acutum.

1. Aphōg.

lib. 1. de rōne victus.

lib. 1. de rōne victus.

DE VICTV FEBRICIT.

positione succorum, nempe an crassi an tenues, & ex consuetudine, id est an multum & multoties ædere sit solitus aut modicum & raro. Hæc omnia imis reconde sensibus nam ægrotantibus salutem & tibi gloriã haud quaquam inanem parient.

CAP. XIII.

NVnc quos peracutos qui ad quartum terminentur & quos acutos qui ad xiiij. & quos inter medios dixerã, vnde cognoscas audi. Morbum quem græci $\nu\epsilon\lambda\epsilon\upsilon$ dicunt nos uero peracutum interpretamur, & qui ad diem quartum finitur per vltima discernes symptomata. Talia autem sunt, cum alijs symptomatibus coniuncta est continua inquietatio. Quod nomen vt autor est Gal. in expositione illius si vero nudos habeat pedes &c. Indicat illos conflictari quouis iacentis habitu. Nec non alium ex alio mutari. Cuius causa prauis humoris copiam in principe parte, esse sciendum est. Ob cuius causam breui admodum terminantur ægri tudines, in quibus continua adest inquietatio, maligni humoris læsionem principe parte diutius non ferente. Ad hæc scire oportet vltima non posse dici symptomata si ægrotans vnum decubitus habitum seruet. Significat enim principes partes haud graui ter lædi. Gal. ob ventriculi oris malitiam, aut ob virtutis imbecillitatem inquietationem fieri scribit. Verum alibi in expositione illius interdum autem & cruda tũ a capite &c. ob multitudinem prauorum humorum quos græci $\iota\chi\acute{\alpha}\rho\alpha\sigma$ vocãt in uentriculo accidere ait. Verum quã obrem in prædictionibus $\alpha\lambda\upsilon\sigma\mu\omicron\nu$ inque

1. prædictionum.

1. prædictionum.

2. de ratione victus.

tationem appellet, in libro autem de victu acutorum
 ἀποδεικνύται, & an aliqua inter vtrunque differentia
 sit presentis negotij non est referre. Nunc illud scito in
 quietationem vnum esse ex signis crifim indicantibus,
 vt à Gal. scriptum est. Nisi ob ægrotantis teneram na-
 turam accidat, ita vt à minimis præ delitijs se vinci ostē-
 dat. Inquietatio igitur continua coniuncta febrī morbū
 ad quartum terminat. Præcipue si temperatura, ætas,
 anni tempus, calida fuerint. Hūc peracutum esse morbū
 dices cum vltimis symptomatibus. Huic si vires con-
 stant nihil ministrabis. Quod si his non fidas, pocu-
 la exhibeto.

i. de crifib.

CAP. XIII.

His sic habitis signa percurrere oportet, quibus
 morborum singulos qui ad septimum, vndeci-
 mum, & quartumdecimum terminentur cogno-
 scas. Sed prius dicere qui proprie sunt morbi acuti oportebit.
 Et quo maxime deprehendantur signo, quod si omnibus acutis commune sit, manifestum est tale per se acutorum omnium leuissimum morbum efficere. At quod nam tale signum esse dicemus, nam id scire maxime conducit ad intellectum eorum quæ ab Hyp. scripta sunt, in eam artis partem quæ victus rationem docet, tum in eam maxime quæ prædicat. Hoc profectò sicut & reliqua ab Hyp. querendū, qui in primo de morbis vulgaribus commentario tertio acutissimos & maximos grauissimosque morbos ac præ cæteris omnibus lethales incontinua febre esse scribit. Quo in loco Gal. scribit quoquomodo inquit febrem continuam ac

i. de feb. t. 1.

i. de feb. t. 1.

DE VICTV FERBICIT.

eipias verus est sermo. Acutissimi enim morbi & maximi & grauissimi in ijs fiunt, qui proprie synochi hoc est continentes dicuntur febres. Et nihil minus in alijs quæ particularibus progrediuntur paroxysmis, principia augmenta status & inclinationes manifestas efficietes, neque ad integritatem desinentes, de quibus est satius hoc loco interpretari. Quoniam synochis proprie dictis in ijs contineri cõtingit, & non in synochis has. In quibus verbis aperte nos docet Gal. febris continuitatem acutos morbos efficere & hoc ipsum omnibus quæ acute & graues sunt febribus commune esse. Vt potest cum febris continuitas omnibus coniuncta sit. Cunque continuarum leuissima sit ea quæ periodicæ inuadit, principia augmenta status inclinationes apertas efficiens, manifestum est febrem continuam periodicam, primam & leuissimam acutorum morborum esse. Cũq; acutorum morborum terminum intra dies quattuordecim posuerit Hyp. manifestum est febrem continuam periodicam intra dies quattuordecim fore terminandam. Morbus igitur qui ad quartumdecimũ terminatur, a continuitate febris cognosces, vt Gal. scripsit in expositione illius. Secundum eandem rationem in mulieribus. Nec obstiterit esse morbos cum febris continuitate qui ad vicesimum terminentur, unde verisimile non videtur esse limitem acutorum quartumdecimũ esse sed vicesimum. Vt Gal. tetigit loco proxime citato. Præterea nec te perturbet, acutos morbos esse qui in quadraginta diebus iudicentur ut Hyp. docuit in eo spirationis facilitatem, Nam & si verum sit febres acutas in vis

3. f. dicitio-
num.

1. f. dicitio-
num.

ginti, & quadraginta diebus iudicari posse, non tollit quod dictum est ab Hyp. acutos morbos in quattuordecim diebus iudicari. Nam cum iudicationum modi quattuor sint, nempe ad salutem aut ad mortem ad melius aut ad peius ut a Gal. scriptum est in librũ de crifibus, manifestũ est fieri posse, ut acutus morbus intra quattuordecim ad melius aut ad peius iudicetur, apud vicesimum, aut quadragiesimum integra terminatione ad salutem aut ad mortem terminetur. Quare id verum esse semper, morbos acutos intra quattuordecim dies aliqua quattuor terminationum iudicari. Ut Gal. asseruit in eo. Acuti morbi in quattuordecim diebus iudicantur. Vbi ita scribit nullus enim inuentus est vnquam morbus qui ab initio velociter moueretur hunc transgredi terminum, quin aliquam ex dictis non acciperet mutationẽ. De eo igitur nobis termino sermo est, in quo ad salutem aut ad mortem aut ad melius aut ad peius subito mutantur ægrotantes. Firmiter que cũ Hyp. asserimus, febris continuitatem intra quattuordecim dies aliquam harum quattuor mutationum ostendere. Febrem que continuam periodicam hunc non transgredi terminum, citra aliquam quattuor iam dictarum mutationum.

CAP. XV.

INter medij vero eadem sortiuntur nomina, nam qui ad septimum aut citius terminantur per acutos vocauit Gal. loco iam citato. qui vero ad vndecimum acutos, aut exquisite acutos, qui ad quartumdecimum, simpliciter acutos dixit verum ut ille ait disceptatio de no

DE VICTV FEBRICIT.

3. Ad ictio-
num.

mine est, modo scias quæ nam sint symptomata quæ morbum ad septimum, & quæ ad undecimum terminari faciant. Quod si febris continuitati à primo die dolor capitis adsit, & die quarta magis ingrauescat, ad septimum terminabitur. Sic Hyp. si quibus inquit horum cepit dolor die primo, die quarto premuntur, maxime, & quinto, ad septimum solvuntur. Idem asserit eodem libro de acuto aurium dolore in febre continua ac vehementi, quibus si natu minores afficiantur, intra septimum aut morientur aut euadent. Natu tamen maiores quia minus febre & delirio infestantur, & quia minus acute dolent ob nerui duritiem, ultra septimum iudicantur. Ex his verbis Hippocratis & ex his quæ in libris de ratione victus & in de morbis vulgaribus scripsit, colligimus tria esse symptomata, quæ cum insignem adeptæ sunt vehementiam & continuitatē, morbum ad septimum terminant. Nempe dolor capitis, vigilia & delirium, si febre continuam comitentur. Ut melidiæ quæ decubuit iuxta ædem Iunonis contigit, de qua Hypp. In fine primi de morbis vulgaribus agit. Cui caput collum & pectus magnopere doluisse cum febre acuta scribit. Dolores que omnium horum perpetuos fuisse. Quam ait die septimo sudasse, febre & intermisisse. Vnde apparet iudicatam fuisse, ad melius. Item adolescentulum qui in mendacium foro decumbebat igne correptum fuisse scribit Hypp. in tertio de morbis vulgaribus, vigilias cum pateretur aliaque exitialia signa haberet, ad septimum obijt. In cuius expositione Galenus refert hunc adolescentulum omnibus

nibus diebus nihil planè dormiuisse. Idem præterea mulieri abortione infantis à febre ardente correpta & vigilias patienti accidit. Nec obstiterit quod in eodem tertio prædictionum libro doloris capitis vehementis meminit, & continui cum febre de quo iudicium facit cum vicesimum diem transijt. Nam si Galenum in expositione legas, incondite locutum fuisse Hyp. audies. Sed recto ordine Hyp. sermonem texit in hunc modum. Capitis dolor vehemens & continuus cum febre si quod ex inditijs extiterit exitiosus integre læthalis est. Si vero ex ijs quæ didicisti de ægro conualituro speres, à principio quidem ad septimum vsque sanguinis enaribus fluorem expectato. Procedente vero tempore id etiam eueniet. Vnde fieri non potest vt dolor capitis vehemens & continuus cum febre, vltra septimum iudicium differat, quin aut ad Salutem, aut ad mortem, aut ad melius, aut ad peius mutationem faciat. Cum vero vltra septimum absque iudicio protrahitur, aut eius vehementiam, aut continuitatem deficere necesse est. Iis fidem præstat versio in octoginta volumina, quæ ita hêt. Dû autem validus & recens dolor fuerit, sanguinis de naribus eruptionem apud septimum expectato &c. Ac si velit post septimum iudicium si protrahatur, ob id esse, quod in validus dolor erat. Morbi autem qui ad vndecimum iudicantur mediæ vehementiæ sunt, inter eos qui ad septimum terminantur & eos quos simpliciter acutos diximus, qui ad quartumdecimum finiuntur. Propria autem signa quibus discernere eos possis non dantur. Verum per ea quæ diximus

DE VICTV FEBRICIT.

Symptomata septem dierum terminum ostendentia si die tertio inceperint apud quintum vero vehementius molestauerint, morbum discernes ad nonum aut vndecimum terminandum. Quod ab Hypp. didicimus loca iam citato hoc modo, si quinto inceperit & vndecimo magis fluctuauerit, terminum ad quartumdecimum designabit. Sed simul cum ijs temporis constitutionem considerare oportet. Quod si morbo conueniat, fiduciam maiorem habebis, quod intra perscriptum finietur terminum. Quod si contraria sit qualitatis nempe frigidum & humidum, scito morbum ad vltiorē protrahendum quaternarium. Huius autor est Gal. in expositione illius circa arcturum multis facta est iudicatio in statu tertio, simile est prima Apho. vbi astatē dixit morbos breuiare hiemem producere. Considerationem etiam temperamenti aegrotantis habitus & regionis non præmittas vt singulorum morborum terminos artificiali possis coniectura conijcere. Quod de dolore capitis qui tertio inceperit & quinto magis fluctuauerit diximus, de vigilia & delirio intelligas oportet. Horum quodlibet si die tertio inceperint, & quinto vehementius affligant, apud vndecimum morbus terminabitur. Verum quia symptomata quæ acutum aut peracutum morbum reddunt, cum febris continuæ coniunguntur, à quibus terminum conijciendum supra docuimus solent diuersimode in morbis mutari, ita vt non item unam in somnem agat aegrotans. Sequenti dormiat. Nunc deliret, modo mentis compos videatur. Diebus accessionis caput doleat, intermissionis cesset, aut mi

3. dicitio
tum.

In i. amor
bis vulgaris
bus cometa
tio 2.

mus torqueatur, quonā pacto ex ijs terminus conijci possit forsan quis dubitabit. Verum si ea quæ supra diximus, recte quis percipiat, huic dubitationi locum non esse intelliget. Nam cum vigilia continua acute febris cōtinuitur, aut dolor capitis vehemens continuus affligit, morbū ad septimum terminandū diximus. Quod si vigiliarum aut doloris delirij ue continuitas cessent, intelleges horum symptomatum ratione, morbum vltra septimum terminandum. Alia obiter Symptomata consules, & febris magnitudinem & eius motus velocitatem, à quibus omnibus an ad vndecimum, aut ad quartumdecimum terminari morbus debeat conicies. Sat tibi est ad victus formam inueniendam, quibus nam signis morbos qui ad quartum, & qui ad septimum, vndecimum, & quartumdecimum terminantur cognoscas.

CAP. XVI.

Verum ad victus formam inueniendam parum referre an diebus intermedijs terminus accidat.

Eadem enim victus forma vteris, cum morbus ad diem nonum, aut ad vndecimum, terminari debeat.

Item eodem victu cum ad tertiūdecimū, aut quartūdecimum finiendus sit. Nec hoc præter senis mentem est,

qui eodem victu vtitur, nempe poculis, si septimo aut nono terminari morbus debeat. Cum dixit sed post septimum aut nonum si validus sit. Sentis ex ijs verbis

Hyp. eadem victus forma vsum fuisse cum morbus ad septimum, aut ad nonum terminum habiturus esset. Gra-

niter autem errabis, si morbus ad quartum terminandus sit, agrotantē eo victu nutrias qui morbis ad duas

DE VICTV FEBRICIT.

Septimanas finiendis conuenit, Minus autem lædes si eor-
 utaris quo ad undecim dierum morbos utimur. Multo
 autem minus si eo qui septem dierum termino con-
 uenit. Porro discernere morbum qui ad quartum ter-
 minabitur, ab eo qui ad quartumdecimum, aut undeci-
 mum facillimum est. Non aliter quàm si grauissimasym-
 ptomata & febres ardentissimas ab ijs discernas, quæ
 mitiores multo sunt febres, & augmenta & decremen-
 ta manifesta habent. Et nullum sæuum sortiuntur sym-
 ptoma. Hæc autem ab ijs quæ morbum intra septimum
 terminari faciunt symptomatibus, separare, facile ijs est
 qui in artis operibus mentem exercitarunt.

CAP. XVII.

Sed interim dum vsus in ijs comparas, febres tibi
 indicabo quibus prædicti termini adaptentur. Ut
 initu huius meditationis habeas. Causus legitimus hoc
 est febris ardens, quæ à bile impermixta ortum habet,
 febris præterea quam synocham recentiores nūcupant,
 si cum inquietatione coniuncta sit, ad quartum termina-
 bitur. Eadem vero si cum vigilijs, aut capitis dolore,
 aut delirio, continuis fiant, intra septimum. Febres con-
 tinuæ quarum in die quietiori symptomata ægrotantē
 utcunque molestant, ad undecimum. Quarū vero apud
 inclinationem febris symptomata omnino euanescent,
 ad quartumdecimum. Hæc nō sunt præter senis mentē,
 ab ijs enim quæ dixit in libris de ratione victus, & in-
 de morbis vulgaribus colligere ea licet. Quibus igitur
 ardentibus febres cum inquietatione fiunt, si robusta
 sint virtute, & habitu denso, difficulter spirabili præ-

eipue si abstinentiam longam citra insigne incommodum pati assueti sint, hos in omni seruabis inedia. Si aliquod deficiat, nempe virtus sit imbecillis, aut habitus rarus, facilis resolutionis, aut humores nimium tenues, potibus hunc nutries. Quod si febris ardens citra inquietationem sit, & vigilijs torqueat, virtuteque valenti & reliquis vt oportet habentibus, pocula ministrato. Quod si illorum virtuti non fidas, aut in presenti aut in posterum, tenuem sorbitionem exhibeto. Febrim autem cuius symptomata in die tranquilliori non quiescunt, si cum robore virtutis accidant, tenui sorbitione. Quod si ob imbecillitatem presentem aut ob habitum rarum in posterum illum non posse sufficere spes, precipue si multo sit cibo assuetus, & humores tenues fuerint, crassa sorbitione hunc nutries. Quod si febris continua sit, cuius symptomata in die quietiori omnino euanescent, crassa sorbitione ales. Quod si imbecillis fuerit virtus, aut habitus rarus aut tenues humores affuerint, aut multo cibo assuetus sit, precipue si hiems fuerit, huic comedendum dabis. Quod facilis sit coctionis, quorum omnium infra latius meminero cum de victus singularum febrium sermonem fecero. Ceterum cum in libris Hyp. de morbis vulgaribus legamus, plures eorum quos describit egrotantes ab initio morbo acuto laborare tali symptomatum vehementia, vt videantur intra septimum terminum habituri. Rursus que mitiores sunt citra crism, aut intermittunt omnino, & cessant aliquot diebus, & rursus redeunt, & vehementer affligunt. Horum aliquot ad vigesimum, no

DE VICTV FEBRICIT.

nullos ad quadragesimum, & sexagesimū, & ad octuagesimum absolute fuisse terminatos scribit, quoniam victu hos nutrire oporteat forsā quis dubitabit. Dum morbus vehementiam peracuti seruat, victum peracuti morbi ministrabis. Cūque mitior est aut intermittit omnino, ab intermissione numeratis duobus diebus, victū ei medium exhibebis. Hunc intelligo qui inter duos extremos medius est, quorum alter est victus qui inchoanti morbo conueniebat, alter est quem secunda dispositio exigit. Vt exempli causa si morbus tali incepit vehementia vt victus per pocula ei conueniat, nunc vero citra crīsim mitior factus est, ita vt præsenti remissioni crassa conueniat sorbitio, duos à remissione dies spectabis absque victus in mutatione, ab ijs tenui sorbitio ne hunc nutrias. Quæ media est inter pocula & crassam sorbitionem. Quod si secundum accidat, ad duos similiter dies victum non immutabis. Post vero, crassa sorbitione hominem nutries ad dies septem. Quod si in ijs non redierit morbus, crassiore cibum huic ministrabis, ceticos semper præcauēs dies. Horum partē ab Hyp. didicimus, nempe illud, duos esse expectandos dies absque victus immutatione, nempe parem & imparē, vt in pri. de rōne victus in acutis scribitur. Vbi ait sed maxime duos ab iudicatione dies &c. In cuius expositione Gal. ita scribit, tutum igitur est etiam si morbus iudicatus fuerit, ad duos vsque dies diligentem victus rationem qua æger vsus fuerit seruare. Præteritis autem ab iudicatione duobus diebus iam securum est. plenius cibare &c. Cum ergo in ijs morbis in quibus iu.

judicium est factum duos obseruare iubeat dies parē
 & imparē ob timorem accessionum, multo causatius il
 lud obseruandum fore in ijs qui citra iudicium intermi
 serunt. Reliquum discimus mōstrante ratione.

CAP. XVIII.

Sic igitur victus formam à duobus inuestigandam
 diffiniuimus. Nempe à virtus robore & à morbi
 constitutione in qua duo comprehendimus, nem
 pe morbi dispositionem an peracutus an acutus aut qui
 medio loco est, & quando ad statum peruenturus sit.
 Facultatis autem vitalis seruandæ cuius gratia nutris
 mus, prout est in hora præsentis expulsu conijciendum
 robur fore. Quale vero erit in posterum, ex habitu
 denso aut raro & ex humorum tenuitate aut crassitie
 & ex assuetudine. Cæterum per morbi constitutionē,
 seu dispositionem an peracutus, an acutus, & quan
 do maxime ad statum peruenturus sit intelleximus.

Ad id cognoscendum præcepimus quæ nam symptoma
 ta, morborum singuli afferant considerare. Vt ex ijs
 an ad quartum, aut ad septimum, vndecimum, aut ad
 quartumdecimum morbus terminari debeat sciamus.

Ab huius distantia victus formam inuenire docuimus.
 At secundum Hyp. doctrinam in Apho. secundum
 quod status prope aut longe est victus formam inuesti
 gandam docet. Status autem distantiam non ex sym
 ptomatibus quæ morbos comitantur, sed ex signis co
 ctionis præcognoscere docet Gal. in libris de Crisibus.
 Præterea ipse Hyp. ab eisdem coctionis signis morbum
 breuem aut longum fore dicit. Vt sputum sub rubeum

DE VICTV FEBRICIT.

Primo de
rōne victus.
in acutis.

In de mor-
bis vulgaris
bus primo.

¶ de ratiōe
victus.

¶ de crisib.

si statim appareat inchoatē abbreviat. Idem dixit ali-
bi, nempe quæ citius magis que madescunt, iudicationis
denunciant celeritatem. Quæ vero tardius, minus que,
tardiozem significat iudicationem. Et alibi coctionem
dixit, velocitatem crisis & salutem certam significare.
Loca præterea quæ citauimus Hyp. ad cognoscendam
termini distantiam, omnia crism spectant, & non mor-
bi statum. Quod autem hæc duo differant, manifestum
est. Si ergo à crisis distantia victus formam sumeres,
necessum esset, vt quanto propius ægrotans crisis hore
accesserit, tanto subtiliorem victum ei ministres. Et
quanto longius, crassiozem. Vt doctrina est Hyp. at hu-
ius contrarium inuenimus ab Hyp. scriptum in hæc ver-
ba. Et quanto maior fuerit expurgatio, tanto magis ad
crism vsque dare oportet. Præterea in textu immedia-
te quarto loco præcedente, ita ait, nempe si morbus sic-
cior quam vt quispiam existimet fuerit, non multum da-
re oportet, sed ante sorbitionem vel mulsam vel vinum
propinare expedit. Manifestum est ex loco immediate
citato, quod quanto morbus est siccior, hoc est magis
crudus, tanto longius à crise distat. Et quanto humidior
hoc est coctionis magis recipit, tanto propius accedit.
Vñ ex ijs apparet secundū mentem Hyp. victus formā
penes crisis distantiam inuestigandā non esse. Sympto-
mata vero quorum mentionem fecimus, nempe inquieta-
tio, vigilia, dolor capitis, & delirium, omnia sunt signa
crism indicantia. Vt à Gal. scriptum est. Porro insti-
tueram ijs supersedere quæ maiori otio ad eorum exa-
ctam speculationem indigent.

Verum ne in hoc soluendo nodo agitandi men-
 tem alicui detur occasio. Hac in re quod intel-
 lectus meus capit referam, ne quid speculatio-
 ni desit, vt obiter studiosos in hanc inuestigationem
 prouocemus. Multa quidem in disceptatione inuoluuntur
 quæ dissimilis sunt rationis & diuersa indigent
 oratione. Sed vt recta procedat disceptatio, Cice-
 ronis insequar præceptum. Tria sunt quæ inconten-
 tionem vocauimus, nempe statum, crisim, & terminum
 morborum quem ex symptomatibus præcognoscen-
 dum diximus. Notiones singulorum præmittemus, vt
 sciamus de quo disputare intendimus. Statum si-
 ue vigorem qui græce ἀνάξις dicitur, triplicem esse
 nempe statum quo ad symptomata, & statum quo ad
 dispositionem, & quo ad coctionem materiæ. Primum
 maximū esse morbi vt in symptomatibus scripsit Gal.
 Quod autem addidit præpositionem vt, voluit signifi-
 care superlatiuum non ad morbi dispositionem sed ad
 symptomatum magnitudinem referendum. Vt ipse aper-
 tius scripsit in expositione illius circa principia & fi-
 nes &c. vbi ita scribit. Symptomata omnia circa princi-
 pia & fines dicit esse imbecilliora, nempe paroxismos
 febrium, vigilias & dolores festidium & sitim sicuti
 ipsas dispositiones in quibus hæc fiunt apud statum ne-
 cesse est meliores esse, in ijs qui seruari debent. Ex ijs
 manifestum est secundū Gal. mentem, illud maximum
 morbi, non esse ad dispositionem referendum, sed ad
 symptomatum magnitudinem. Habent præterea singu-

Aphōr. I.

2. Aphōr.

DE VICTV FEBRICIT.

la affectionum secundum varias dispositiones, sua tempora, nempe initium incrementū statum et declinationē. ut si febris sit, cum primum in vehementiam in anticipationem & durationem addit, augmentum manifestū est. Cunque omnia maxime auclta sunt, statum. Declinatio cum iam dicta imminuuntur. Hoc colligimus a Gal. multis in locis tum præcipue in expositione illius paroxisimos & consistentias &c. Quod si inflammatio sit, distinguuntur tempora penes tumoris magnitudinis incrementum. Dicitur que hæc temporum distinctio, quo ad morbi dispositionem. ut ex Gal. licet colligere, cum ait in hunc modum. Ponatur igitur primum principium inquire, quis negauerit generationē ipsius toto illo tēpore esse quo pars sanguinolenta substantia repletur, siue enim propter coincidentiam huiusmodi contingit, siue propter obstructionem omnium vasorum, siue ob circumstantiam quandam tumorum in poris, siue ut nos docuimus in libro de inæquali temperie, & in cōmentarijs de tumoribus præter naturam, abundantia sanguinis in particula consistit oborta flegmone, hoc erit primum tempus in quo impletur particula, magnitudini affectus subiecta. Quando autem in fluxus cessauerit, & quod in flegminante particula continetur putrefieri inceperit, calor quidam ob putredinē nascitur, & fusio implens propter calorem ob quem spiritus generatur, ob hæc ambo magis quàm antea distenditur etiam si nihil influat, hoc secundum tempus est augmenti flegmone. Porro cum in pus iam vertitur, maximi sanè dolores tunc apprehēdunt. Circa enim ge-

In lib. de 4.
morbi tēpo
ribus.

Lib. de totis
us morbi tē
poribus.

generationes saniei labores & febres magis accidunt q̄
 facta. Vocatur status affectionis huiusmodi tempus. Si
 autem in sanie[m] versa vel resoluta fuerit, minorem
 tumorem & tensionem ostendit, principium inclinatio-
 nis hoc ipsum est. Distinguantur etiam tempora penes
 materię coctionem, vt cum cruda est principium sit. Cū
 vero signum incipiētis aut debilis coctionis fuerit, prin-
 cipium transisse scies, augmentum que principium su-
 mere, cūq; maxime coctio completur, statum esse. Cūq;
 complete, signum iam appareat statum præterisse si-
 gnificatur. Hęc omnia sunt de mente eius in libris de cri-
 sibus & in libro de totius morbi tēporibus. Vbi princi-
 pium dicit esse cruditatē molestatiū humorum quan-
 do coqui incipiunt, principium finiri, secundum tempus
 quod incrementum vocatur accedere. Quando autem
 coctio ipsa maxime completur, status tempus esse. Dein-
 cept declinatio in qua cessare iam magnitudinem sym-
 ptomatum & abundantiam coctorum scribit. Coinci-
 dunt hęc aliquando, nempe status quo ad dispositionē
 & quo ad symptomata, vt in morbo laterali, in quo an-
 tequā screeare incipiant, maxima tunc vigent sympto-
 mata & inflammationis tumor maximus. Cūq; screeare
 inceperint, vtraque imminuuntur, & tumor & sym-
 ptomata. Vt à Gal. scriptum est i hęc verba. Sæpius au-
 tem adinuicem coaugentur & coniunguntur sympto-
 matum magnitudines & dispositiones, & fiunt in ijs
 slegmonis, in quibus pus effluit quod iam cōfectum est,
 vt in vulneribus quibusdam fieri consuevit, & in peri-
 pneumonijs & in pleuritidibus que. Quandoque di-

In fine tertii
 de rōne vi-
 ctus.

DE VICTV FEBRICIT.

uersis contingunt temporibus vterque status dispositio nis & symptomatum. Vt ab eodem sumitur loco cita to. Vbi ita scribit, sæpe quidem dispositio ipsa secundū quam infirmantur facilior est. Symptomata vero auzē tur, quemadmodum in flegminantibus particulis vt ipse dixit circa generationes saniei dolores & febres co incidunt magis quam facta. Hæc ille, in quibus verbis vult, circa saniei generationem augmentum fieri quo ad symptomata, quo tpe dissonem iam imminui vide tur innuere. Dispositio autem secundum quam ille in firmatur, cum tumor sit præter naturam, hunc apud sa niei generationem iam imminui ostendit. cuius contra rium dixisse videtur in libro de Totius morbi tempori bus loco iam nobis supra citato, quod tu considera. Ha bes ergo ex omnibus ijs, quod penes tria distinguuntur tempora morborum, nempe penes morbum, eius cau sam, & symptomata. Ceterum quomodo huiusmodi tem pora in morbis misceantur, & quibus in morbis singuā le mixtiones accidant, infra tagemus, quantum ad victus inuentionem opus fuerit. Gal. igitur in libris de Crisi bus, & in libro de Totius morbi temporibus penes co ctionem & cruditatem materiæ, tempora distinguere videtur. In libro vero Aphorismorum penes sympto matum magnitudinem. In tertio de ratione victus se cundum dispositionem.

CAP. XX.

CRISIM ὁ ξυρροπον οὐ νοση μεταβολῶ πρὸς υἰγείαν ἢ θανάτην εἶναι, hoc est crisis subito ver gentem esse in morbo mutationem ad salutem, aut ad

mortem, dicit Gal. in libro secundo Aphorismorū. Verum per Crisim Hypp. multoties subitam intellexit morbi solutionē. Ut in libro de ratione victus primo. Vbi Gal. in expositione per Crisim dixit, vel perfectā morbi solutionem, vel mutationem eam, quæ usqueadēo insignis sit, ut æger periculum omne euaserit. Accipitur crisis nomē nonnūquam, ut vtrunque complectatur, nempe subitam mutationem & morbi solutionem. Et est quæ præcipue crisis dicitur, quod Gal. scripsit in hæc verba. Eas igitur quæ cum magno & repentino certamine sunt morborum solutiones, quas præcipue crises nominare dicebamus &c. Cæterum hæc tertia crisis acceptio, in perfectam & in imperfectam diuiditur. Primam morbi esse subitam solutionem cum effatu digna excretionē, & non modica huic antecedente in ærotantis corpore perturbatione. Secundā, cui à iam dictis vnum deest, quod non integre à morbo liberat. Ita vt crisis perfecta bona, subita sit morbi solutio, imperfecta bona, subita morbi diminutio. Has duas crises, perturbationes in corpore ærotantium non modice, & effatu dignę excretionēs comitantur. Totidē diuisiones in bonas et crises malas efficere licet, nēpe perfectā malam ad mortē, eandem rursus imperfectā ad penus. Hæc oīa scito esse secundū mētem Gal. Crisim igitur prout est subita mutatio ad salutem vel ad mortem fieri, natura separante à bonis mala, & ad excernendum præparante. Rationabiliter igitur in tali perturbatione grauius se habēt laborantes, & maximis tunc afficiuntur symptomatibus. Quorum cum tres sint causæ, nem

2. de crisib.
cap. 11.

3. de crisib.
cap. 7.

DE VICTV FERBICIT.

pe natura, morbus, vel eius causa, & natura & morbus simul. Quæ morbum insequuntur symptomata πρὸς τὸ νόσόν, id est symptomata per quæ morbus cognoscitur. Hæc in crescente morbo augentur & inclinante imminuuntur. Quæ vero ab ipsa sunt natura, dicuntur κρῖσις, hoc est crisis symptomata. Quorum meminit Hyp. varijs in locis, quod vero à natura fiant, Gal. docet in expositione illius hæc si ab initio non apparuerint, ubi ita scribit. Ergo quoties natura ad excretionem properat, effatu digna in corpore fit pmutatio, ob quæ symptomata huiusmodi cum manifestissimis coctionis signis apparent. Quæ tertio sunt loco symptomata, pugnam insequuntur naturæ morbificas debellantis causas. Prout pugna acerbior est, vehementiora fiunt symptomata. Cunque natura sua maxima vi ultimoque conatu contra morbum pugnat, maxime & vltima fieri. Ad hoc tertium symptomatum genus reducuntur dolores & febres quæ apud generationem fiunt saniei. Nā hæc à duabus contrarijs generatur causis, nempe à calore naturali coquente, & à præter naturam calore putrefaciente. Vt à Gal. scriptum est. quod si ob sanguinis incensionem, dolores & febres fieri quispiam assèrat, cunque perfecte incensum est residuum ipsius saniei fieri, quemadmodum incensis lignis cinerem, ob idque dolores & febres sedari. Cedo sed si res exalte consideretur, huius incensionis causam non solam humoris putredinem esse, sed pugnam inter naturam coquentem & morbum putrefacientem inueniet. Cunque altero vincente cessat conflictus & pugna, remittuntur &

2. de rēte
victus.

In fine pri. p
dictionū &
2. Aghōr.

Symptomata: Remanent autem ea quæ saniei acutam qualitatem & particulae tensionem insequuntur. Ob hoc dixit circa generationem saniei dolores & febres accidunt magis quam facta. Non enim ob aliud addidit Hyp. illud verbum magis quam facta, nisi ut ob naturæ pugnam contra morbi materiam provenire symptomata ostenderet. An non huius validum est argumentum id quod ijs contingit qui exitialiter laborant. Qui dum natura vires habet ut contra morbum pugnet & eius incurribus obsistat, gravissima ferunt symptomata & labores. Cûque natura ex certamine vincitur, videntur ab eo tempore minus inquietari, & haud gravissimis consistari. Ut ijs contingit qui obscuris & blandis & contrestabilibus desipientijs laborant. De quibus Hyp. agit in primo prorrhethici. Ad hoc item genus reducuntur ea quæ in salubri morbo apud statum fiunt symptomata, & febrium vehementiores paroxysmi, cum manifestissimis coctionis signis. Talia ergo symptomata, & febres non ob maiorem materiae putrefactionem, sed ob maiorem pugnam inter naturam & morbum in obtinendo materiae apparatu. De ijs alibi latius.

CAP. XXI.

Terminum quem supra posuimus victus formæ indicem esse intelligo, illum dierum numerum quibus egrotantis robur morbi acumen & eius symptomata ferre possit, citra aliquam quattuor crissum à nobis supra descriptarum. Ut exempli causa si quis aliquis continentium febrium cum vigilijs continuis laborat æstate, iuuenis, calidi temperamenti. Coniicias q

DE VICTU FEBRICIT.

ægotantem ultra septimum ferre non posse prædicti morbi vehementiam, citra aliquã quattuor cristum, nempe ad salutem, aut mortem, aut ad melius, aut peius, tali ægotanti dies septem terminum esse victus formam in dicantem dicimus. Sed de qua nam trium acceptionum status intellexisse Hyp. asseremus in Aphorismo, cum iubet ægotantem considerare si sufficiat ad statum vsque cum victu necne. Et primum inquiramus an de statu quo ad materiæ coctionem intelligat. Quod esse rationes negant, nam status quo ad materiæ coctionem in nullo morbo certum nec definitum tempus habet, vt præcognosci possit. Finge Socratem salubri ægotare febrî vt continua tertiana, triplici de causa non dabitur tibi vt præcognoscas qñ pot. ssum, morbus hic in statu quo ad materiæ coctionem erit. Primo ob materiam morbi si diuersæ substantiæ sit, nam primo secundo & tertio die in subtiliorem laborante natura partem, iudicium facies de reliquo con simile. Et decipieris in status præcognitione & victu inueniendo. Secundo ob vires laborantis quæ initio valide erant, procedente autem morbo ob aliquam causam ultra opinionem imbecilliores fiant. Vnde grauis comittitur error. Nam inter initia æstimato ægotantis robore morbi coctionem ad talem dierum numerum coniecisti, frustraberis que ob naturæ insperatam imbecillitatem. Tertio ob tempus quo natura vacat humorum coctioni. Nam si Socrati multum & crasse substantiæ cibum vt comedat ministres, diutius immorabitur coctio, quam si sorbitionem crassam offeras. Citius

autem

autem si tenui sorbitiuncula dummodo virtus ab utroque seruetur Socratem alas. Nam cum minus natura in ciborum coctionem temporis expendit in morbi materiam operabitur quod reliquum est. Id maius est si tenuem cibum quam si crassum exhibeas. Alia Præterea accedit ratio quod crasso victu diutius immorentur coctiones eo, quod in morbi materiam fiat additio, cumq; singulis diebus eius augeatur copia, opus nature minus præualere necessum est. Tenui autem victu hoc non datur. Cum ergo pro victus forma tempus coctionis immutari possit, qualiter à statu coctionis victus formam recte conijcere possumus. Tan si super re instabile ædificia firma construere velles. Profectò ridiculum videtur esse quærere, a, per, b, quod quidem immutatur secundum a dispositionem. Insuper si ita esset, vt de statu quo ad materiam coctionem intelligeret, inepte profectò ab Hyp. dictum esset, contemplari oportet ægrotantem si sufficiat cum victu ad statum ægritudinis, hoc est ad id temporis cū maxime cōplentur coctiones. Ad talem enim statum potestatis victus nō est, ægrum ducere. Quantocunque enim crasso nutrias victu ægrotantem, continget multoties vt ad statum, eum non perducas. Nam natura fortasse morbo inferior est. Quot sunt præterea ægritudines quæ ante coctionem ægrotantes occidunt. Qualiter igitur sollicitos nos reddit, admonens vt conijciamus si cum victu sufficiat æger ad statum quo ad coctionem, cū eo vsq; ægrotantem durare, virtutis robori, & morbi materiam dispositioni, tribuendum sit, & non victui. Alium igitur in illis teti-

DE VICTV FEBRICIT.

1. de rōne
victus.

git statum verbis, ad quem vsque ægrotantem ducere in facultate sit victus. Iis fidem præstant quæ ipse alibi dixit, vbi crassio rem victum & copiosio rem ministrat, quanto morbus ad coctionem festinat, magis vero tenuem quanto ab hac longius distat. Iis quidem contrariū in Apho. dixisset si de statu quo ad coctionem verba eius intelligantur. Cæterum dispositionis statum non tetigisse ostendere opus non esse arbitror. Cum dispositio per se nullum præbeat iudicium nisi quatenus actiones lædat. Quæ quidem læsiones symptomata dicuntur. Non immerito igitur nec magnus nec parvus morbus dici potest, si læsionem actionum tollas. Neque enim victum, neque remediorum vllum afferas nisi recuperandarum actionum gratia. Nec dispositio ipsa per se nec noxam, aut periculum, nec mortem, ægrotanti afferet, nisi interuentu læsarum actionum. Ad hæc non est medicorum antiquorum vllus qui penes dispositionis status distantiam, victus formam inuestigandam pronunciet. De statu igitur symptomatum verba Hyp. intelligenda fore manifestum est. Iis fidem præstant quæ cunque Gal. de morbi temporibus in Aphorismis secundum mentem Hyp. scripsit, nempe statum esse maximum morbi vt in symptomatibus. Præterea in eo circa principia & fines omnia imbecilliora. Vbi declarat per illud verbum omnia imbecilliora, symptomata esse intelligenda. De principio etiam quod ad symptomata locutus est in Aphorismis, cocta medicari & mouere non cruda neque in principijs, vbi aperte ostendit, per principium morborum, aliud quàm cruditatem humoris in-

intellexisse. Videtur que solum tempora distinxisse Hypo-
 penes symptomatum magnitudinis incrementū, vbi-
 que de principio statu ue morborum sermonem facit.
 Cui opinioni adheret quisquis diligenti lectione illius
 euoluat scripta. Cunque de materiæ dispositione loqui-
 tur, crudam, imperfecte coctam, & coctam dicit, vt de
 yrinis, sputis, egestionibus. Cum vero principium aut sta-
 tum scribit, symptomatum meminit. Verum multoties
 per principium tempus vsque ad tertium ægritudinis
 diem intelligit. Vt constat per Gal. in expositione illius
 si vero in morbo vetere &c. Significat aliquando prin-
 cipium, primum morbi insultum, quod latitudine caret.
 Cuius meminit Gal. loco citato & in expositione illius,
 paroxismos & consistētias. Verum prout est vnum ex
 quattuor morbi temporibus, symptomatum certam ma-
 gnitudinem significat, prout incrementum potest susci-
 pere. Verum vno loco videtur per morbi principium il-
 lud intellexisse tempus, in quo nodum existunt coctionis
 notæ, vt apparet in expositione illius hæc si ab initio
 morbi appareant &c.

I. f. dicitio-
 num.

I. Aphor. 2.

I. de ratione
 victus.

lib. de ratio-
 ne victus.

CAP. XXII.

Cum igitur ostensum sit per morbi vigorem, sta-
 tum quo ad symptomata intellexisse, superest
 considerare de quo nam symptomatum genere
 maxime sit intelligendum. Quod nec de ijs quæ acce-
 pta feruntur naturæ quæ ἰσχυρὰ dicuntur, nec de ijs
 quæ à morbo & natura circa materiæ apparatus pur-
 gnatibus proueniūt, ab Hyp. licet elicere in expositio-
 ne illius, modi autem & constitutiones &c. Vbi mor-

I. de mor-
 bis vulg.

DE VICTV FEBRICIT.

In de mor-
bis vulgaris
bus primo.
cōment. 3.

borum modos refert, ab initio vehementissime incipien-
tium. Quos Hyp. ab initio florere ait, & vigere, paula-
tim que remitti ad iudicationem vsque. Manifestum au-
tem est, quod ea quæ in morbis ab initio fiunt sympto-
mata, non ob pugnam naturæ cum morbo ob complen-
dam coctionem prouenire, aut ob maximos eius con-
tus cum materiam morbi extra corpus pellere nititur,
sed de ijs symptomatibus quæ morbum insequuntur,
cum ad maximam perueniunt magnitudinem, statū esse
intelligere oportet in doctrina Hyp. Qua via haberi
possit præcognitio maxime eorum magnitudinis conside-
remus oportet.

CAP. XXIII.

PRoinde duo sunt, quæ maxime finem magnitudo-
dini symptomatum imponant, vltimum resisten-
tiæ naturæ, & perfectæ morbi materiæ coctiones.
Causi siquidem, vigiliæ, tãto durabunt tempore, quan-
to laborantis virtus ferre possit. Cum vero vltra non
possit succumbit. Et sic fuit ea hora status quo ad sym-
ptomata, ob vltimam resistantiam naturæ. Quandoque
increscunt, quousq; natura, perfecta morbi coctione crisi-
sim faciat. Vltima ergo naturæ resistantia, & morbi co-
ctio, symptomatum incremento finem imponunt. Verū
cum multæ sint ægritudines, quæ citra coctionem in ab-
scessus terminentur. Vt Hyp. ait in expōne illius, qui te-
nuem crudam que vrinam diutius mingunt &c. Ratiō-
ni consentaneum non est, vt per coctionis notas, statum
quo ad symptomata prænoscamus. Præterea cum in su-
perioribus ostensum sit, tempus completæ coctionis in-

3. Edictio-
num,

anom ab. t
gluv id

tertum esse ob triplicem causam, æquum non est, ab eo quod in se indefinitum est, victus formam diffinire. A robore igitur ægotantis, & à symptomatum magnitudine et vehementia, statū conijciendū esse putamus. Exempli gratia. Socrate laborāte, mediocri febre acuta cum viriū robore, cuius symptomata nō cessant, sed continenter capitis dolore, vigilia, & siti, torquetur, morbi statum ad septimum fore diffiniam. Nam ad id temporis, Socratis virtus feret prædicti morbi symptomata. Et non vltra, citra aliquam quattuor crissum, ob quarum singulas symptomatum magnitudo imminuetur. Sis modo mecum, & perpende quā sit vtilissima huius termini præcognitio. Cum sciam Socratis morbum ad septimum vsque statum habiturum, & non vltra, talem victus formam ordinabo vt Socratem ad septimum seruare possit. Præterea dabo operam, vt coctiones ad id temporis compleantur, minus naturam cibo impediēdo. Hoc enim scire magni est momenti, & tempus simul quo compleri oportet. Sic enim artificis cuiuscunque artis cum aliquod agrediuntur opus, quod cito compleri oporteat, statim quærent quid agendum sit, & quanto temporis interuallo. Iuxta quod totum in partes diuidunt opus, in totidem que temporis spatium, ita vt in diarias partes operam diuidant. Cūque aliquid in diuisione errauerint, aut ob quācunque aliam causam minus compleuerint, id expeditiori diligentia ante præfinitum terminum suppleant. Sic profectō in arte medica maxime necessarium est, præcognoscere terminum ad quem vsque ægotantis virtus morbi acumen ferre pos-

DE VICTV FEBRICIT.

fit. Ad quem terminum dirigendi sunt victus. Talem præstabis, vt laborantem eo vsq̄ seruare possit. Tum vt spatium sit naturæ conficiendi coctiones ad præfixitum terminum. Cunque ex opera naturæ in primis quattuor diebus conieceris, naturam posse ad septimum coctiones complere, hominem seruandum esse scies. Quod si contrarium eueniat, moriturum in acuta ægritudine. Non solum igitur ad victus intentionem vtilissima est huius termini præcognitio, verum ad partem artis, quæ prædicat, validissimus est totius prædictionis scientiæ neruus. Absq̄ quo nihil certo posses prædicere.

CAP. XXIII.

VNde nã conicias iquies quot dies is q̄ ægrotat morbi acumen ferre poterit. Diuinus nos docuit Hyp. in scriptis suis post lōgas, & diligentissimas, apud ægrotantes obseruationes id inuestigans. Acutas ægritudines dixit Hyp. in quattuordecim diebus iudicari, non quod omnium acutarū crīsim in quartadecima die fieri velit, sed crīsim acutarum ad vsque quartadecimā diem protrahi posse. Hunc terminum in acutis signauit. Nō quia eo temporis interuallo coctiones perficere necessum sit naturam. Sed quia obseruauit quantumcunque robusti hominis naturam labores acuti morbi vltra dies quattuordecim citra aliquam quattuor crīsim ferre non posse. Ob quam causam crīsim hunc terminum vocauit, ac si diceret crīsis futuræ terminū. Nec hoc præter mentem Gal. est qui ita in eodem scribit. Quod sit necessarium ob morborum magnitudinem, ac symptomatum vehementiam, vel cito vi-

res prosterni adeo vt homo moriatur, vel si ad excretio-
nem humorum impetum faciat, & quos inuasit exupe-
ret bonam sequi crism, si vero exuperetur malam. Pro-
pterea igitur inquit est impossibile, vt in lōgum tempus
iudicatio differatur in morbis acutis. Terminum igitur
in hisce omnibus Hyp. posuit duarum septimanarum,
tanquam nullus eorum vltius progrediatur. Verū an-
te quartādecimā diē multi iudicari possunt. In quibus
verbis Hyp. dicto promotus Gal. terminum attigit, quē
morbi acumen & virtutis tolerantia diffiniunt. Quid
aliud præterea vult cum in hunc modum scribit si qui
bus inquit horum cœpit dolor die primo, die quarto
præmsuntur maxime, & quinto, ad septimum soluentur
tur. Quid nam aliud iutelligit per dicta verba, quā
quod dictum est? nempe dolorem capitis vehementem
& continuum, naturam vltra septimum citra aliquam
quattuor crisiū ferre non posse. Vt melidiæ contigisse
scribit. Ipse præterea deterrimas dixit febres ac signis
affligentes difficilimis, quarta die aut citius interime-
re. Quantum autem ad prædictionem iuuet, iam dicti
termini præcognitio Hyp. ostēdit in hæc verba. Scea-
tio flaua nō multo permixta sanguini in pulmonis mor-
bo, si inter initia excernitur, salutaris admodum est, si se-
ptimo die vel tardius minus secura est. In cuius expo-
sitione, Gal. ita scribit, si vero screatio talis persistat
qualis ab initio erat ad diem septimum, periculum im-
minet exolutionis virium antequam morbus coquatur.
Ob eam rem minus securum videri dixit pluribus die-
bus permanere talem screationem. Idem adhuc aper-

3. prædictio-
num.

In libro de
morbis; vul-
garibus.

2. prædic-
tionum.

DE VICTV FEBRICIT.

tius de vrina cruda, transactis aliquibus morbi diebus, persistente. De qua ita scripsit eodem libro. Si inquit multi temporis sit morbus & vrina talis persistat. Subintellige cruda, periculū est, quod non possit homo sufficere, quousq; coquatur vrina. Vides ne ex verbis Hyp. necessarium esse ad prædictionis scientiam, præcognoscere terminum ad quem vsque, ferre possit natura laborantis, morbum & eius acumen. Et postea adhuc cōferre cōllectiones, vt quod futurū sit præcognoscamus.

CAP. XXV.

Manifestum igitur ex dictis est, statum de quo locutus est Hyp. in Apho. A quo victus formam inuestigandam diximus, terminum esse ad quem vsque, laborantis virtus morbi acumen, citra aliquam quattuor crisiū ferre possit. Quia vero terminus hic symptomatum incremento finem imponit, status ab Hyp. nuncupatur. Et quia tempus futuræ crisis longissimum complectitur, terminus crisis dicitur. Fiunt apud iam dictum terminum, maxima symptomata ob dictam causam, tum ob vltimos naturæ conatus. Potentiæ enim naturales necessitatem assumentes, fortius operantur, vt ostensum est in libris de facultatibus naturalibus. Multoties accidit vt morbi cōllectiones ad præfinitū compleantur terminum, tunc triplici ratione symptomata augetur. Nempe ob statum symptomatum, tum ob vigentis cōllectionis rationem, tum ob crisiū. Simul & tunc omnia tria symptomatum genera coincidere. Hoc in febribus continuis vsu venire comperimus. Aliquando contingit vt fiant & compleantur ante dictum ter-

minum coctiones, & solvatur morbus. Accidit que hoc
 ob materiae morigerationem, aut ob victum iusto magis
 tenuem. Ad primum spectat modum, quod dixit, simpli-
 cissimas febres, ac signis firmatas securissimis, quarta
 die aut citius desinere. Secundū attigit in Apho. ubi dixit
 contemplari igitur oportet ægotantem, si sufficiat cum
 victu ad statum, & nunquid prius ille deficiat, nec pos-
 sit cum victu perdurare, vel morbus ante deficiat, atq;
 obtundatur. De laborantis robore, & morbi acumine,
 facto iudicio, terminum coniecimus, ad quem vsque egro-
 tans morbi acumen citra aliquam quattuor crisiū fer-
 re poterat, eo vsque ducere, victum posse ægotan-
 tem. Quod si huic tenuem magis quam oporteat vi-
 ctum exhibeas, alterum duorum accidet. Aut ægro-
 tantis natura ob tenuitatem cibi alleviata, diutius morbi
 causæ vacans, citius hoc est ante præfinitum terminum
 coctiones complebit, & sic morbus solvetur ante sta-
 tum, in quo maxima futura erant symptomata, mor-
 bus que obtundetur, quod idem est ac hebetescat, hoc
 est nō perueniat ad vltimam incrementi magnitudinem.
 Aut eueniet, vt coctiones complere non potens natura,
 imbecillis facta ob cibi tenuitatem, deficiat ante dictum
 terminum. Quapropter, cum anceps sit euentus, cauē-
 dum est ne magis tenuem exhibeamus victum eo, qui
 ægotantem valeat ad præfinitum terminum ducere.
 Vocemus hunc victum medium clarioris sermonis gra-
 tia. Duo igitur considerare oportet, quisquis tenuiorē
 victum medio exhibiturus sit, nempe vtrum morbus,
 an æger prius deficiat. In bene morigeratis morbis,

3. prædic-
tionum.

DE VICTU FEBRICIT.

quorum materia parum à naturali symetria discesserit, credendum est tenui victu morbum & non virtutem defecturam, vt infra latius ostendemus cum de febre slegmatica à dulci aut naturali pituita eueniente nobis sermo fuerit. In ijs enim natura ob cibi tenuitatem magis morbo incumbente, futuras coctiones ante præfinitum terminum sperabimus, ob materiae morigerantiã. At in male morigeratis morbis quorum materiae valenti sunt affecta putredine, tenuiorem victum medio ministrare caueo. Nam virtus potius quam morbus ante terminum præfinitum quem deinceps statum vocabimus deficiet, materia non cedente. Verum hoc tanquã vniuersale habeto dogma, victum exhibere qui seruare ægrotantem ad statum possit. Hoc tenuiorem non dabis nisi cum morbum defecturum, & non virtutem ægrotantis ante statum conieceris, hoc fiet si ante statum coquatur morbus. Hoc est quod Hyp. dixit contemplari igitur oportet ægrotantem si sufficiat cum victu vsque ad statum, & non quid prius ille deficiat nec possit cū victu perdurare, vel morbus ante deficiat & hebetescat. Ex dictis licet colligere, morbi statum, & terminum quem morbi acumen & virtutis tolerantia definiunt & crisis terminum idem indicare. Hunc præcognoscendum: ex ijs quæ morbus affert symptomata, & non ex signis coctionis. Nec id cum dictis Hyp. pugnat, cum dixit coctionem velocitatem crisis & signum salutis certum portendere, neque cum scripsit alibi, quæ citius magis que madescunt iudicationis denuntiant celeritatem, neque ijs quæ Gal. in tertio de Crisibus scripsit.

In 1. d morbis vulgaribus.

Primo de ratione victus.

Aliud enim est *crisim* ipsam inquirere, & *crisis terminū*,
 nam *crisim* vtrum bona futura sit, & quando maxime,
 ex coctionis signis conijciendam esse opinamur. Quia
 naturali ordine coctio semper expulsionem præcedit.
 Terminus vero *crisis* non ex *ijs*, sed ex morbi vi & vir-
 tutis resistentia præcognoscitur. Primū per morbi sym-
 ptomata, secundum per virtutis robur conijciemus. Hūc
 ergo terminum tanquam immobilem & firmum, præco-
 gnitione dignum esse, vt ab eo exhib. ndi victus, & præ-
 dictiois scientia sumatur. Quod vtrunq; adipisci pos-
 test facilius, coniectura habita huius termini, ex dictis
 manifestū est. Adhuc apertius illi fiet quæ quis in lectio-
 ne Hyp. exercitatus fuerit.

CAP. XXVI.

Nequè obstiterit, si ab eo quò diximus termi-
 no victus formam summi conualituris pariter
 & morituris victus rationem diffiniret Hyp.
 Cum tamen huius contrarium asserat Gal. cum ita scri-
 bit Apho primo, quorum inquit summum vigorem ex-
 cipit mors, in his ea solum artis parte quæ prædicit vt
 mur &c. Neque igitur curationem, neque victus ratio-
 nem *ijs* adhibere consulit qui morituri sunt. Nōne hoc
 idem sequitur si penes statum quo ad coctiones victū
 diffinias, quot enim sunt, qui eo tempore quo maxime
 coctionis opus complementum recepturum sit, euita di-
 scedunt. Verum si rem altius consideremus, haud qua-
 quam profectō sapientissimi viri autoritate dignum vi-
 detur esse putare, solum hæc dogmata de ratione victus
 scripsisse Hyp. ad eos quos seruandos esse certo sciamus.

DE VICTV FEBRICIT.

Nam cum ars medica nil certi præstare possit, continget multoties vt felicia promittente medico, moriatur infirmus, & aliquoties sanetur præter medici opinionem. Nonne hæc facile credibilia sunt, vt pote cū nostra ætate plura horum exempla inter hominum conuentus adducantur. In quibus male audiunt medici. Quare crudelis hominis officio & non medici fungeretur, si artis opem seruandis negaret. Pravam præterea concipiendi de arte medica opinionem hominibus ansam præberemus, cum ij quos sanandos artis remedijs sumpserimus moriantur, quibus vero de eorum salute desperantes nil remedij attulerimus, sponte sanentur. Quare Hyp. autoritate dignius est putare, hæc dogmata de victus ratione, oībus tã qui euasuri sint, quàm qui morituri tradidisse ægrotantibus. Atque eo magis quod hæc artis medice pars, quæ victum docet, medicum ad quemcunque euentū solet insontem reddere. Non sic ea quæ de pharmacis agit, aut manualementem docet operationem. Diximus in ijs quæ præcesserunt, à duobus victus formam accipiendam, nempe à morbi constitutione, in qua status distantia comprehenditur, & ab ægrotantis robore. Per statum terminum intelleximus, ad quem vsq; ægrotantis vires morbi acumen citra aliquam quattuor crisiū ferre possint. Principium q̄ huius termini inuentionis dedisse Hyp. nēpe, cū p̄symptomatū differentias, & eorundem veementias, singulis morbis suum diffiniunt terminum, ad quē usque incrementibus symptomatibus statum morbi esse, nisi coctiones præueniant. Ob quarum causam morbum solui ante statum intellexisse

Hyp. diximus. A dicto termino præcognito, victus formam inueniendam esse. Vnde si morbus ad quartum terminari debeat, sola abstinencia, si ad septimum poculis, si ad vndecimum tenui sorbitione, si ad quartumdecimum crassa, nutriendos esse ægrotantes. Ab ijs robur laborantium consulendum, an prædicta victus forma ad præfinitum terminum citra magnum virium detrimentum durare possit. Quod si tenui sorbitione eo seruari non posse existimemus, crassam ministrabimus, qua durare possit, erit que hæc ægrotanti medius victus. Tenui autem sorbitione qua æger durare non valet non vtemur, nisi cum senserimus morbum defecturum ante terminum, & non virtutem ægrotantis. Id quod contingere in bene morigeratis morbis, quorum materia parum à naturali symetria disce serit. In male morigeratis morbis, quorum materia valenti sunt affectu putredine, tenuiorem victum ministrare eo, qui ægrotantem ad præfinitum terminum ducat, summæ cauendum est.

CAP. XXVII.

NEquæ silenti præter eundem, omniâque dicta sunt, in ijs solummodo intelligenda esse morbis, qui posterius statum habituri sint. Quique leniter & summissim incipiunt, sub increscunt vero, et exacerbantur secundum singulos dies, aut alternos, circa crism vero abunde lucent. In ijs diximus à cõstitutione morbi, & robore ægrotantis, yna cum status distantia, victus formam inueniendam esse. Verum scire oportet, morborum esse duos alios modos, qui diuersam victus rationem indicant, ac longe illi dissimilem quam hucus-

DE VICTV FERBICIT.

que tradidimus . Quàm ob rem animum huc reuoca-
to studiose lectòr , quæ enim tibi dicenda paro , ad intel-
lectum eorum quæ ab Hyp. in libris de ratione victus,
& in libro Aphorismorum scripta sunt, maxime con-
ducent . Vt aperte senis mentem percipias in ijs quæ
ad victus rationem attinent . Quæ quantam secum in
artis ope vtilitatè afferant, vel tu ipse iudicare poteris.
Status quantum ad symptomata attinet, tribus ægritu-
dinis temporibus haberi posse scito, vt in morbi prin-
cipio, nempe cum materia cruda est . Aliquando postea-
rius, vt cum maxime complentur cõctiones . Sunt &
morbi qui inter medio tempore vigeant . Huius spè-
culationis primus autor Hyp. fuit . Vir sanè intellectu
maxime philosophico , diligentissimus que scrutator eo-
rum quæ humano corpori accidunt . Hic igitur in pri-
mo de morbis vulgaribus tertio cõmentario ita scribit,
εἰσὶ δὲ τὸ πῶσι καὶ κρετασάπιες καὶ παροξυσμοὶ τῶν
τῶν ἐκείστων τῶν πυρετῶν ὁμοίως ἐκνεχέων διαλει-
πόντων . αὐτῆσι γὰρ συνεχῆς ἐστὶν οἷσιν ἀρχόμενος
ἀνθεὶ καὶ ἀκμάζει μάλιστα, καὶ ἀνάγει ὑπὲρ τὸ χαλε-
πώτερον . πῶσι δὲ κρίσιν καὶ ἅμα κρίσει ἀπολεπτῶ
νέται ἐστὶ δὲ οἷσιν ἀρχεται μαλακῶς καὶ ὑποβρύ-
χιος ἐπαναστολῶν δὲ καὶ παροξύνεται καὶ ἡμέτερον
ἐκείστων πῶσι δὲ κρίσιν καὶ ἅμα κρίσει ἄλλοι ἐξεί-
λακτον ἐστὶ δὲ οἷσιν ἀρχόμενος πρεκῶς ἐπιστολῶν
καὶ παροξύνεται καὶ μέχρι τινὸς ἀκμάσας πᾶσι
λιγύθησι μέχρι κρίσεως καὶ πῶσι κρίσιν συμπί-
πτει δὲ ταῦτα καὶ γίνεται ὑπὲρ πάντων πυρετῶν
καὶ ὑπὲρ πάντων νοσημάτων, hoc est secundum veram

versionem, sunt modi, & constitutiones, & paroxysmi
cuiuslibet harum febrium, similiter continuarum, inter
mittentium, statim enim continua est quibus incipit flo
ret, & vizet maxime, & ad difficilius ducit, circa cri
sim vero & simul in crisi imminuitur. Sunt quæ,
incipiunt leuiter, & summissim, sub incresecunt vero &
exacerbantur secundum singulos dies, circa crisim ve
ro & simul in crisi abunde lucent. Sunt quæ incipiūt
leuiter, augentur vero & exacerbantur ad certum
augentes terminum, rursus remittunt ad crisim vsque, et
circa crisim. Accidunt hæc & fiunt in omni febre, &
in omni morbo. Hæc sunt Hypp. verba, quæ ob id ma
xime expositione digna esse duxi. Propter id quod
statim subiungit, oportet inquit ex horum consideratio
ne offerre victum. Triplicem in ijs verbis designauit
Hyp. modū aut differentiā quæ cōtingere possunt singu
lis morbis & febribus. Aliquando symptomata quæ
morbum sequuntur, statim ab initio molestant, & gra
uiter torquent egrotantem, augentur & incresecunt et
difficiliora sunt, circa crisim vero & simul in crisi im
minuuntur, hoc est cum morbi materia ferè cocta est,
& perfectæ cocta, quo maxime in tempore crisis fieri
solet. Hoc accidit in pleuritide, & peripneumonia, &
in omni inflammatione quæ in ijs corporis partibus fit,
quæ ad motum à natura ordinata sunt. Hæc inquam
à naturali motu magis perturbantur ob multitudinem
materiæ & eius cruditatem. Quapropter huiusmodi
partes cum inflammationibus corripuntur, inter initia,
materia cruda existente, grauiora patiuntur laborans

DE VICTV FEBRICIT.

tes, symptomata, & periculofiora, quàm cum morbus coctionem recipit. In omni præterea febre secundum accessiones aut exacerbationes inuadente, cum à multa ortum habet materia, aut nimis crassa, deteriora fiunt morbi principia. Cuius signum est illud quod Gal. tertio libro de Crisibus cap. ix. scripsit. Nempe in principijs accessionum contingere mori ægrotantes ob multitudinem materiæ, & ob eius crassitiem, aut inflamationis magnitudinem. Scis erim mortem semper in deteriori parte paroxysmi fieri. Cum igitur ob dictas causas grauiora fiant accessionum principia particularia, manifestum est, eadem ratione totius morbi vniuersale principium fore deterius. Cunque in pleuritide, aut peripneumonia, morbus coqui incipit, minus grauat inflamatio membra spiritus, tum quia coctione leuior fit, tum quia materia per halitum & per secretum immittitur. Quæ causa sunt imminutionis symptomatum, & dolorum, vt scribit Hyp. dolores inquit pleuriticorum cõfestim sponte desinunt, vbi aliquid effatu dignum tum expui, tum expurgari cœperit. In febribus similiter quæ ratione multitudinis, aut crassitiei, deteriora fiunt principia, cū coctionis vestigium in materia cõspicitur, & multitudo imminui incipit, & crassities materiæ attenuari. Vt à Galeno in libro de Totius morbi temporibus scriptum est. Aliquando symptomata in inityis morborum debilia sunt & parua, augetur indies & exacerbantur, circa crism vero & in crisi abũde elucent, hoc est eo tpe quo maxime complètur coctiones, in maxima sunt vehementia. Fiunt que tunc temporis grauissima symptomata, ob duplicem

y. de ratioe
victus.

duplicem causam, ob materiae putredinem, & ob maximum certamen naturae cum morbo circa materiae dispositionem. Ad hunc modum reducitur quod dixit circa generationem saniei dolores & febres accidunt magis quam facta, accidit hoc in omni inflammatione, quae ad suppurationem peruentura sit, cuius materia multitudine, & qualitate, mediae sit dispositionis, ut in flegmone euenit cum ad suppurationem peruenit, grauiora tunc accidunt symptomata cum maxime complentur coctiones & sit sanies, quam ante actis morbi temporibus. In febribus similiter quantum materia ad vnam creticam seruatur expulsionem ut incontinuis, tunc grauiora sunt symptomata cum maxime complentur coctiones. In summa ut iterum repetam, in omni morbo, in omni febre, vbi materia multitudine, aut crassitie, aut acri qualitate, aegrotantis naturam grauiter molestat, inter initia grauiora sunt symptomata. Et prout morbus coctionem recipit ita mitiora sunt. Hoc modo plures febrium slegmaticarum & tertianarum & quartanarum multo magis quintanarum, inter initia grauius affligunt, & periculosiora sunt. Priuatim hoc accidit thoracis morbis ob partium motum. Cum autem morbi a materia mitiori ortum habent, ut est sanguis, dulcis pituita naturalis melancholia, tum qui ex bile & pituita miscentur adinuicem humores, circa morbi initia omnia mediocriter se habent. Procedente morbo augetur symptomata, tum ob qualitatem putredinalem magis auctam, tum ob maiorem pugnam inter naturam & morbum. Ita ut circa crism & simul in crisi maxima fiant ob dictas causas.

DE VICTV FEBRICIT.

Tum vltimo ob ea quæ crisis subitam mutationem in se a
 quuntur symptomata. Vnde fit, vt omnia tria generum
 symptomatum in vnum tempus coincidant. Nempe quæ
 à morbo, & quæ à natura, & quæ ab vtroque simul
 proueniunt. De hoc igitur statu in quo tria symptoma-
 tum genera coincidunt. Intelligendum esse Apho. nem-
 pe. quando morbus in suo vigore consliterit, tum victus
 tenuissimo necessarium est vti. Ob id dixit Hip. circa
 crisin & simul in crisi abunde elucet. Qualem victum
 in morbis qui huiusmodi statum sortiuntur ministrare
 debeamus, in superioribus diximus. Quædoq; cõtingit
 vt intermedio tempore grauiora accidant symptomata
 commotionis humorum causa, hæc sæpius in augmento
 morborum fieri contingit, quàm in principio, in quo in
 moti perstat in proprijs locis humores. Et quàm in statu;
 vt pote iam ferè facta separatione. quæ ergo à vi mor-
 bi commotio fit, in augmento magis accidit, in quo ad-
 huc prauis cum bonis mixti sunt, at quæ à natura fit
 commotio non similiter est, nam facta coctione natura
 vt tristantes expellat humores commotionem in corpo-
 re excitat. Secundum igitur hanc triplicem consideratio-
 nem, nempe an status quo ad symptomata, inter morbi
 initia, materia adhuc cruda existente eueniat, aut cum
 maxime complentur coctiones, aut intermedio tempore,
 inquirendos victus fore laborantibus salubres. Quare
 à triplici status consideratione, triplex victus elicien-
 da est ratio. Alia enim habenda est, cum morbus inter
 initia statum habet. Alia cum eo tempore quo maxime
 complentur coctiones. Et demum alia cum intermedio

tempore viget. Longe enim differunt victus qui horum
singulis conueniunt. Horum trium modorum considera-
tionem ad victum maxime necessariam, primus Hip. tra-
didit. Primi modi meminit in libris de ratione victus.
Vbi sub exemplo pleuritidis & peripneumonię de o-
mnibus qui à principio florent, & statim vigent mor-
bis, ad crism vero mitiores fiunt, agit.

CAP. XXVIII.

IN ijs igitur morbis, victus formam non à distantia
status vt supra diximus, sed à coctione morbi sum-
mendam esse. Ita vt cum morbus crudus omnino
est, tenui aut tenuissimo vti victu oporteat. Cum autem
coquitur plus concedendum, & iusta maiorem coctio-
nem, magis ministrandum. Primum ostendit Hip. Cum
dixit nempe si morbus sicciior quàm vt quispiam existi-
met fuerit, non multum dare oportet, sed ante sorbitio-
nem vel mulsam vel vinum, vtrum magis auxiliaturum
putaueris propinare conuenit. Manifestum autem tibi
est ex ijs quæ supradicta sunt, pocula, victum tenuissi-
mum constituere. Secundum ostendit in ijs quæ sequun-
tur verbis, vbi ita ait. At si os madescat, & quæ à pul-
mone expuuntur, talia sint qualia esse oportet, sorbitio-
nis quantitatem vt dicam summam augere conuenit.
Nempe quæ citius magis que madescunt iudicationis
denuntiant celeritatem. Tertium similiter ostendit cum
statim scribit, & quanto fuerit expurgatio maior, tan-
to magis ad iudicationem vsque dare oportet. Neque
id præter rationem est, nam in huiusmodi morbis qui ab
initio vigent, grauiora inter initia accidunt symptoma-

i. de rōne
victus.

DE VICTV FEBRICIT.

sa. Ob materię cruditatem, aut multitudinē, aut acrem
 qualitatem, vtrunque autem coctione cum euascat,
 vt supra ostendimus de mente Gal. in libro de Totius
 morbi temporibus, fit, vt a coctione materię, victus for-
 mam, & quantitatem mutandas fore nemo non arbitre-
 tur. Id quod ipse Hip. ostendit statim, ac si formę vi-
 ctus mutationis rationem reddat. Dolores siquidem in-
 quit pleuriticorum confestim sponte desinunt, vbi ali-
 quid effatu dignum tum expui, tum expurgari cœperit,
 nempe & purgationes longe perfectiores existunt, mi-
 nus que purulenti ita fiunt, quam si quis aliter cibaret.
 In omni ergo morbo in quo procedens coctio sympto-
 mata mitiora reddit, ab ea victus ratio summenda est.
 Itē victus forma & quantitas ad maius mutandę sunt.
 Ita vt toto eo tēpore quo materia cruda est, vna victus
 forma nempe tenui aut tenuissima alendus sit eger. Cū-
 que in materia coctionis manifestum signum appareat
 crassior victus exhibendus est. Secundi autem modi me-
 minit in Apho. vbi docet victum inuestigandum secun-
 dum status distantiam, & morbi constitutionem, de quo
 diffuse in superioribus dictum est. Hac igitur de causa
 Hip. in libris de ratione victus, coctionis meminit ad vi-
 ctus formam inueniendam, Meminit & quandoque sta-
 tus, vt in Apho. libro obscure nimis prædictos modos
 attingens, vt scopos ad victus inuentionem. Quod ma-
 nifeste apparet ex ijs quę Gal. scripsit, omnia quę ab
 Hip. dicta erant de ratione victus repetens sub com-
 pendio, vbi ita scribit, meminit quoq; & coctionis mor-
 bi sepe, non paruum scopum vniuersi victus & quę in

In fine terti
 de rōne vis
 ctus.

ipso sunt mutationum hunc faciens. Pari modo & de morbi vigore quippiam dixit, ad quem respiciens neque tanquam ad abiectissimum in victus ratione scopum, alimoniam ministrat. Hic quidem scripsit Gal. de coctionis scopo, non ostendens in quibus morbis ad victum inueniendum respicere eam debeamus, & quibus morbi statum. Hæc igitur omnia & singula diligenter in morbis aduertere oportet. Et has tres morborum differentias aut modos, in singulis morbis à natura & habitu nostro fieri posse. Vt prudentissime tetigit Hip. in eo neque. n. horum video, ita expertos medicos &c. Quapropter consideranda esse ægrotantis naturam, & habitum, nam picro cholorem natura talis est ut febrium initia deteriora efficiat. Qui etiam natura frigidi sunt, exilium venarum, crasso habitu, pingui ab domine, præterea corporis nostri partes ut septum, pulmo, & guttur similiter hnt. Biliofi mediocri habitu quicumque sunt & sanguinei & hepar, hæc magis propè crifim exacuunt. Hoc est profecto quod Hip. loco citato dixit, quæcumque nostra natura & habitus singulis in morbis subrefaciat affectus & species omnigenas quæ cognita salutem & mortem, ignorata ferant. Sed forsitan quis dubitabit causam ob quam in Aphorismorum libro in quo vniuersalia victus dogmata collegit, secundæ morborum dispositionis qui inter initia vigent non meminit. Vt in ijs suam victus rationem doceret. Quin immo quicumque scripta Hipp. peruigili & non tumultuaria lectione euoluat, sex de victus ratione Aphorismos consequenter scriptos inueniet. Ab ijs septimus sic habet qui-

In 2. de rōe
ne victus

DE VICTV FEBRICIT.

buscunq̄ue quidem igitur statim status est tenuiter distare conuenit. Quibuscunq̄ue status postea ad illud & ante illud parum, auferendum, prius uero uerius reficiendum ut sufficiat egrotans. Cum attente legeris eos qui hunc præcedunt Apho. de victus ratione inuenies, breuitatem sermonis Hipp. & eiusdem sententiarum grauitatem septimum Aphorismum tanquam superfluum non admittere. Si de ijs quæ dixerat intelligatur. Præterea si de ijs morbis ageret qui ob ultimos labores statim vigēt & crisim hñt, tenuissimo eos victu ut antea dixerat & non tenui scripsisset indigere. Alium igitur tetigit statum, qui ita uehemens non sit, quem plurimi morborum inter initia obtinent, quique durat donec materia morbi cruda est. Nam cum symptomata quæ inter morbi fiunt, ob solam materiæ multitudinem, aut crassitiem, aut humoris acrem qualitatem eueniant, & non ob commotionem naturæ ad expulsionem parantis tristantes humores, neque ob maximam pugnam naturæ coquentis cum morbo putrescente, ut eo sit maxime tempore quo complentur coctiones, fieri nequit ut sint uehementissima & ultima. Prout ijs contingit morbis qui tunc maxime vigent, cum duo aut tria symptomatum genera coincidunt. Verum quia in morbis ijs qui inter initia vigent, quibusdam uehementiora contingunt symptomata & periculosiora, ita ut eorum ratione tenuissimus victus adhibendus esset, quibusdam uero minus uehementia & periculosa, ita ut tenuis victus ijs conueniens esset, prudentissime Hipp. ijs morbis tenuem victum ministrandum docuit in Apho. cum ait

quibuscumque igitur statim vigor est tenuiter diætare
conuenit. quibus vero posterius debet cōsistere, in ipso
consistendi tempore & parum ante illud cibus subtra-
hendus. Prius vero vberius reficiendum, vt æger suffi-
ciat. Quibus verbis de eo morborum statu agit, qui in
eo maxime fit tempore quo conficiuntur coctiones.

Duos ergo prædictos modos tetigit morborum Hip. in
dicto Apho. à quibus victus rationem inuestigare do-
cuit, breuissime quidem vt solet. Cum ergo symptoma-
ta periculosa & vehementia inter initia sunt, vt in an-
gina, & pleuritide morosa, tenuissimo victu dum ma-
teria cruda est vtemur. Prout ipse monuit in libro de
ratione victus. Quod si aliter eueniant tenui victu uti
fat erit. Nam cum talia symptomata eo usque durent
quo ad coctionem materia recipiat, id quæ non vna die
sed multis fortassis fiat, consulte non ageretur, si tenuis-
simo victu toto eo vteremur tempore, quo materia cru-
da permanet. Repentinas præterea mutationes dete-
statur Hip. sub ijs verbis, nec repente quicquam huc,
vel illuc, mutare in toto negotio licet. Quapropter ho-
mine hesternæ die, solido cibo uso, omnimodâ inediã
hodie iniungere, conueniens non est, vbi corporis di-
spositio maximo interuallo, à naturali non discesserit
symmetria. Quod in solis peracutis & vltimis accidit
morbis. In ijs rationabile est ut victus similiter maxia-
me distet ab eo, quo bona usus est valitudine. Ob id
prudenter dixit senex mutare quidem bene habet, si
recte transferatur.

2. de rōna
victus.

lib. 1. de r
victus.

DE VICTV FEBRICIT.

CAP. XXIX.

CAeterum quia non facile est cuilibet ea quæ di-
 sta sunt percipere, neque percepta ad opus de-
 ducere, omnes de statu, quas hucusque percurri-
 mus speculationes. Ad indicationem vnam in maximū
 studiosorum commodum reduximus. Scimus enim ho-
 minum mentem paucis satiari. Quapropter omnia
 quæ hucusque de victus forma diximus, secundum
 mentem Hip. faciliori, magis que compendiosa via tra-
 demus. Paruo siquidem pondere gaudet hylas. To-
 tum ergo huc studiose lector animum reuocato. Scire
 autem oportet, virtutem & morbum aliquando non,
 & quādoque parum, nōnunq̄ multum, aut quāmaxime
 vrgeri. Horum singula cognoscere medicum oportet,
 hoc modo. Virtus tunc maxime vrget, cum prope syn-
 copin est. Quod ex pulsu, & facie certissime depre-
 hendere poteris. Multū vrget, cū egrotans ijs pturbatur
 symptomatibus, quæ syncopin solēt inducere. Talia sunt
 ventris crebra deiectio corpus absumēs, sanguinis fluor
 imodicus, incessantes sudores. Multum præterea tunc
 dicimus vrgeri virtutem, cum in ijs quæ à voluntate
 sunt actionibus multum deficere ægrotans videtur. Sed
 diligenter considerare oportet, cum ab ijs iudicium im-
 becillitatis naturæ simus facturi, ne ob morbi acumen
 in huiusmodi imbecillitates deueniant laborantes, & nō
 ob venarum inanitionem. Quod à rationalium medico-
 rum principe Hip. scriptum est, in hæc verba. Ingens si-
 quidem malum est, si ob laborem, morbi que acumen,
 imbecillitato, porrexerit quis potum vel sorbitionem co-

piofiozem, vel efculentum, imbecillitatem eam ex vaforum inanitione contigiffe arbitratus. Neq; fanè calumniam effugere poteft, qui ægre valentem ex vaforum inanitione, non cognofcit, torquet que diæta. Diligenter ergo obferuare oportet, naturæ imbecillitates, an ob inanitionem venarum fenfibilem, aut fenfui occultam, aut ob morbi acumen eueniant. Cum ob venarum inanitionem fenfu perceptam, aut occultam, imbecillitates fiunt, multum tunc virtutem vrzere putandum eft, non ita vero ob morbi acumen. Vtrunque autem difcernere à nullo alio quàm à pulſu certius poſſis. Non ex eius magnitudine, vtraque enim diſpoſitio, paruum efficit pulſum, verum ex diſtentione & contractione, id percipi licet. Pulſus ſiquidem eorum qui ob morbi acumen imbecillantur, parum diſtenduntur, quaſi puncto digitum feriant, feſlinèque contrahuntur, ac ſi intro furripiantur. Eorum vero qui ob inanitionem venarum inualidi fiunt, longe aliter habent, ita vt qui vis illud dignoſcere poſſit, ſi incognitione pulſuum mediocriter fit exercitatus. Aut enim æquales faciunt contractionibus diſtentiones, aut has quidem maiores. Hoc quidem magni facere oportet. Nam non ſolum ad victus inuentionem, verum ad eam artis partem, quæ morbos curat maxime valet. Parum virtus vrget, aut ratione ætatis, vt cum puerulus, aut ſenex inſirmantur. Aut cū corpora rara, & tenuium ſuccorum, febribus corripiuntur. Vbi præterea irritantia adſunt ſymptomata, vt pruritus ingens, tenaſmon, morſus quem acris humor in ventriculo aut inteſtinis parit. Vigilia, ira intus com

DE VICTV FEBRÏCIT.

2. De ratio-
ne victus.

pressa, mœror, & similia quæ communi proritationis nomine comprehenduntur, Vt in expositione illius de mutatione, quæ in hæc uel illa &c.

CAP. XXX.

MAxime vrzere morbum dicimus cum vltimos affert labores. Hos esse intell. ges cum symptomatibus coniuncta est inquietatio, & angustia. Tunc multum vrzet, cum aliquod affert sæuum symptoma, vt continuas vigilias, aut perpetuum soporem, aut coma, aut fortem capitis dolorem continuum, aut difficilem anhelitum, delirium, aut cum vrina supprimitur, aut aluus nimis ciet. Parum vrzet, vt cum sitim patiatur, aut cibos valde fastidiat, aut si præter modum astricta sit aluus. Aut cum ea successiuis temporibus patiatur symptomata, quæ morbum multum vrzentem reddere diximus. Quando igitur maxime vrzet virtus, id exhibendum fore præcipimus, quo maxime laborantis natura seruari possit, quamuis illud morbus prohibeat. Nam virtutis maxime vrzentis indicatio, eam quæ à morbo suppedatur, obscurat indicationem, quâquam morbus maxime tunc vrzeat. Nonne hoc à Gal. rationalium medicorum summo concessum est: in Aphorismis. Vbi ita scribit, quo circa aliquando in ipso morbi vigore, vbi symptoma aliquod interuenerit robur nature dissolvens, nutrire cogimur. Sciendum præterea has victus formas sibi proximas esse. Nempe quæ comeduntur sorsentur, & bibuntur, & in ediam. Ita vt inter has aliam intermediam victus formam inuenire nequeas. Præterea, virtus pro sui custodia illum maxime cibum indis-

eat, quem coquere, & digerere & (vt oportet) apparare
 re possit. Quo fit vt cum virtus multum imbecillis est,
 victum per ea quæ comeduntur non indicet, quando
 quidē difficilius coctionis est. Sed sorbitiones aut potus.
 Morbus præterea maxime vrgens ex sui ratione
 omnem cibum prohibet. Manifesta hæc omnia sunt &
 à rationalibus concessa medicis, præcipue Hip. & Gal.
 Ponamus igitur primum, maxime morbo vrgente, non
 vrgere egrotantis virtutem, quæ nam victus forma huic
 conueniet, sola inquam inedia. Nam virtus non dissua-
 det id quod morbus maxime vrgens indicauit. Tãdiũ
 hæc victus forma seruanda est, quãdiũ virtus & mor-
 bus ita habuerint. Secundum, quòd si idem virtutis ro-
 bur cum morbo multum vrgente coniungatur, victum
 per pocula exhibebimus. Nam si vehementissimo mor-
 bo aut maxime vrgente ad proximam differentiam, quæ
 sensu percipi possit, descendas, quem alium quàm valde
 acutum morbum, aut multum vrgentẽ intelliges. Quòd
 si consimiliter ab inedia ad victum, qui eidem tenuitate
 sit proximus, ascendas, quem alium quàm per pocula
 victum, magis tenuem inuenias? cum ergo morbo ma-
 xime vrgente inediam solam ministremus, virtute non
 dissuadente, manifestum est, quòd cum morbus proxime
 à vehementissimo degenerat, victum inediæ proximũ,
 ministrandum fore. Nec ad id recte inueniendum opus
 est similes seruare proportionem, inter victus, ac inter
 morbos. Ars enim medica, res non prout à natura sunt
 considerat, sed ut sensum immutant. Cum ergo à morbo
 maxime vrgente morbus multum vrgens, & inediæ vi-

DE VICTV FEBRICIT.

Etus per pocula proxime abesse sensu percipiuntur, recte colligitur victum per pocula morbo multum vrgenti, virtute non dissuadente conuenire. Simili ratione colliges, virtute similiter habente & morbo parum vrgente, sorbitiones exhibendas esse, verum cum inter symptomata, quæ morbum multum vrgentem reddunt, & ea quæ parum, medio sint loco symptomata sensu perceptibilia, quæ manifestæ ab alijs discerni possunt, non immerito inter morbos parum & multum vrgentes, mediæ vehementiæ morbus collocabitur. Diximus autem supra fortem capitis dolorem continuum, delirium, difficilem anhelitum, v. g. ias perpetuas, aut soporem, comata, vrinæ suppressionem, & similia, cum vna permanent vehementia symptomata esse quæ morbū multum vrgentem efficiant. Hæc eadem si successiuis fiant temporibus, ita vt modo sint, in crastinum omnino euanescant, morbum parum vrgentem constituunt. Quod si hæc eadem cum a sua desistant vehementia non omnino euanescere intelligas sed solum remitti, medij acuminis morbum constituent, & mediocriter vrgentem. Cum ergo morbo multum vrgenti, nihil quæ vrgente virtute pocula exhibenda fore ostēderimus, sit, vt si ab huius vehementia, proxime morbus degeneret, differentia sensu perceptibili, morbus quem nunc diximus, medij acuminis succedat. A poculis similiter si abscedas ad proxime crassiorē, tenues esse sorbitiones, indicante sensu, comperies. Ostensum igitur tertio est, quod cum uirtus similiter habet, & mediocriter morbus vrgent, sorbitiones fore ministrandas tenues. Tum quarto,

quod cum parum vrgeat, crassas. Simili ratione quinto, cum morbus omnino non vrgeat, virtute similiter habente, victum exhibendum fore per ea quæ comeduntur. Ponamus rursus sexto, quod virtus parum, & morbus maxime vrgeant, quem nam alium huic ministrabis victum, quàm pocula, si recte ea quæ dicta sunt percipisti. Nam ab eo quod primo ostendimus, simili via deduci potest. Septimo, siâte eadem morbi vehementia, virtus si multum vrgeat, tenues sorbitiones fore ministrandas. Sciendum plures horum qui ita habent interire. Octauo, morbo multum vrgente, virtus si parum vrgeat, tenues dandas esse sorbitiones. Simili modo ab eo quod secundo ostendimus loco, manifestum est. Nono, virtute multum vrgente, siante eadem morbi vehementia, crassas. Decimo, morbo mediocriter vrgente, virtus parum si vrgeat, crassas quoq; ministrandas fore sorbitiones. Vndecimo, quod si multum vrgeat uirtus, siâte eadē morbi vehementia, quæ comeduntur, si ea coquere laborantis natura possit. Cum enim virtus multum vrget, nō solum tunc morbus tenuem victum indicat, sed virtutis imbecillitas tanquam secunda causa tenuitatis accedit. Duodecimo, cum morbus & virtus parum vrgeant, victus per ea quæ comeduntur exhibendus est. Quod ex ijs quæ quarto ostendimus loco perspicuum est. Tertio decimo, morbo parum vrgete, virtus si multum vrgeat ea quæ comeduntur.

CAP. XXXI.

ET vt in promptu horum singula lectori fiant, in tabellam ea hic reduximus, vt facilius memoria teneri possint.

DE VICTV FERBICIT.

f

g

h

	virtus non vrzēs	virtus pa- rum vrzēs	virtus mul- tum	virtus ma- xime vrzēs	
a	morbis maxime	obstinen- tia ⚡	pocula	tenuēs sor- bitiones	victus quo maximē ser- uari possit
b	morbis multum	pocula	tenuēs sor- bitiones	crassas sor- bitiones	quo maxi- me seruari possit
c	morbis mediocri- criter	tenuēs sor- bitiones	crassas sor- bitiones △	quæ come- duntur	quo maxi- me seruari possit
d	morbis parum	crassas sor- bitiones	quæ come- duntur ⊙	quæ come- duntur	quo maxi- me seruari possit
e	morbis non vrzēs	quæ come- duntur	quæ come- duntur	quæ come- duntur	quo maxi- me seruari possit

Cæterum nosse oportet, eorum quæ comeduntur mul-
 tiplicem esse differētiam, ita vt hæc difficilis sint coctio-
 nis, facilis illa, virtute igitur multum imbecilli existen-
 te, si victum per ea quæ comeduntur exhibeamus, dan-
 da est opera vt ea quæ leuioris sint coctionis, ministre-
 mus. Finze igitur hominem continua febre laborare,
 quæ singulis alternis diebus fortior euadit. Ita vt &
 capitis dolorem & vigilias accessionis die patiatur.
 Die vero intermissionis omnino cessent. Laborans
 ipse adolescens, gracili habitu, calida & sicca tempera-
 tura sit, tenuiū succorū, qui citra læsionem vna die ab-
 stinere non possit. Morbū ex notarum concursu parum
 vrgerè scito. Similiter et virtutē ob rarū habitum. Nā
 huiusmodi hominum compazines facile à morbificis cau-
 sis soluuntur. Morbum igitur sub signo, d, virtutem ve-
 ro in, z, inuenias. Quare communem angulum vtriusq;
 lineæ coincidentis quærito, sub hoc signo ☉, vbi scri-
 ptum inuenias, victum per ea quæ comeduntur huic fo-
 re conuenientē. Talem que tandiu exhibebis, donec &
 virtus & morbus ita habuerint. Sed finze post dies
 tres, prædicto iuueni symptomata et febres auētata fuis-
 se, ita vt die intermissionis non euanescant, sed vtcunque
 remittantur, virtus vero vt ante sit morbū sub, c, quæri-
 to, locum que communem sub signo Δ, vbi crassas re-
 peries sorbitiones, quas iuueni ministrabis. Sed non so-
 lum hoc modo victus ratio prout toti morbo conuenit
 habetur. Verum prout particulari accessioni. Nam vt
 plurimum ab initio paroxysmorum ad inclinationem in-
 choantem, anguntur laborantes & inquietantur. Non

DE VICTV FEBRICIT.

seruantes vnam decubitus formam. Cū vero declinatio incipit, & vno permanent loco, malum tolerabilius ferunt. Cum igitur hæc ita habeant, maxime vrget morbi ab accessionum initys ad statum vsque. Virtutes vero laborantiū vt plurimū non vrget per id tēporis. Paruo siquidem temporis interuallo exolui virtus non potest. Quapropter cū toto eo tempore ab initio ad statum morbus sit sub, a, laborantis virtus sub f, locus communis sub signo Z, vbi scriptam omnimodam abstinentiam inuenies. Qua, rationabiliter in initys paroxysmorum ad declinationem vsque rationalium medicorū summus Hip. vtendum fore in accessionibus monuit. Verū quod ad particulares accessiones spectat. Sciendū virtutem nisi cum maxime vrgeat, nihil vrgeri. Nam & si multum vrgeat, pro eo tamen tempore quod ad paroxysmi inclinationis initium finitur, virtus non vrget, nisi cum maxime vrgeat. Vnde fit, vt cum prope incopin fuerit, aut iam animi deliquio capiatur ægrotaans, cibum ei ministrandum fore. Quo virtus seruetur, & si hora sæuientis sit paroxysmi. Sed singulas nostræ tabellæ partes secundum senis sententiam esse ostendamus. Morbum maxime vrgentem omnimodā exposcere in diem, virtute non dissuadente, quod ostendit in eo Apho. quem supra citauimus, vbi igitur peracutus morbus est, & statim vltimos labores habet, extremo tenuissimo victu, necessarium est vti. Quem alium rationabilius maxime vrgeri morbum dixeris, quam eum qui vltimos affert labores, cui extremo tenuissimum victum conuenire ait, quem supra cum Gal.

omnimodam

omnimodam sumus in ediam interpretati. Idem aper-
 tius scripsit commentario secundo de ratione victus,
 vbi ait, nec cum morbi vigent feruorem que habent ci-
 bum dare. Secundum, morbo multum vrgente, pocula
 fore ministranda. Quod in primo de victu acutorum
 scripsit in eo, postea si dolor, vel periculum aliquod cō-
 paruerit, sorbitionem dare oportet, nec multam, nec
 crassam, sed post septimum, aut nonum si validius sit.
 Vbi per id verbum si validus sit, virtutis nihil vrgētis
 indicationem addidit. Idem paulo ante apertius dixit,
 vbi dolor aliquis vexauerit, oximeli bibendum dabis.
 Manifestum est per hos dolores, non esse eos intelligen-
 dos, qui secundum accessiones ægrotantes torquent, sed
 de ijs qui assidui sunt, & ab inflātionibus ortum ha-
 bent, qui morbum multum vrgentem reddunt. Vt ma-
 nifestum ijs est, qui in libris de ratione victus exercita-
 ti sunt. Sed ne tempus teratur in singulis locis citandis,
 commodius fuerit ita rem ostēdisse, vt facile cui vis sit,
 reliqua ab ijs quæ dicta sunt colligere. Ostensum est se-
 cundum Hip. mentem, morbo maxime vrgente, inediā,
 multum vero vrgenti, pocula competere. Cum ergo ab
 eodem tantum fore condescendendum versus crassio-
 rem victum, quantum morbus mollior fuerit vltimis.
 Morbo igitur mediocriter vrgente, crassio-rem compe-
 tere victum, quam multum vrgenti, cunque vterq; mor-
 bus, & qui multum, & qui mediocriter urget. sibi pro-
 ximi sint vicinitate, manifestum est tennes huic sorbitio-
 nes exhibendas fore secundum Hip. mentem. Nam post
 pocula, crassior proxime victus tenuis sorbitio est. Pa-

DE VICTV FEBRICIT.

rum uero urgenti crassas, non urgenti uero ea quæ comeduntur. Quæ propter eos qui morbo non urgente laborant, si sorbitionibus aut poculis nutrire uelis, non leuiter peccabis. Quod à sene aperte scriptum est, in eo Apho. qui incipit, uictus tenuis atque exquisitus, in morbis quidem chronicis semper, & in acutis quibus non conuenit, falax. Manifestum est, morbos quos chronicos uocat symptomata non adducere quorum ratione morbus urgeat. Sed nec febris continuitatem chronicum morbum admittere. Nā hæc eadem continuitas febris morbum acutum constituit, ut autor est Hipp. & Gal. in libro prædictionum. Tenuē ergo uictum quem supra secundum Hip. sententiam in libro de prisca medicina sorbitiones crassas interpretati sumus, & per exquisite tenuem tenues, morbo chronico tanquam non urgenti non cōpetere manifestū est. Hucusque ondimus, secundū senis sententiā qui cōueniant uictus, ijs qui maxime, multum, mediocriter, parum, & nihil, urgent morbis. Verum in ijs uirtutis tanquam non urgentis scopū non adduximus. Diximus que cum uirtus parum urgere incipiat, proxime crassiorem uictum, eo quem morbi dispositio indicauit exhibendum. Quod si multū, uictum qui secundo loco est, fore ministrandum. Ita ut cum uirtus multum, & morbus maxime urgent, tenues sorbitiones competant. Quod asseruit Hip. in tertio comentario libri de ratione uictus, cum de colliquantibus febribus sermonem facit, in hunc modum. Deiectiones (inquit) huiusmodi habent quidem, & alias, quæ graues sunt, offensas, neque enim hippocundriorum extinguūt ar-

In de morbis vulgaribus primo. coment. 3.

dorem, sed excitant, inquietationem que & membrorum
 iactationem faciunt. Intestina etiam sedem que exulce-
 rant. Quibus uerbis Hip. morbum maxime urgentem
 depinxit, uirtutem que ob maleficas deiectiones multum
 urgere. Sed audi que statim scribit. Qui ergo in mor-
 bis huiusmodi, relictis sorbitionibus, mulsæ potius alte-
 rius uice utetur, ut multa feliciter consequetur, sic
 ei nequaquam præter animi sententiam succedent mul-
 ta. Sed quas nam an tenues aut crassas intellexerit, Gal.
 in expositione recte in hunc modum expressit, nempe in
 solis inquit qui colliquefaciunt morbis, uel in quibus ho-
 minum uirtus ad morbi usque iudicationem sufficere
 non possit, ad ptisanæ cremorē perueniemus. Cremorem
 ptisanæ, tenuem esse sorbitionem supradiximus. Rursus
 ponamus morbum et uirtutem multum urgere, crassam
 sorbitionem ut conuenientē uictum esse diximus. Quod
 similiter secundum senis sententiam esse ostendimus, qui
 ita scribit, quibus inquit per febres aluus liquida est, et
 mens turbatur, horum quæ multi floccos uelunt, nares quæ
 fodiunt, et parum quidem interrogatis respondent, sed
 ex se nihil quod compositum sit dicunt &c. Et statim
 ita scribit his igitur ita habentibus, si uenter liquidus
 fuerit, absument quæ, et contabefaciens, sorbitiones crassio-
 res frigidiores, exhibendas esse. Percepisti ne, ex signis
 morbum et uirtutem multum urgentes descripsisse, cras-
 sas que sorbitiones tali concursu ministrasse. Sed abun-
 de de uictus forma dictum est.

Lib. 4. de ra-
 tiōe victus.

BRVDI LVSITANI

DIONYSII MEDICI FILII

DE VICTV FEBRICI

TANTIVM AD

ANGLOS.

LIBER SECVNDVS.

CAP. I.

VNC DE QUANTI
tate victus, tēpestiuum est age
re. Nisi enim potus, aut sorbi-
tionis quantitatem nouerimus,
aut naturam minus iusto exhibe-
ntes ledimus, aut morbum si-
plus ministrauerimus, augebi-

mus. Victus quantitatis, a consueiudine, & morbi con-
stitutione, indicatio summitur. Consuetudo eam victus
quantitatem designat, quam ægrotans solidioris cibi bo-
na ingerebat valitudine. Sunt enim qui multum voraces
sunt cum sanitate fruuntur, ijs multum sorbitio-
nis, aut potus concedendum est, parum ijs qui parce vi-
uunt. Hoc nos docuit Hip. in hæc verba verum inter ini-
tia, neque multam, neque crassam admodum dare oportet,
sed quantum ob consuetudinem, & ne multa vasorum
inanitio fiat. Morbi proinde constitutio ab ea quã

Primo de
rõr. & victus.

consuetudo indicauit quantitate detrahit. Vt si victus quantitatem laborantis naturam ferre non posse conieceris, aut ob temporis breuitatem, ad sequentem accessionem, aut ob morbi molestationem, aut quia sorbitionibus eger vsus non est, ab ea quam nobis q̄titate consuetudo indicauit, detrahemus. Subtractionis autem modus erit, vt non multa fiat vasorum inanitio, consuetudo igitur maximam designat quantitatem, quam inter initia morbi offeremus. Vt si Socrati laboranti, victus formā tenues sorbitiones esse diffinieris, tm̄ earū offeres inter initia quātum solidiori cibo bona utebatur valitudine. Promde prout morbus, & eius symptomata auēta fuerint, ita ab ea quam consuetudo indicauit quantitate detrahendum est. Vt si manifesto incremento morbi symptomata auēta fuerint penes vehementiam, & durationem, sensibiliter ab ea victus quantitate quam primis obtulimus diebus minuemus. Nec hoc præter senis mentem est, loco citato, vbi ita scribit. Postea si dolor quispiam, vel periculum comparuerit sorbitionē dare oportet, nec multam, nec crassam &c. Rationi præterea consentaneum videtur, vt eo minus exhibeatur tempore, cū laborans magis morbo molestat, quam cum mediocriter habet. In initio cum ægrotantes vtcunq̄ moderatius habeant, tantum exhibendum, quantum consuetudo indicauerit. Apud statum vero quia morbi symptomata in maxima sunt vehementia, nihil esse exhibendum, ab eodem didicimus. Inter medio vero tempore mediocrē ministrabimus quantitatem, sed cum non ex æquo singulis diebus, aut alternis, nec morbus, nec eius sympto-

DE VICTV FEBRICIT.

mata augeantur, non iusta dierum numerum à princìpio, quantitatem minuēdam, sed prout morbus, & symptomata crescunt. Ex ijs tamen ad exactam victus quantitatem te posse peruenire haud quaquam speres. Nam quantum à quantitate quam consuetudo indicauit, demere oporteat ob morbi & symptomatum incrementum, exacte nō scimus. Ob id igitur prudentissimus Hip. ciborū adiectioni intendendū multo minus ait &c. In cuius expositione Gal. ita scribit, ad scripsit in quantitate ipsa ad id quod minus est, procedendum esse magis, quā ad id quod exuperat, vbi quis à iusto modo abscedit, nempe quod plus est exuperat que, noxas interdum inemendabiles facit. Verum quod minus est, facile emendatur, nempe si virtus etabi videatur cibi exiguum ministrare possumus. Verum si in uentrem absorptus fuerit cibus, quod redundat superfluit q̄, si alias multo magis in acutis tolerare est difficile. In quibus uerbis aperte ostendit cum ab exacta errandum sit quantitate, melius esse, ad id quod minus est accedere. Nam error hic minus læsionis afferet.

C A P. II.

AT alicui forsā contrarium videbitur. Nam id certum est grauioribus agrotantes offensus affici, cum propè statum erratum sit, quā si in morborum principijs quippiam delinquatur. Vt ab Hip. & Gal. scriptum est, illo loco nēpe, hoc autem uerius efficacius que &c. Cunque inter initia minus quam iustum est offerimus, sic agentes virtutem imbecilliorē reddemus, ita ut apud morbi statum, omnimodam susti-

In 2. de rōne
ne victus
in acutis.

2. de rōne
victus in acutis.

nere inedia non possit. Quare cibum tunc temporis
 offerre cogemur, quod multo grauius est, quàm si in-
 ter initia vberius ægrum reficeremus. Nec putandum
 est fieri posse, vt minus inter initia quàm iustum est exhi-
 bentibus, virtus ad statum peruenire possit tanto viriũ
 robore, vt totum vigoris tempus omnimoda transire
 queat inedia. Nam si id possit, non minus quàm quod iu-
 stum est exhibuisti, sed quod mediocre & conueniens
 erat. Præterea Hip. ipse parem cõfessus est errorem esse,
 postquam enim de forma victus sermonem fecisset, de
 quantitate agens ita scribit. Præterea inquit non minor
 est error, nec minus hominem lædit, si quis det, propi-
 net ue, minus, tardius ue, quàm satis est, & expediat.
 Pars enim famis, & inediæ, plurimum in hominis na-
 tura, & valentem facere, & infirmum, ac perimere, po-
 test. Multa etiam alia mala illis non similia ex plenitu-
 dine proficiuntur, quæ non minus etiam grauia & pe-
 riculosa sunt. Vere ita res habet, grauiorem esse erro-
 rem, qui in id quod magis vrget addit. Cumque mor-
 bus ob eius vehementiam magis vrget, potiolem præbet
 indicationem, vnde minus lædemus minus exhibentes,
 magis vero plus ministrantes. Nam sic in id quod ma-
 gis vrget addimus, quod si virtutis, ob eius imbecillita-
 tem magis sumus solliciti, cauendum esse errorem eũ, quo
 virtus imbecillior reddatur, quare tunc temporis ad
 id quod magis est accedimus. Dummodo quantitas pro
 uirtute sit. Morbis autem acutis cum ut plurimum ca-
 piantur iuuenes, aut consistentes, quorum uires ualide
 sunt, minimèque in longum morbus protrahatur. Ma-

In libro de
Prisca med-

DE VICTU FEBRICIT.

Lib. 2. de
victu acuto
rum.

gis vrgere morbum, quàm virtutis imbecillitatem, ratio nabile est. Quare ad id quod minus est accedemus, magis verentes, ne plus exhibentes, in id quod magis vrget addamus. Recte igitur Hip. dixit ciborum adiectioni intendendum multo minus, magis nos sollicitos esse oportere, morbi acuminis, quàm uirtutis docens, præcipue in morbis ijs qui breui terminantur. In quibus saepe numero omnino subtrahere expedit, cum æger sufficere possit donec morbus maturescat. At in libro de prisca medicina, vniuersalè faciens sermonem, vtrūq; errorem grauem esse dixit. Ac si æque vrgentes uirtutem & morbum finxisset. Neque ratio quicquam eorum quæ diximus tollit, nam errorem quem prima exhibitione committimus, minus exhibentes, non apud statum corrigimus, sed secunda, aut tertia oblatione emendamus. Quod quia ad opus apprime utile erit, explicabimus. Socrati febre continua laboranti, sorbitionem dare decreueris, in primis modum, secundum quem bona ualitudine, cibo & potu utebatur, inquires, iusta quem, sorbitionis quãtitatẽ diffines. A qua postea iusta morbi incrementum detrahes. Talemq; offeres primũ quãtitatẽ, ut cõmode apparare possit, citra additionẽ uehemẽtię, aut durationis accessionis febrilis. Quod si ab eo cibo quem primo exhibuisti nullum horum sequatur, ægotans que plus ferre possit, aut uoluisset, parum addes sequenti oblatione, quia quod minus est exhibuisti. Et ita id quod minus est, facile emendatur. Quod si plus exhiberemus quàm ægotantis natura citra læsionem ferre possit

set, noxam emendari ita facile non est. Errorem quidē hunc, hæc sequuntur, incommoda, nempe grauitas hippocundriorum, frequentia anhelitus, febriles incensiones, sitis, capitis dolores, &c. Hæc omnia in morbis acutis eueniunt ex immodica cibi quantitate, & ex intempestiua eius oblatione, ut ab Hip. scriptum est in libris de ratione victus. Nulla ergo alia melior mensura dari potest, qua uictus quantitatem diffiniamus, quàm sensus ægrotantis, qui magis & minus indicat citra errorem. Prima autem oblatione, ut ab ea iudicium capiamus in posterum, minus quàm cōsuetudo indicat offerri melius esse diximus. Nec hoc est præter senis mentem, qui in eodem de prisca medicina libro, ita ait. Præterea, uaria multo magis est, ac maioris diligentia eget hæc res, mensurā enim cuiusdam animo considerare oportet. Mensuram dico non quæ pondere, numero ne ullo constet, quā si quis respiciat quod expediat, exactum ue sit, possit cognoscere. Nihil. n. aliud inuenires quæ corporis sensum. Quam ob rē tam exacte rem nouisse uti parū utriusq; erret quis difficillimū est. Tam et si hunc ego medicum ualde laudo, qui paululū in ijs rebus ab erret peccet ue. Quod autem exactum & uero proximum est, raro admodum scire & videre est. Siquidem plurimi medici in ijs mihi similes esse videntur, prauis nauium rectoribus. Nam cum illi in tranquillitate regendo peccant, errant, ue eorum error non patet. Cum autem eos magnus ventus, atque aduersa tempestas, deprehēdit, liquido iam & aperte cunctis hominibus qui in ea sunt patet, per eorum ignorantiam & errorem peccatum ne

DE VICTV FEBRICIT.

nauem nisi succurratur perditum iri. Sic mali, & pluri
mi medici, cum homines qui nihil graue & periculosum
habent curantur, si quis in ijs maxime peccet, erret ue, ni
hil admodum graue & periculosum admittat. Nam
multo plura & sepius leuiuscula hominibus mala sunt,
q̄ graua & periculosa. In quibus si peccent, errent ue,
rudibus & ignaris non patet. Cum autem magnum &
vehementem fallacem que morbum nanciscuntur, tunc
eorum error, & peccatum, ars que, cunctis patet.

CAP. III.

Sed forsā quis obijciat, ex ijs quæ dicta sunt appa
ret, vna victus forma, nutriendos esse ægrotantes,
à morbi initio ad statum vsq̄ incedendo. Quan
tatem autem secundum morbi incrementum mutandā.
Inter initia, iusta consuetudinem, victus quantitatem, mē
surandam, crescente vero sensibilibiter morbo, minuen
dam. At videtur magis ex vsu fore ægrotantibus, si
semper quantitatem seruemus quam consuetudo indi
cat, formam vero mutemus. Vt si inter initia morbi,
crassa sorbitione ægrotantem alere nobis visum fuerit,
crescente morbo tenuem offeramus, ea qua vsus est
quantitate. Naturam siquidem semper gaudere con
suetis, asseruit Gal. ex auctoritate Hipp. Præterea hoc
idem in Aphor smis sentire videtur, cū ait ἔμπροσθεν
δὲ ἠπιωτέρας διαταῶν ἄς ἂν βελχέσει ὁ νοσῶν
hoc est, ante vero vberius reficiendum, vt sufficiat ægro
tans, per illud verbum ἠπιωτέρας διαταῶν non quan
tatem, sed victus formam intellexit. Præterea in lo
co quem citasti, non magis quantitatem mutandam esse

g. de me
thodo me
dendi.

In 1. de vis
ctu acuto

docet, quàm formam, cum ait. Neque multam, neque crassam dare oportet. Sicut enim multitudo ad quantitatem attinet, sic crassities, & tenuitas, formam victus respiciunt. Verum ubi ut quicquam asseras, deest res & ratio, dicta insequere antiquissimi viri Hip. qui multorum sapientum vnus instar est. A quo didicimus victus formam, à morbi initio ad statum non permutandam esse. Sed quo in loco forsàn quæres. Ex libro de victu acutorum secundo. Cum de permutationibus agit colliges. Apertius tamen à Gal. duobus in locis nempe in expositione illius conijcere autem oportet robur & morbi &c. Vbi ita scribit, nempe summa quâ adstruit est, non permutandam esse victus speciem, priusquam signa coctionis manifesta sint. Id autem fiet, si quot diebus ad vigorem morbus venturus sit, præcognoueris. In quibus verbis manifestè ostendit à morbi initio ad status introitum vna victus forma nutriendos esse ægrotantes. Alia vero, toto eo tempore quo durat status ad perfectam morbi solutionem. Demum alia per totum conualescentiæ tempus ad sanitatis habitum. In singulis harum quattuor conditionû, non faciendas esse insignes victuû permutationes de vna victus forma in aliam, priusquam ad aliam conditionem peruentum sit. Idem præterea in eodem secundo, ita scribit in expositione illius interdum aut & cruda &c. Vniuersa hæc cõtingere ijs ait, qui perperam cibati sunt à medicis, quicunque primis diebus exoluentes laborâtes, sanè circa tertium, vel quartum, vel quintum, vel sextum, repente ad edulia permutauerunt, nõdum morbi

DE VICTV FEBRIC IT.

vigore peractō, quasi peractō, conuenienter eos permittasse victum dicat. Quod igitur dicebat quod permittare quidem oportet victum sanorum in morbis, non quidem vt sorte euenit illud agendum, iam puto manifestum ex dictis esse. Existente enim constitutione corporis vna cum sanitas adest. Altera à morbi principio vsque ad statum, alia ad perfectam solutionem, & post hanc alia quæ conualescentiæ tempus ad vsque sanitatis habitum occupat. In nulla harum quattuor constitutionum facere oportet magnas victus mutationes, antequam in aliam constitutionis speciem peruentum sit. Qui igitur ægros morborum exordijs in omni ciborum abstinentia seruant, si ad vigorem vsque talem victus speciem seruare possent, nemo eos culpauerit. Quod si facere non possunt &c. Idem dixit in eodē in expositione illius de mutatione quæ in hæc vel illa fit, plurima sum locutus &c. Rursus sermonem totum in summam vnam coegit Hipp. In ijs qui similiter habent victum haudquaquam permutare percipiens, verum in ijs qui ex sanitate ad morbum transeunt, permittare quidem, non tamen vt cæteri permutant, deinde compendio quodam victus scopum in acutis morbis declarauit. Siquidem morbus maturuerit transeundum ad cremorem ptisane præcipit. Si adhuc crudus fuerit nõ transeundū, nisi ob aliquod symptoma. Hæc sunt loca ex quibus colligo in constitutione vna, prout est à morbi initio, ad statum vsque, non permutandam esse victus speciem. Quod si iam dictis illud Hip. adiugas, non igitur intempestiuæ neque fortes uasorum inanitio

nes moliri, neque cum morbi vigent, cibum dare, neque repente huc, vel illuc, in toto negotio quicquam mutare licet, manifestum erit quod si eadem victus forma, & eadem quantitate, per morbi initium & incrementum vteremur, apud statum vero cibum omnino prohiberemus, ægrotantes ex repentina victus mutatione læderemus. Item rationi consonum est, vt cum paroxysmorum incrementa, & longiores durationes minus temporis quiescere laborantes permittunt, magis tenui victu nutriendos fore. Cunque victus species secundum antiquorum mentem mutanda non sit, durante eadem morbi constitutione, reliquum est vt quantitates imminuamus, prout morbus incrementum accepit. Id etiam ab Hip. licet colligere in primo de victu acutorum, nam stante eadem morbi constitutione, cum alimoniam addere intendit, & virtutem roborare, victus formam seruat immutatam, quantitatem augendam præcipit. Vt in eo, at si os madescat, & quæ à pulmone expuuntur talia sint qualia esse oportet, sorbitionis quantitatem vt summam dicam augere conuenit. Et infra statim, & quanto maior fuerit expurgatio, tanto magis ad iudicationem usque dare oportet. Ecôtrario igitur à morbi initio per totum incrementum ad statum, cum minus nutrire egrotantem intendamus, victus specie manente, quantitatem imminuamus, prout morbus manifesta habuerit incrementa. Minus que naturam huiusmodi lædi posse mutatione, quam si formam victus immutarem. Consuetudo enim magis formam victus & eius qualitatem respicit, quam quantitatem. Et ob id difficilius fert natura, si assuetam

DE VICTV FERBICIT.

victus formam, & qualitatem immutes. si vero ab assue-
ta detrahatur quantitate, non adeo. Ob id stante eadem
morbi constitutione, vt minor fiat mutatio, quãtita-
s mutanda est, forma autem victus seruanda. Nec præte-
reundum esse, ætatem, regionem, coindicatrices quãtita-
tis esse, præterea numeri multiplicationis prohibitio.

Hæc enim maiorem indicant quantitatem, vt si puero
multoties ædere assueto, si propter morbum toties mini-
strare cibum non possimus, quod à numero deest, id
I. Aphor. quantitate ipsa supplebimus. Vt scite à Gal. scriptum
est. In expõne illius quibus semel, aut bis &c. Vbi ita
scribit. si vero accessiones non permiserint, neq; alimenti
offerendi occasiones fuerint multæ. Raro plura dabi-
mus. Vnde quidam male hunc vertit locum, in hunc mo-
dum neque multi alimenti offerendi occasiones fuerint.
Hiems multum exhibendum esse indicat. Consimiliter
& regio frigida. Sed hæc ad imminuendam victus quã-
titatem, quam consuetudo indicat, vires habent, Minime
ad augendã. Ab ijs ergo victus quãtitas diffinienda est.

CAP. IIII.

Sed easdem numerus habet considerationes, nam à
consuetudine in primis, & à morbi dispositione
oblationis numerũ scito sumẽdum esse. Vt scriptũ
est ab Hip. in hæc verba, qui enim bis cibari sunt soliti,
his pt. sanam dare oportet, quibus semel, semel qui-
dem primo die detur &c. Ab hoc numero quem consue-
tudo indicat, quæ à morbo summitur indicatio detra-
bit. Nam principia, & incrementa, & status, accessio-
num, aliquando numerum oblationis consuetum seruat

I. de rone
victus.

re prohibent. Virtus autem corporis plerunque super addit, cum imbecilles sunt, aut cum eum ministramus cibum, qui parum nutriat, & volumus vt roboretur natura, numerum tunc cibationis addimus, si per morbū liceat. Vt si febre continua laboret is qui multo cibo bona vtebatur valitudine, visum' que nobis sit huic ptisanam exhibere' ob aliquas causas, cum vltra eam' quantitatem quam consuetudo præstitit exhibere' non liceat vice vna numerum oblationis addere studebimus, ob id quod hic multo indiget nutrimento, parum' que alimenti ptisana suppeditat. Hoc videtur intellexisse Hippo. eodem primo libro, in hæc verba. Quibus semel, semel quidem primo die detur, deinde sensim, paulatim, si fieri potest, ijs quoque, detur, si quid putas adijciendum. Infirmum igitur toties nutriemus quoties consuetudo indicauerit, nisi aut facultas crebrius, aut morbus rarius indicauerint. Consuetudo igitur primam quantitatem siue maximam, & primum numerum, penes quem aliquādo rarius, quandoque crebrius, ægrotantibus cibum ministrare dicimus, proponit. Huic aut virtus addit, aut morbus minuit, scite ergo Hippoc. in Aphorismis dixit, quibus semel, aut bis, aut plura, dandum est aliquid tempori, ætati, & consuetudini, neque igitur quantitas victus, nec oblationis numerus, inueniri possit si à consuetudine indicationem tolas.

CAP. V.

Qualitatem cibi multa indicāt, nempe morbus, nature ægrotantis, ætas, consuetudo, regio, anni tempus, & cæli status, in morbi appellatio

DE VICTV FEBRICIT.

*ne, morbum & eius causam intellige. Natura ægro-
 tantis, ætas, & consuetudo similia semper indicant. Cœli status, regio, & anni tempus, si tēperata sint, simi-
 lia, sin intēperata, contraria indicant, qualitate victū.
 Ut si calida imoderate sint, victum frigidū exposcunt.
 Quod si temperata fuerint, victum medium indicāt.
 Non sic profectō laborantis temperatura, ætas, & con-
 suetudo, semper enim hæc similia siue commoderata
 sint, aut non, indicant. Cunque ea iam dicta in vnum
 consentiunt cum morbo, eum esse exhibendum victum,
 qui qualitate insigni morbo aduersetur. Ut pote omni-
 bus indicationibus id dictantibus. Cunque contraria
 indicent, à potioribus sumendam esse indicationem qua-
 litatis victus. Ut si morbus frigidum & humidum in-
 dicet, cætera vero omnia calidum & siccum, ambigui-
 tas, utique pugnâque iudicationum inter se oritur. Quo
 casu magnopere opus est, tum numerum indicationum
 tum earum magnitudinem simul conferas. Quippe
 quæ à febre sumitur, ea reliquis quando omnes con-
 trarium faciendum perscribunt, numero quidem infe-
 rior est, magnitudine tamen quæ ex dignitate potesta-
 té ue spectatur, utiq; superior est. Potissimum, si lōge à
 natura recessit. Prout quidem febris est, plus cæteris
 omnibus sollicitos nos habet. Et quia præterquã quod
 febris est, etiam magnitudo illi notabilis accessit, iccirco
 contrarias indicationes inducit atque obumbrat. Sin
 febris parua fuerit, fas est reliquas omnes vna coniun-
 ctas cum ea conferri atque expendi. Ac siquidem
 pares videntur neque, febris indicatio præferetur, sic ut
 humectandum*

humectandum & refrigerandum sit, neque etiam reli-
 quorum, sic vt calefaciendum & siccandum sit. Im-
 mo media victus ratio vbi ita se corpus habet eligenda
 erit. Sin altera indicatio exuperet, tantum recessisse à
 temperato & medio victu par est, quantum ea quæ
 pollent sua contraria superant. Ergo exercitatum &
 natura prudentem esse medicum conueniet, quo cuiusq;
 indicationis potestate diligēter considerata, omnibus q;
 inter se collatis vnā idonei victus summam quæ las-
 boranti sit commoda comparet. Hactenus Gal. cum de
 qualitate victus inuestiganda sermonem facit. Sed
 non deerit qui in hunc modum dictis Galeni opponat,
 haudquaquam sperans hac methodo qualitatis victus
 scientiā se inuenire posse. Ponamusque vt ipse proposuit
 omnia indicantia, victum suadere calidum & siccum.
 Febris vero leuiuscula tertiana sit, victū qualitate fri-
 gidum & humidum indicans. Coniungantur vt ille ait
 omnes indicationes & cum febre eas conferamus, & ex-
 pendamus, an pares sint morbo aut impares. Vnde nam
 hoc mihi notum erit rogabit quis. Nam nec id se scire
 ait, nec vnde sciat. Multo adhuc minus, si alterū exu-
 peret, quantum vtique alterum excedat. Præterea cū
 indicationes regionis, temporis anni, cœli status, ad inui-
 cem dissentiant, vtrum eorum superare debeat. Pro-
 pium insuper ægotantis temperamentum, si forte con-
 suetudinis obuiauerit, quomodo ijs similes qualitate vi-
 ctus ministrare possit. Oportuisset methodum tradere
 qua vires horum singulorum nosci possent. Nos igitur
 pro virili tentabimus in commodum studiosorum, viam

g. de metho
do medēdi.

DE VICTV FEBRICIT.

ostendere, qua facile qualitatem victus inuenire possi-
 mus. Ab ijs quæ ab Hip. & Gal. didicimus initium hinc
 sumentes, consuetudinis indicationem potestate dignio-
 rem esse propij temperamenti & ætatis. Nam si quispiã
 sit siccus temperamento, ætate consistens, humido assue-
 tus victu. Siccum ei dabis, ratione propij temperamen-
 ti, & ætatis. An consuetudinẽ magis seruabis. Quod si
 hæsitas Hip. roga, qui ita scribit, cibos quibus vti cõsue-
 uerunt, facile ferunt, tam & si natura haud quaquam
 boni fuerint, similiter & potus. Cibos vero quibus vti
 non consueuerunt, & si mali non fuerint moleste ferũt,
 consimili modo & potus. In quorum expositione Gal.
 ita ait, consuetudo maxime potest, repentinãque ab ea
 digressio, corpa nõ parũ offendit. Ipse idem loco supra
 citato ita scribit, a consuetudine inquit semp est indica-
 tio similibus, quo ad scilicet ægrotant homines, ab æta-
 te, natura, regione, anni tempore, flatu cœli, vbi tempe-
 rata sunt, similibus semper præsidiorum est indicatio,
 siue valeant homines siue ægrotant. Contra ab intem-
 peratis, anni tempore, flatu cœli, & regione, contrario-
 rum est indicatio. Cæterum ab ætate, natura, subintelli-
 ge intemperatis non absolute, sed cum consuetudine. Au-
 disti Gal. dicentem, naturam ægrotantis & ætatem cum
 intemperata sunt nihil absolute ind care, sed cum cõsue-
 tudine. Duo igitur hæc, ægrotantis natura, & ætas, cum
 intemperata sunt ad vnius consuetudinis indicationem
 reducimus. Præterea regio, & anni tempus, ad cœli sta-
 tum si res exacte consideretur, reducibilia sunt. Nam
 nec regio, nec anni tempus, quicquam agent, nisi per im-

In 2. de rōe
 ne victus

causam ob q
 .libetum ob

mutationem aëris nos cōtinentis dispositionis, aut si ma-
 uis temperiei, quam cœli statum medici vocant. Quod
 si ad huius assertionem Hip. aut Gal. testimonium optas
 prout sunt plures studiosorum nostra tempestate, apud
 quos paruum habent rationes locum, plurimum autori-
 tates, tantum iuuat alieno Marte ditescere. Gal. igitur
 in libro nono de methodo medendi ita scribit, voco in-
 quit cœli statum ipsam ambientis nos aëris temperiem,
 sub qua & anni tempus, & regio comprehenduntur,
 quando horum quoque vtrunque ex ambientis tempe-
 rie indicationem mutuatur. Ex dictis manifestum est, om-
 nes indicationes qualitatis victus, ad tres reduci pos-
 se. Nempe morbum, consuetudinem, & aëris tēperiem.

CAP. VI.

CAeterum, cum morbus in affectum, et in eius cau-
 sam, deuiserimus, inquirendum est, an victus qua-
 litas vtrunque nempe affectum & causam respi-
 cere debeat an solum eorum alterum, & sunt in libris
 Hip. non nulla loca utrunque asserentia. Nam affectū,
 Aphorismus ille humide diætæ &c. ostendit. Quod &
 & causam respicere debeat, ipse idē in libro primo de
 ratione victus, de ptisana sermonem faciens ostendit.
 Ita scribens si quid abluui eget probe abluuit, non astrin-
 git, hæc omnia causam respicere manifestum est. Ratio
 tamen aliud dicit, nam cum duo sint quæ in medici cō-
 siderationē subeāt, nēpe corpus febricitās, & humores
 putridi. Ita duo sunt instrumenta, illorū gratia, quorū
 altero corpus seruamus et altero putridos humores ex-
 tra pellimus. Victus quē corpus respicit, & id quod ab eo

DE VICTV FEBRICIT.

effluxum est, tum si ratione morbi corpus intemperatum
 est, id cōtrarijs emendat qualitatibus, paulatim id agēs.
 Respicere humores medicaminum est, vt crassos exte-
 nuent, lentos detergeant, putridos expellant. Victus igi-
 tur munus est id quod à patiente particula effluxum
 est instaurare, & id quod alteratum est reducere. Hæc
 solum euenire corporis partibus simplicibus possunt.
 Verum ad illud quod dixit Hip. si quid ablui eget, pro-
 be abluit, ipse statim illo verbo si quid ablui eget, re-
 spondet, id tanquam non necessarium euenire innuens,
 quæ Gal. asserit cū ait. si quid ablui egeat, quasi non oībus
 acutis morbis probe abluente edulio vtamur. Nempe
 cætera omnia quæ de ptisana dicuntur bona, morbis o-
 mnino profunt acutis. Sed abluendi bonitas quibus vē-
 trem subduci nolumus, vbi cibus in via moratur est
 idonea. Probe igitur abluere febrili affectioni neque
 tanquam contrarium, neque tanquam familiare auxi-
 lium vnum vtile existit, sed bene tanquam symptoma-
 tis alicuius emendatorium correctorium que. Mentem
 adhibe ad illud verbum febrili affectioni, ac si velit, vi-
 ctum, febrilem affectionem, & non causam, respicere
 oportere. Quod si accidat vt victus vtrique aduersetur,
 & affectui, & causæ, ob id reijciendus non est. Cū
 ergo victus id solum quod à corpore exolutum est re-
 ponere, aut id quod alteratum à morbo est, reducere
 debeat, manifestum est, cibus astringentibus vtendum
 non esse, nisi cum morbus ad eam corpus alterarit dispo-
 sitionem, à qua aut ventris fluxus, aut vteri, aut alterius
 momentaneę partis, aut symptomatici sudores robur,

virtutis exoluentes, aut animi deliquium, proueniant. Alioquin non est quod corpus moderate habens in raritate & densitate cibo astringente obstruas. Proinde cum aëris nos continentis temperies nihil indicet nisi pro ut nostrum afficit corpus, tantum que indicationis sortiat, quatum corpus ab illo mutatur, manifestum etiam est, indicationem continentis nos aëris ab ea sumendam esse immutatione qua nostra afficit corpora. Consimiliter de morbosa sentiendum est affectione, nam tantum indicabit quantum corpus a naturali mutauerit symmetria, licet febris in sua causa magna esse videatur. Parumque si corpus a proprio amouerit temperamento, parum indicabit iuxta recessus magnitudinem. Duo igitur indicantia, nempe aëris nos continentis temperies, & aegritudinalis affectio, ad corpus reducuntur affectum. Neque vlli mirum id videri debet, quod ambientis indicationem ad presentem corporis affectum reducamus. Nam iure id mirum videri non debet, quod rationi peruium est. Pone affectum & ambientem vtrunque calidum, & siccum. Corpus utique affectum tale est, non solum propter morbosam affectionem, sed ob ambientis calidi & sicci operationem. Vtriusque igitur operatio affectum corporis presentem produxere. At pone ambientem frigidum & humidum affectioni contrarium, corpus profecto affectum, non tale est ob solam morbosam affectionem, ob quam magis tale esset, sed ob ambientis etiam qualitatem affectioni contrariam, eius vim refrangentem. Neque quae dicta sunt praeter mentem Gal. esse putes. Ille enim in libris de methodo medendi am-

DE VICTV FEBRICIT.

bientis indicatio ad præsentem affectum quem morbum nominat reducit. Cum ex tribus indicantibus quorum tertium ambiens erat, duo collegit indicantia. Ad duas igitur indicationes in vniuersum omnes quæ victus qualitatem indicant reduximus. Nempe corpus affectum et consuetudo. Ab ijs igitur qualitas victus quærenda est. Verum cum hæc consideratio medicæ artis parti, quæ morbos curat subiaceat, necessum est recessus corporis à naturali temperamento scire, vt contrarium applicantes qualitate victum, ad symmetriam particulam reducamus. Recessum vero nisi naturale nouerimus temperamentum, alia sciri via non potest. Quapropter alia præter duas indicatione naturali nempe temperie opus est. Quibus autem notis id inueniri possit medico considerandum est. Proinde cum omnibus in vnum collatis temperamentorum signis coniectura & non sciëntia assequamur, ab vna consuetudine id certius sciri posse cum Gal. asserimus. Qui ita scribit, nos certe quibus cura fuit, inquirendi illud inuenimus quod per plures cognitu difficiles notas. Cuiusque membri, temperamentum coniectura potius, quam sciëntia inuenitur. Si igitur notis multis & paruis aliqua certior apparuerit, nõne abiectis illis, hanc pro omnibus arripiemus, nemo id arbitror qui mentis compos est, negabit. Atqui si omnes temperamentorum notas in vnũ colligas, hæc longissime absunt, vt paræ ei quæ consuetudo præstat fidẽ faciant.

CAP. VII.

Verum quia in cognoscendo ægrotatis à proprio temperamento recessum. Duplex datur consi-

deratio. Nempe generatim scire versus quam qualita-
 tem corpus alteratum sit, secundo quantitatem illius de-
 clinationis, hanc non valde speculationi huic de ratio-
 ne victus necessariam. Nam particulæ intemperiem se-
 mel à suo contrario euertere in ratione ciborum nõ est,
 sed medicaminum. Sat enim est si cibus paulatim bono
 temporis interuallo id agat, id autem contrario remissa
 effici potest. Quam ob rem, & si corpus à naturali ab-
 scesserit symmetria, per duos gradus versus calorẽ, ne-
 cessarium non est, nec vt opinor commodum frigidum,
 huic totidem gradibus victum offerre. Id enim cibi na-
 turam ægre deretur, hæc est vt à naturali calido patia-
 tur, parum autem in id agat. Vt cibo medicinali vsu ve-
 nit. Quapropter satis sit si frigidum in primo victum
 offeramus. Hic enim cibi munus ad implebit, facultatẽ
 vero medicaminis, tẽporis interuallo crebriori vsu præ-
 stabit. Vnde fit, vt cum cibus ea miscere quæ valentibus
 sint prædicta qualitatibus cauendum sit. Id solum ergo
 scire conuenit ad quod extremum alteratum sit corpus.
 An versus calidum & siccum, an frigidũ et humidum,
 & an parum, aut multũ à naturali symmetria recesserit,
 quod haud difficulter inuenies, si considerationem
 de consuetudine habeas. In ijs quæ vsus est bona valitu-
 dine, citra noxam & ex ijs quibus vsus videbatur. Ex
 ijs enim temperamentum corporis, certius alia quacũq;
 nota cognosces. Vt prudẽtissime Gal. citato libro, dixit.
 Videtur, inquit, nõ sicut alia quædam exigua, leuem q;
 sed planẽ maximam, maximẽque principalem potestatẽ
 habere consuetudinem, vt quæ singulorum corporum

DE VICTV FEBRICIT.

naturam ostendat. Et statim inquit, sanè ipsi via ratio-
 nèque ab ea procedentes, fatemur nos partiũ affectum
 inuenire. Deinde ex illo rursus ad faciendorum indica-
 tionem venire. In hoc que pars hæc quæ de victus qua-
 litate agit, ab ea medicæ artis parte, quæ singularum,
 aut simplicium partium morbos curat differt, quod hæc
 quantitatem recessus à naturali temperie nosse deside-
 rat, vt æquali contraria gradu applicet remedia. Illa
 vero solum quærit versus quam qualitatem intempera-
 tum sit corpus, & an multum, an parum recesserit.

CAP. VIII.

A Tribus igitur qualitas victus summitur, à na-
 turali temperamento, & ab affectione, & à
 consuetudine, cunque hæc in vnum consentiant, quod si-
 mul indicauerint statim exhibendum. At contraria in-
 dicare solum affectum & consuetudinem posse. Nam
 naturale temperamentum semper cum aff. ctu in indi-
 catione qualitatis victus consentit. Nam affectus indi-
 cat sui ablationem per quam ad temperamentum pristi-
 num ægotans reducitur. Huic indicationi naturalis
 ægotantis temperies semper consentit. Duo sunt igitur
 quæ contraria indicare possunt, nempe aff. ctus &
 consuetudo. Vt si affectus calidus & siccus humidum
 exposcat victum, consuetudo vero prohibeat (nam cali-
 dis & siccis assuetus erat cibus) in hac indicationis con-
 trarietate inquirendum est, an calidis & siccis assuetus
 esset, ob id quod male ex frigidorum usu, aut quia
 melius calidis & siccis quàm à frigidis & humidis ha-
 beret, aut à frigidis & humidis nihil incòmodi perci-

piens . Si primum contingat, eo esse vtendum victu, qui temperatus sit, aut id mixtis adinuicem contrariarum qualitatum alimentis conficiendum. Si quidem dum sanus erat calidis & siccis opus sibi erat cibarijs, vt incul pate viueret, febre correptum, calidum & siccum iam effectum, frigidis & humidis ledes. Aut nũc aut cũ febris abierit. Nam id præstitit affectus quod calidis & siccis cibarijs quærebat. Quapropter si tunc iustæ ea quæ calfaciebant, & exiccabant amplectebatur, non esse cur nũc caliditatem & siccitatem affectus, frigidis & humidis euertas. Nisi multum exuperent. quod si contingat victu medio vtendum est quo excessus securissime refranguntur. Quod si secundum eueniat, dandum esse aliquid consuetudini, minus tamen quàm in prædicto. Eo vtentis victu qui refrigerare & humectare moderate valeat. Liberalius id agere licet si tertium contingat, parum consuetudinem illam facientes. Ad tria igitur omnes reduximus indicationes, nempe regionem, tempus anni non agere nisi status cœli interuentu. Hic autem nihil indicat ex se, sed in quantum corpus afficit. In vno igitur affectu corporis, regionis, anni temporis, status cœli, & morbi, temperamenti ægrotantis, ætatis que, vires siue actiones, potestate sunt, & id quod tandem ab eorum actionibus, & re actionibus, & alterius, supra alterum exuperantia superest, in vno affecto corpore conspicitur. Non est igitur quod medicus in æstimandis horum cum contraria indicant viribus, mentem inaniter agitet. Id enim quod ab exactissima consideratione elici posset, corpus affe-

DE VICTV FEBRICIT.

Etum indicat. Diximus que ætatem ad proprium redu-
 ci temperamentum, cuius ope scimus an parum, aut mul-
 tum, à naturali recesserit corpus symmetria. Ad opus
 præstat id commodi, vt sciamus quando maxime finem
 alteranti victui imponemus. Cæterum in indicatione
 qualitatis victus cum affectu consentit. Nam si qui-
 spiam sit calidus natura, calidior que ob ægritudinem
 euaserit, affectus indicat, vt id caliditatis quod super ex-
 creuit abscindatur. Idem proprium indicat tempera-
 mentum. Et non calidum potestate victum, ob id quod
 ante natura calidus erat. Sola igitur illius gratia, cor-
 poris temperatura à medico inuestiganda est, vt an parū
 an multum, à naturali recesserit corpus symmetria, &
 quando maxime alteranti victui finem imponemus scia-
 mus. Sola igitur consuetudo est que aliquando dissentit
 affectui. Tunc que diuisionem illam quam supra tri-
 plicem fecimus inquirere ab ægrotante, & ab ijs qui
 hoīem multo ante nouerunt oportet. At cum omnes tres
 in vnum consentiunt, cū humidus natura, & humido vi-
 ctui assuetus, febre corripitur, audacter frigidus &
 humido victu vtemur. Nonne hæc sunt senis verba hu-
 mido victus omnibus febricitantibus conueniunt, maxi-
 me pueris, & alijs sic assuetis refici. Sunt tamen febres
 que non humidum, sed siccum indicant victum, de
 quibus infra nobis sermo erit vbi mentem Hip. in dicto
 Apho. ostendemus. Nunc ad reliqua properemus.

CAP. IX.

A Duobus sumitur quando exhibere cibum de-
 beamus à facultate & à morbo non prohibē

te . Prohibet ab inityjs paroxysmorum, aut exacerbationum ad manifestam inclinationem . Iis enim temporibus natio calore ad thoracem collecto, vt morbi causam vincat, cibus dandus non est, quanquam corpus iã iam indigere videatur, cum Gal. asserimus primo deratione victus in acutis. Opportunum igitur exhibendi victus tẽpus fuerit, cum caliditas ad pedes descenderit, viscera iam deserens, vt ab Hip. scriptum est, verum si facultas nimis languet, ita vt imbecillitas eius maxime vrgeat indiscrete quolibet tẽpore nutriemus agrum. Et in statu totius morbi vt scripsit Gal. in Apho. Cunque inclinatione accessionis dare expedit, non ea statim victũ forma, quam agroutanti desmieris exhibebis, sed magis tenuem, vt si sorbitionibus agroutantem alere decreueris, satis sit si potiunculam, inchoante inclinatione, ministraueris. Postmodum aut febre cessante, aut omnino remittente, sorbitionem exhibeto. quem modum vidi a peritis medicis obseruari in Italia. Quibus enim agroutantibus sorbitionem ex pane & iure pulli quã panatellam vocant, ministrare decernunt, hos primo in inclinatione febris tenui pulli iure nutriunt. Ac postmodum cessante febre, aut manifeste remittente, sorbitionem exhibet. Hoc vt arbitror sensit Hip. cum in fine primi de ratione victus immediate dixisset cum calor ad pedes descenderit, tunc dare expedit. subiungit statim . Vtere primum & maxime cremore, postea ptisana, secundum perscriptas coniecturas exacte speculatus. Quę quidem verba, & si Gal. ad victum vn:uersalem referat, de particulari cibus batione eadem posse recte intelligi, asserimus. Vt talem

In fine primi de rone victus idem paxit in. 4. eiusdem

DE VICTV FEBRICIT.

faciant sensum, quod si sorbitionibus egrotantem nutri-
 re debeamus, melius esse inclinante febre à tenui sorbi-
 tione, vt cremore ptisanæ incipere. Ne ab vnius diei ine-
 dia ad crassiusculum cibum mutatione subita, ledatur
 egrotantis natura. Quod autem scribit secundum per-
 scriptas coniecturas, hunc sensum habet. Quibuscunq;
 coniectura habita de morbi constitutione & egrotan-
 tis robore, dandam fore sorbitionem decreueris, hanc
 non in initijs, neque incrementis accessionum exhibeto,
 sed in declinatione. In qua commodius ages si primum
 cremore vsus fueris, deinde ptisana. Ceterum in continē-
 tibus febribus quæ vnicam à principio ad finem acces-
 sionem habent, nutriendi idoneum tempus, à consuetu-
 dine, & à facile toleratione accipitur. Vt si in auro-
 ra facilius æger malum tolerat, eodem que tempore ci-
 bari solitus est, comodissime ea hora cibum egrotanti
 ministrabimus. Hoc discimus à Gal. vndecimo de me-
 thodo in hæc verba. Tempus vero nutriendi quod qui-
 dem ad reliquas spectat febres quæ ex putredine oriū-
 tur, in progressu sermonis dicemus. Quæ vero vnicam
 à principio suo ad finem habent accessionem (de his
 nanque præsens sermo est) in his facilis toleratio, &
 consuetudo, spectari debebunt. Quando cibus illis
 eo tempore est offerendus quo facilius quàm in cæteris
 morbum tolerant. Eoque potissimum diei tempore quo
 prius cibari sunt sueti. Etenim facillime cibum ferent
 si ex his, considerationibus assumēt. Hucusque Gal. Cæ-
 terum scire oportet quod aliquando consuetudo & fa-
 cilis toleratio, in indicatione temporis dissentiant, vt si

is qui ægrotat eorum sit, qui semel cibum solent capere occumbente sole. Morbum vero facile toleret æger initio diei. Pugna inter indicantia oritur, quo casu indicatio à facili toleratione præualet ei, quæ à consuetudine. Nec præter rationem, nam si bis aut ter cibum bona valitudine capere assueto ægrotanti, propter febriles accessiones, semel ministramus, ob timorem ne cibus intempestiue exhibitus aut in uehemētiam febrilem, aut in eius addat durationē, vt in superioribus ostendimus, multo causatius in synochis quæ acutiores multo sunt febribus prohibendus est, ea hora cibus qua plus ledere potest, eaque maxime ministrandus, cum ab eo corporis natura capiat commodius usum, minus que propte in morbi causam transeat. Quod si facilius toleratio manifesta non detur, à sola consuetudine incōtinentibus febribus tempus nutriendi idoneum sumendum est. Porro aptissimum in febribus quæ intermittunt & repetūt, tempus est, cum vt dictum est, exhalare iam cœperit febrilis calor, huius quoque opportuno tempore ex duplici coniectato respectu, nempe summo præcedentis accessionis vigore, & futurę principio. Ad hæc nam spectantes, operam dabimus, vt quàm longissime ab utroque nutriamus. Ergo si spatium quod inter summum prioris accessionis vigorem, & sequentis principium interuenit, satis sit amplum, facile est idoneum tempus inuenire, sin exiguum id fuerit, alterum facias necesse est, vt aut ægrum admodum adhuc calentem nutrias aut sequentis accessionis inuasiōe iam iam affutura. At summi vigoris & accessionis principij morem sic consideres

DE VICTV FEBRICIT.

cenfeo . In summo vigore notabis an citra magnitudinē febrilis caloris siccus sit & squalens , an citra siccitatem vrens . Priorem nanque humectante victu madefacere quàm primum oportet . In secundo dum plurimum caloris se remittat , manere . In principij vero accessionis more æstimabis , an corporis extrema perfrigeret , & magnam sanguinis reuocationem ad interiora corporis faciat , an omnino corpus non præmat . Quippe secundum hoc , seu facile cōtemnes . In priore distinguas oportet . Nam si absque visceris phlegmone , aut succorum redundantia , motus ad interiora in accessionibus pollet , nihil offendes paulo ante cibans . Sin vel phlegmone , vel redundantia subsit , cauenda est ante accessionem cibatō , seu res maxime noxia . Hæc quidem Gal . scripsit de tempore quādo opportune in febribus æger cibetur cū exiguum fuerit tempus quod inter summum prioris accessionis vigorem , & sequentis principium interuenit . Ut si ponamus à summo vigore ad sequentem accessionem trium horarum spatium esse , an prima cibare febricitantem hora , commodius sit quàm secunda , hinc maxime disces . Cibum ideo febricitantibus exhibemus ut eo virtutem seruemus , cauētes quo ad fieri possit ne in vehementiam morbi aut eius durationem addamus . Virtus ab eo cibo vsus capit quē coquit & apparat . Melius autem apparabit cum à febrili labore quietior fuerit laborantis natura . Verum facultas naturalis quæ cibum coquit , quietior est in paroxysmi inclinatione , quàm in initio accessionis , ut ab ipso Gal . secūdo Apho . scriptum est in hæc verba . In vigore eo quod iam coquit

superfluum euacuare. Tum propter alia & quia animalis facultas omnino in statu laborat, licet maxime secundum illud tempus vitalis & naturalis fortes persistant. Ab initio igitur paroxysmi naturalis facultas quæ concoquit maxime ad statum vsque fatigatur, ab statu vero inclinationem versus, fortis vt ille ait permanet.

Quare hac ratione commodius est inchoante inclinatione cibū exhibere quā propè accessionem. His adde cibum si quando eum in ventriculo sequens accessio offendat corrumpi vt in pluribus certum esse. Paucis vero omnino quibus inchoante inclinatione exhibetur illud accidere. Quare siue in iocineris phlegmone aut ventriculi, aut pulmonis, siue ephimera, aut putrida febre quavis natura, & habitu, salubrius esse parum post vigorem cibare quā modicum ante sequentem accessionē. Hoc in singulis morbis naturis & habitibus ostēdere haud magnum negocium est. Verum id studioso lectori demittere commodius erit. Sat nobis est, qui Hip. dogmata insequimur, eius sententiæ stare in primo de ratione victus vbi scripsit. Nam si pedes frigidi fuerint non a sorbitione modo verum quoque & maxime a potu temperandum. Item quarto eiusdem cum dixit frigentibus ergo pedibus neque potum, neque sorbitionem, neque aliud quippiam huiusmodi dabis, sed maximum existimato si id tantisper obseruaueris, donec ualde incaluerint, deinde ita quod confert exhibe. Frigiditas siquidem pedum parte plurima febris accessuræ signum existit, quo tempore siquid porrigas maxime prorsus peccabis, nempe morbum non parum augebis. At vero

DE VICTV FEBRICIT.

cum febris disierit, contrario modo pedes reliquorū corpore calidiores sunt. Idem infra, nempe cum pedes frigidī fuerint, venter de necessitate calet fastidit que cibum, intenditur hyppocūdrum, iactatur propter internam turbationem corpus, mens fixa non est, dolet eger, lancinatur, vellicatur que, vomere affectat, & si mala vomuerit dolet. Ergo cum calor ad pedes descenderit, currit que vrina, & si non sudet, omnia cessant, quo tēpore sorbitionem dare expedit, nam alias pernitiōsa existit. Hęc quidem Hip. scripsit incommoda euenire ijs qui in inityjs accessionū cibantur. Sit que à nobis in præsenti definitum, quod cum ob breuitatem temporis à vigore præcedente ad sequentem accessionem, alterum duorum sequi sit necesse, aut ægrum vt adhuc calentem nutriamus, aut sequentis accessionis inuasiōe iam iam affitura, consultius esse primum, vt sanum magis elzere, in omni morbo, in omni natura, & in omni habitu. In qua sententia Hip. esse certum est libro de ratione victus in eo loco qui ita incipit, cum autem purgaueris sorbitionibus quibusdam vtitor. Cæterum cum spatium inter summum prioris accessionis vigorem & sequentis principium interuenit, adeo amplum fuerit, vt satis sit ad binas cibi oblationes, offeremus semel quidem, resoluta omnino priori accessione, iterum que sequenti nondum incipienti. Temporis autem inter secundam oblationem & sequentem accessionem quidā quattuor horas sat esse putarunt. Id que forsan ex Gal. octauo de methodo sumunt, vbi asserit. Abunde esse si tres æquinoctiales horas quattuor ue inter balneum, accessio-
sionis

sionis que tempus inter ponantur (à balneo enim semper ægrotantibus cibum ministrabat.) Verum in præsentia citra disputationem, non satis esse, si tres quattuorue horæ inter cibum & sequentem accessionem inter sint arbitror. Nam intra limites dispositionis ad futuram accessionem, naturam alio intentam ciborum coëctio ni segniter atque imbecilliter vacare putandum est.

quæ causa est, vt diutius eo tempore cibus in uentriculis laborantium immoretur. Quapropter ijs qui ab humore putrido à febre detinentur, si quando ante accessionem cibum sint capturi, septem horarû interuallum ad sequentis accessionis initium, necessarium esse, vt cibus in uentriculis eorum decenter coquatur, & ad inferiores partes descendat, iuxta sententiam haly medici arbitramur. Nec Gal. huic contrarius est opinioni.

Nam si ea quæ parum vltra eum quem citarunt locum scripsit, legant, ita dicentem audient. Tempestiuum inquit est iam ad ea quæ post balneum adhibentur accedamus. Sunt autem ea minime multa. Nam præter aquam quæ parum apy incoëctum in se habuerit, nihil bis est offerendum. Licet quod inter balneum & suspectas horas spatium erit, trium fore horarum conyiciamus. hæc quidem Gal. Et vt apertum fiat ob angustiam temporis ad sequentem accessionem, febricitantem non cibasse, audias quid ijs statim subiungat. Si vero inquit circa vesperam, aut duabus horis citius accessio inuadat, tum lauisse mane liceat, tum cibasse &c. Audisti Gal. eum cuius accessio ad vesperam futura est, mane cibasse. quod nostrorum medicorum imperitiam aut in

27 DE VICTV FEBRICIT.

sanam temeritatem arguit, qui sat esse si tres quattuor
 ue horas à cibo ad accessione interponant arbitrantur.
 Sed reliqua propositi prosequamur. Proinde corpora
 quæ calida & sicca sunt natura gracili habitu, & si pa
 rum ante accessione cibentur, minime lædentur. Quin
 immo Gal. refert plures eorū à febre liberasse quibus
 in ipso horrore cibum exhibuit. Illud tamen intellige
 re oportet, cum ob retentionem mordentis halitus febrici
 tant. Tunc enim cibo conuenienti, corpore humectiori
 reddito acrium excrementorum minor commouetur co
 pia. Sed & cutis mollior redditur. Vnde fit vt ij qui
 inchoante horrore percute corporis ab acri excremen
 to mordentes feruntur fumi, cibi & potus dulci halitu
 mitiores reddantur, vnde ob dictas causas febrilem
 non concipiunt calorem. Ob id igitur Gal. cibum ijs du
 rante horrore cōcedit, minime autem cum iam calorem
 febrilem patiuntur. His tñ si qñ febre à putrido humore
 laborent, cibum in accessionibus exhibeamus ea fiducia,
 vt eos à febre liberemus, non leuiter in eorum damnum
 errabimus. Minus tamen ij quàm qui alio sunt habitu
 lædentur. Sed hæc de tempore nutriendi febricitantes
 opportuno, satis sint dicta. Resumentes igitur ea quæ
 hucusque diximus quod reliquum est prosequemur. For
 mam victus quam Græci σιτία vocant, à morbi con
 stitutione, & ægrotantis robore sumendam esse dixi
 mus. Scopum que totius huius considerationis esse, an ijs
 quæ comeduntur aut ijs quæ sorbentur, aut bibuntur
 ægrotantem nutrire, an omnimoda cibi & potus absti
 nentia vti debeamus, formam esse victus quærere. Qua

inuenta, quantitatem determinabimus, à consuetudine primo, deinde à morbi constitutione. In initio tantum esse exhibendum, quantum indicat consuetudo diximus. Deinde vt symptomata increseunt, ita minuere, ita vt in vigore, & parum ante ipsum, nihil sit exhibendū. Deinde ostendimus secundum Hip. & Gal. vnica victus forma, à principio ad statum vsque, & parum ante ipsum nutriendos esse ægrotantes. Non vt aliqui senserunt crassiori victu in principio, quam in augmento, & in hoc quàm propè statum. Hanc que crassitiem maiorem aut minorem non ad quantitatem solum, sed ad formā victus referentes. Vnde cibarijs vtuntur & forma & substantia longe dissimilibus stante eadem morbi constitutione. Cum quibus disceptare hac de re breuitati consulens prætermitto. Solum lectores admonitos esse velim, si Hip. libros diligenter euoluant, vnica victus forma, ægrotantes alere ab initio, acuti morbi ad statū vsque inuenient. Porro iam dicta de ea morborum differentia fore intelligenda dictum est, qui ab initio leuiter incipiunt & summissim increseunt, & exacerbantur ad iudicationem vsque in qua abunde elucent. Verum in morbis ijs qui ab initio florent, & vident maxime, & ad difficultus increseunt, iusta vero crism imminuuntur aliam fore diximus victus. Obseruandam rationē, nempe à robore virtutis & à coctione morbi victus formam sumendam esse. Ita vt cum morbi cruditas affuerit, tenuiter ægrotantes nutrire oporteat. Cuius coctio in materia apparuerit, formam victus mutandam esse ad crassiorem, quantitatemque augendam. Diximusque

DE VICTU FEBRICIT.

in omnibus morbis in quibus procedens coëctio sympto-
mata imminuit, hanc victus rationem seruandam esse.
Cæterum numerum diximus à robore virtutis et à mor-
bi constitutione & à consuetudine sumi. Hæc primum
oblationum numerum indicat, à quo morbus detrahit
aut virtutis imbecillitas addit. Si ergo quis recte quæ
dicta sunt in singulis victus scopis percipiat, quattuor
esse vniuersi victus indicantia rationem colliget. Nempe
virium robur, morbus, ægrotantis temperamentum,
& consuetudo. Tot enim & non plura in ijs quæ dixi-
mus numerauimus. Hanc quæ indicantium victus ratio-
nem summam, secundum mentem senis esse scito in li-
bro secundo de ratione victus vbi ita scribit. Coniice-
re autem oportet robur, & morbi cuius quæ modum, ho-
minis item naturam, atque ægrotantis in victu consue-
tudinem, non in cibis solum, verum quoque & in potibus.

CAP. X.

Diuinus igitur Hip. in libris de ratioe victus, de
sorbitioibus & poculis solum egit, tanquam
hec solum acutis morbis conueniant victus for-
mæ. De ptisana scripsit vt pote quæ leuissima omnium
aliarum sorbitio est, & acutis maxime conueniens. Vt
ostendat, quod cum in exhibitione huius committatur er-
ror, nõ paruas inde fieri in acutis noxas, grauiores mul-
to fore si alijs vtamur cibis. Primum ipse ostendit ijs
verbis, lubricissima est, sitim maxime arcet, facillime co-
quitur in firmissima existit, si optime coëcta fuerit, qui-
bus omnibus est opus. Secundum, ijs verbis ostendit, si
lateris dolor assiduus est, calidis que fomentis non remit-

titur sputum que non procedit, ptisanam autem ita affectis dederit, præcipitem æget in mortem. Quod autem ijs similia accidant eis qui alijs cibis utantur, ipse statim ostendit. Prehendunt autem, inquit hæc, non solum si ptisana intempestiue utatur, uerum & multo magis si quipiam aliud quam ptisana inconuenientius sit edant, aut bibant. Sunt igitur nonnulla quæ scripsit Hip. de ptisana iudicia cum alijs cibarijs cõia, quædam peculiaria ipsi ptisanæ. Communia hæc sunt. Cum morbus à principio floret & uiget, ut pleuritis, & peripneumonia uitanda est ptisanæ sorbitio, & multo magis quæ ex alijs cibarijs sit, maxime ea quæ eduntur affectu existente crudo, sunt enim causa suffocationis & mortis. Sed tunc temporis potus humectantes exhibere conuenit. Cunque morbus coctionem iam recipit, & sputa procedunt, sorbitionem dare licet, & eius quantitas prout morbus magis maturescat augenda est. Præterea symptomate quocunque superueniente aut periculo, sicut tunc ptisanæ sorbitionem suspectam esse dixit, ita & omnem alium cibum qui solidior sit ea. Insuper et illud cõmune est, nempe tempus exhibitioni opportunum, cū caliditas ad pedes descenderit. Præterea incipiendum esse inclinante febre à magis tenui cibo ægrotantes alere. Demum illud, nempe post purgationem medicaminis sorbitionem esse ministrandam quæ consueta sit minor. Peculiarioria sunt hæc, ut ptisana optime apparetur. Nam nisi quis ætate deest contulerit, ut ptisanæ sorbitio sufficienter paretur, crebrius sanè detrimentum offeret. Deinde illud quibus enim cibus statim inclusus, si quis nõ va-

DE VICTV FEBRICIT.

tuato eo, sorbitionem dederit, dolorem si adest ad au-
gebit, & si non adest protinus inducet, frequentior' que
reddetur spiritus, quod malum est, nam pulmonem
exiccat. Præterea & illud ubi autem quis medicamen-
tum ebibit, ptisanam protinus sorbendam dato. Nec in si-
gniter minore quàm consuetum est quantitate. Præterea
& illud nisi propter pharmatiam aut clistere ab usu pti-
sanæ desistendum sit. Gal. addit aut propter sanguinis
missionem, hæc omnia soli competunt ptisanæ minime
alijs cibarijs.

CAP. XI.

IN solis ijs morbis mulsavtendum est, in quibus præ-
acuminis vehemētia morbus peracutus fuerit. Aut
ob aliquem dolorem, aut si periculum instat. In sum-
ma morbis ijs quibus supra sorbitiones prohibuimus,
indigentes eo quod pulmonem humectet, & sputum me-
diocriter educat, & tussis mitiget, aut eo quod vrinas
abunde cieat, aut biliosa deijciat excrementa, mulsam eli-
gimus. Meratiorem cauentes ijs qui natura calida & sic-
ca sunt, amare bilis hominibus picrocholi græce dicun-
tur. Iis vero quibus, tumefacta sunt viscera ob scyr-
rhum, aut ob phlegmonem, immoderato calore bile scit.
Scyrrhus enim impedimento est ne cito ad renes & vi-
scera transeat. Vnde longa mora in bilem similiter ver-
titur. Picrocholis igitur dilutior exhibenda est, ut citius
penetret. Iis simili modo ministrato in quibus pulmo-
nem magis lenire cupimus & sputum magis educere.
Meratior vero potentius biliosa deijcit excrementa, ma-
gis tamen suspecta ijs est qui calida sunt natura. Spumo-

Sa siquidem ijs & plusquam conuenit biliosa efficit ex-
 crementa in bilem flauam transiens. Vnde à aduersif-
 simâ liquefaciētibus febribus esse mulsam scripsit Gal.
 in tertio de ratione victus. Oximelite in ijs vtemur mor-
 bis in quibus sorbitionibus super sedemus. Tunc maxi-
 me cum sputum crassum & glutinosum educere volu-
 mus, aut sitim sedare, flatum discutere, & vrinas mo-
 uere. Proinde oximeli quod valde acre est, ad crassa
 sputa & vehementer glutinosa vim habet. Verum si
 huiusmodi sputa non secatur aut educatur, non solum non
 confert, verum et detrimentum affert. Nam exiccans, ea
 magis reddit crassa & glutinosa. Aut ergo quod valde
 acre oximeli est proderit, crassa si secuerit sputa, &
 ea eduxerit, aut id si non præstet abunde nocebit. Qua
 propter recte Hip. dixit nihil mediocriter efficere, in ijs
 quæ non facile educuntur sputis. Iccirco ægritudinis
 morigerationem aut malignitatem considerandam esse
 ait, vt sciamus quibus exhibitum secabit sputa, & qui-
 bus non. Iis igitur qui grauiter hnt, & virium imbecilli-
 tate laborant, non propinabis. Quod si ob virium ro-
 bur de eo bene speraueris, dabis. Paulatim & tepidū.
 Oximelitis nocumenta sunt hæc, quod partem intestini
 imam reddit humectiorem, & ramenta facit. Vnde im-
 becilla habentibus intestina exhibendum non est. Est
 aliquando in acutis morbis vt ramenta intestini praua
 ob id sint, quod flatum non modo foras prodire vetat,
 verum quoque reuerti faciāt. Et ob hæc vires frangūt,
 extremâque infrigidant. Qui autem non sorbitionibus
 sed potione sola vtuntur, ijs non semper oximelite uti

In fine 10.
 de metho-
 do medēdi.

DE VICTV FEBRICIT.

expedit, ob intestinorum ab rasionē, eo præcipue quod
 Stercore vidua sint. Cum igitur sputa quæ in brôchis
 pulmonis contineantur, vel glutinosa uel admodum cras-
 sa sunt, mulsæque sitim inferat, solo est vtendum oxime-
 lite. Quare vt longo vsu non noceat, aquæ mulsæ tan-
 tum aceti miscendum est vt duntaxat sentiri possit. Et
 ita simul ad lentum ignem coquere oportet. Hoc enim
 pacto ad nocendum infirmius erit. Sed abunde à nobis
 de victus ratione secundum mentem Hip. hucusque di-
 ctum sit.

CAP. XII.

Sed tempestiuum est de potu sermonem faciamus
 qui febricitantibus conueniat. Hinc, omnia quæ
 supra ostendere victum diximus indicant, nempe virtu-
 tis robur, morbi dispositio, ægrotantis natura, et consue-
 tudo. Vt nos docuit Hip. in secundo de ratione victus
 in hæc verba, προς εκμαρτέα δὴ καὶ ἰσχυρὸς καὶ ὀ-
 ῖός τις τοῦ νοσήματος ἐκείνου καὶ τῆς φύσεως τῆς
 ἀνθρώπου καὶ τῆς ἔθους τῆς διαίτης τῆς ἑλπιζομένης
 οὐ μόνον σπιάν ἀλλὰ καὶ ποτῶν. Hoc est conijciens
 da sunt & robur, & modus cuiusque morbi, hominis &
 naturæ, & consuetudinis laborantis in victu, non in ci-
 bis solum verum quoque in potibus. Quibus in verbis
 quattuor esse quæ potum indicant aperte docuit. Cæte-
 rum si eorum quæ supra in dequalitate victus diximus
 memineris, tria sat esse ad potus indicationem intelliges.
 Nam laborantis natura vt illic ostendimus, non nisi in-
 teruentu consuetudinis indicat. Nam ægrotanti frigi-
 dæ, naturæ, potui aquæ assueto, aquam non vimini mini-

strabimus, sumpta à consuetudine indicatione, & non à laborantis natura. Neque rursus homini calidę naturę ægrotanti, aquam in potu dabimus, qui perpetuo vino assueuerit. Hęc ex Gal. octauo de methodo colligimus de calidis naturis & siccis loquens in hunc modum. Si quis vero inquit non adsueuit scilicet frigidę, huic per febrem dare non inceperim, nisi pristina plane sanitate prius reddita. Indicatio igitur à consuetudine, eā obumbrat, quę à natura laborantis sumitur indicationem, durante morbo. Nec id mirum videri debet nam maximā uim habet consuetudo, repentināq; ab ea digressio, corpora non parum offendit. Vt à Gal. scriptum est secundo de ratione victus. Tria igitur sunt quę potum indicant, nempe virtutis robur, morbus, & consuetudo. Virtus cum valet, consuetudini in indicatione potus consentit, eum maxime potum indicans quem consuetudo. Cūq; imbecillis est, qñq; dissentit, vnde fit vt ægrotanti frigidę assueto, modicum vini quo eius roboretur natura cōcedamus. Cuius argumentum est, pluribus, dulce bacchi venenum, primam labijs admouendi occasionem, de disse ægritudines. Morbus cum magnus est & vehemēs consuetudinis indicationem obscurat. Nam laboranti acuta febre vino assueto, eum ministrabimus maxime potum quem ægritudo indicauerit, virtute nequaquam dissuadente. Vt ex Gal. nono de methodo colligitur cū de continentium febrium curatione agit. Vbi frigidę potum post coctiones exhibet, à consuetudine nullam sumens indicationē. Vbi in hūc modū scribit. Cum ergo coctionis humorum in ijs notas videris de quibus dictū

DE VICTV FEBRICIT.

abunde in libris de crisi est, audacter frigidam dabis. Et subiungit statim, quod si etiã frigidæ assuetus eger sit, magna cum fiducia frigidam exhibebis &c. Ac si velit id quod eodem libro scripsit in hæc verba. Si quidem cum sæpe iam uidimus non paucos ex ijs qui febribus ardentibus præmerentur, cum iam mediocriter cocti humores essent, statim ex frigidæ potione à febre liberatos, quãuis ei potioni parum assueti fuissent. Multo arbitror magis in ijs qui assueuerunt utilitatem fore, citra noxam vllam sperabimus. Vnde non ob id quod aquæ assuetus non sit, ab ea desistendum est, nisi cum aliquod effatu dignum incommodum naturæ ab eius cursu timemus. Ob id apposui uirtute nequaquam dissuadente. Idem ab eodem vndecimo libro de methodo medendi colligi potest, cum in febribus continuis, absolute citra consuetudinis considerationem, vinum prohibet, & frigidam exhibendam consulit. Imbecilli vero morbo existente, diuersum que ab eo quem consuetudo indicauit potum exposcente, quæ à consuetudine sumitur præualebit indicatio. Vt manifestum est ex eo quod Gal. octauo de methodo scripsit. Qui cum vinum utilius esse quàm aquam dixisset, ad coctiones, & vrinæ, ac sudorum, prouocationem, statim subiungit. Ego igitur censeo eius generis naturas & dum valet huiusmodi potione scilicet aqua magno opere iuuari, nec in diaria febre ijs quibus in vsu fuit eam circuncido. Si quis vero non adsueuit huic per febrem dare non inceperim, nisi pristina planè sanitate prius reddita. Ostensum igitur est quod cum morbus & consuetudo diuersos potus in-

dicant, si morbo magnitudo accessit, huius indicationē, obscurare eam quæ à consuetudine sumitur. Quod si morbo nulla effatu digna accessit magnitudo, aut vehementia, scito indicationem à consuetudine tunc prævalere. Cæteram de robore virtutis & morbi magnitudine supra abunde dictum est, cum de victus forma sermonem fecimus. Sciendum præterea quod cum virtus ob imbecillitatem vrget, eum semper indicat potū, quo maxime roborari possit. Qua de causa roborantem potum nuncupamus quem causa roborandę virtutis ægrotantibus cõcedimus. Tale in primis vinum est, quod omnium maxime corporis vires naturales & vitales roborat. Morbus eum indicat potum, qui morbo aut eius causę qualitate contrarius sit. Ob id curantem potum eum dicimus, quem morbus ipse indicat. Est autem talis, acutis & vehementibus febribus, aqua. Vt ex Gal. in tertio de ratione victus (licet sub alijs verbis) colligitur, cum ita scribit. Quando igitur inquit bibi idonea est aqua, cum scilicet potu solo æger nutritus fuerit, nullo pacto accepto pot. sanæ cremore. Tunc enim in portionum aliarum medio, aquam tempestive quis ingesserit, & præsertim cum siticulosus æger fuerit. Per illa verba, potu solo nutritus: fuerit, intelligit, ab aliquo ægrotantem acutorum morborum affici, cuius causa solo victu per pocula nutriatur. Ac si velit quibuscumque acuto morbo laborantibus, aquam conuenienter in potum exhiberi. Aqua igitur in primis, potus curans in acutis affectibus est. Vires tamen corporis minime roborat, vt ab eodem loco citato scriptum est cum ait.

DE VICTV FEBRICIT.

quod autem inquit non aliat antea dictum est, quo fit ut facultatem vitalem roborare non possit &c. Ab aqua simplici consequenter est ea in qua virtus alicuius rei per decoctionem transmissa est. Ut aqua ex decoctione bordei aut liquiritiæ aut prunorum &c. Et sunt tot numero quod sunt res quæ simul cum aqua decoqui possunt. Est & vinum in aliquibus morbis potus curas. Ut ex Gal. in libris de methodo medendi apparet, & ex Hip. tertio de ratione victus. Consuetudinem vero eum cui æger assueverit potum indicare diximus, qua de causa consuetum potum eum dicimus quem consuetudo indicat. Qui vnus è tribus est potus, quibus vbiq; terrarum vtuntur homines, nempe aqua, vino, Cernisia. Lusitani aquæ potu delectantur, Galli & Itali vino, Germani et Angli cernisia. Cæterum potus roborans multiplex est. Nempe vinū potens quod vinosum Hip. nūcupauit, id tale est quod in aliquo vehementissimum est. Est & huius contrarium quod aquosum ob id medici nuncuparunt quod aquæ maxime in omnibus simile existit, nempe tenuitate, colore, & odoris carentia, & non manifestata calfactione. Iis omnibus consentit Gal. tertio de ratione victus in initio. Porro inter hæc multa esse quæ mediæ naturæ sunt vina comperies. Nos clarioris sermonis gratia, tria inter iā dicta, media locauimus. Vnū quod vehementissimo proximum est. Aliud quod aquosum. Tertium quod medium obtinet locum. Primū ex duobus maxime dignoscere oportet. Nempe vt in mixtione vinum aquam manifestæ euincat. Item vt in eo aliquod sit vehementia vestigium. Secundum contraria qualita

te dignosces. Nempe vt in eo aqua euincat & imbeciliter calfaciat. Ex ijs duobus medium intelliges, nempe in quo neutrum sensibilibiter euincat, & nullum in eo vehementiae vestigium appareat. Nos quo facilius res percipiatur, singulis horum nomina imponemus. Vinu vehementissimum, vinosum nuncupamus. Eius contrarium aquosum. Huic proximum imbecille. Eius oppositum potens. Et medium inter haec. Scire oportet has vinorum species reperiri posse in simplici vinorum natura. Nam quod fuluum colore est, vehementissimum est. Huic contrarium est, quod imbecillitate, colore, tenuitate substantiae, odoris carentia, & occulta calfactione, aquae similitum est. Huic proximum, vinum album tenue, sine odore, imbecilli calfactione est. Cuiusmodi sunt vina alba tenuia inodora quae in aliquibus Italiae locis proueniunt. Proximum vinoso est vinum colore, rubeum crassum, odorum, cum vehementia calfaciens. Cuiusmodi sunt quae Hispania profert. Medium, colore sub rubeo est, splendidu, mediocris substantiae, inodorum, manifeste citra aliquam vehementiam calfaciens. Cuiusmodi sunt vina quae ex Gallia deferuntur. Possent quisque imitari has naturas, potenti vino aquam pro ratione cuiusque immiscens. Ita vt aquosum efficias si aquae portioni tantummodo id vini misceas, vt modica fiat in eo vini representatio. Id enim discimus a Gal. in tertio de ratione victus in acutis, qui vinum sic temperauit multa aquae comixtione. Cuius verba ita habent cum igitur inquit seni cuidam aegrotanti quotidie vinum aquosum exhiberem, quidam ex huiusmodi medicis praesens, me vini mi

nimum, aquæ instilantem contemplatus risit, ægrum quod vinum non bibere sed duntaxat videre dixit. Non sane intelligēs, mixtionem vini quod gratia voluptatis datur, ad aquam aliam esse symmetriam, & aliam esse eius quod ad opem ferendam ministratur. Nam vini omnino minimū veluti excitationē quandā quæ ad distributionē aquam trahat permiscemus. Vt duntaxat aquæ tollamus sinceritatem, non aut aquā vinū faciamus. Sūt autem pleriq; ex sanis qui vinū aqua dilutū bibant, sed in ijs aq; gustatu ipso euincere nō oportet. In ægris vero vt modica sit vini representatio. Sic de oximelite paulo ante dicebat aquosum laudans & c. Hucusque Gal. quibus in verbis modum mixtionis aquæ cum vino ad aquosum vinum efficiendum aperte docuit. Talem in mixtione seruare iubens symmetriam vt modica sit vini ingustatu ipso representatio. Imbecille eff. c. si tantum aquæ inicias vt vinū imbecilliter calfaciat. Sed vt exactius rem assequi possis, vinum super aquam infundere expediet, subinde labijs admoueto vt cum primum ad metam imbecillis calfactionis deuenierit mixtio, vini non amplius infundas. Simili ratione vinum quod moderatum diximus efficies, tandiu vinum aquæ immiscendo, donec neutrum duorum euincat. Posses qui vis his alia media inserere, naturas que eorum penes alie quod trium sensuum obiectum diffinire. Sed hæc sufficere omnibus tam ijs qui acuto, quàm ijs qui hebeti sunt sensu, arbitramur. Eo præcipue quod reliquæ quæcūque inter has sunt potus differentie haud facile a sensu discernuntur. Potus similiter quo communiter angli

utuntur multiplex est. Nempe vehemens medius &
 imbecillior. Discrimen inter hos penes vehementiam,
 & imbecillitatem, calfactionem, & refrigerationem, &
 penes substantiæ crassitiem & tenuitatem habetur.
 Apud anglos triplex semper paratur potus, nempe aquo-
 sus, quem simplicem cernisiam dicunt, medius, quem tri-
 hapeninam, potens, quem duplam cernisiam nuncupât.
 simplex eosdem effectus præstat quos vinum aquosum.
 Aperit siquidē, refrigerat, & distributionem adiuuat.
 Nec decipiatur aliquis credens ob eius amaritudinem
 calfacere, partes enim quæ cernisiam amarum red-
 dunt, pauca admodum sunt, si ad reliquas conferas,
 quæ in ipsa refrigerant. Quod colligere ex ratione lu-
 pulorum poteris ad aquæ & hordei portiones. Cito
 præterea amaritudo à cernisia euanescit, reliquarum
 vero partium facultas tandiu permanet donec in aliam
 transmutetur substantiam. Potens cernisia quam dupli-
 cem dicunt, potenter calefacit & quid habet vehemen-
 tiæ, ut potens vinum. Tribapenina mediæ naturæ est,
 manifestæ calfacit in nullo tamen vehemens est. Posset
 quis duos alios potus efficere mediæ naturæ inter hos,
 et totidem in cernisia differentias ac in uini natura feci-
 mus. Ut si simplicis cernisiæ duos ciathos vni trihape-
 ninæ misceas, medium potum inter duos efficies. Quod
 si simplicis cernisiæ vnum, mediæ vnum, duplicis vnum,
 simul misceas, medium potum inter mediæ & dupli-
 cem efficies. Vocemus hos quinque cernisiæ potus eis-
 dem nominibus quibus in uinorum naturis vsi sumus.
 Simplicem aquosum, proximum quem ex mixtione duo

rum confecimus, imbecillem, deinde medium, & huic proximum potentem, omnium postremum vehementem. Simili ratione totidem posses efficere differentias, illius potus quo molliores anglorum vtuntur. (Allam vulgari sermone appellant) sunt qui ceruisiam per u, hunc latine dicant. Potus est vltra modum inflatiuus, nullam ex eo febricitantes vtilitatem capiunt. Neque enim refrigerat, neque aperit, neque vllam promouet euacuationem. Sed nec sitim sedat. Corruptioni præterea aptissimus est potus. Et vicinos ad similem affectum disponit chimos. Eius insu per substantia nimis prompta est, vt in flatuosos soluatur halitus. Qua de causa capiti & neruis incommodus est. Materia insuper obstruendum est, vnde iocineri & lieni inimicus est. In summa amicus potus nemini nisi veneri. Ab ijs tamen qui eo vsi sunt bona valitudine, dimittendus per ægritudinem non est vt supra ostendimus. Potus quem curam diximus, nullas tales recipit differentias. Nam cum morbo aut eius causæ contrarius sit, fieri non potest vt per intensiorem alicuius qualitatis aut remissionem vllas præstet differentias. Oppositio siquidem omnis latitudine caret. Cæterum meminisse oportet virtutem in maxime, multum, & parum, & nihil vrgentem, supra nos explicasse. In totidem que morbum partitiones vna plus diuisisse. Nempe in maxime, multum, mediocriter, parum, & nihil vrgentem. Signis que in vtrisque sectionibus vsi sumus, quibus cui vis facile erit, si nõ admodum crassa sit natura, cum virtus & morbus maxime, an multum, an parum, an nihil, vrgentem discernere. Ponas

mus igitur primum à consuetudine nihil indicari, hoc est nulla sit is qui laborat astrictus consuetudine in potibus, vt si aquæ, vino, & cernisæ si velis assuetus sit. (Vt consueuere gentis lusitanæ profugi. qui in Anglia, & Flandria sedem habuere) huic si virtus corporis sit imbecillis, eum indicabit potum quo maxime seruari possit, si morbus non prohibeat. Talis potus vini est quem virtutis imbecillitas indicat. Sed quod nam eligemus nondum constat. An aquosum an imbecillum an medium. Verum id natura corporis indicabit, ijs si qui dem qui calido & sicco sunt temperamento, gracili habitu, imbecille vinum cõuenit. Iis vero qui frigida sunt natura, crasso habitu, pingui abdomine tardi, potens, aut vinosum. Quicumque atrabiliosi & mediæ inter hos naturæ sunt, medium. In sanis igitur corporibus nulli potui assuetis, cum aliqua imbecillitate laborant, ab ea solummodo indicatio potus in genere sumitur, à naturali vero temperamêto species. Quod si nulla imbecillitate eorum virtutes vrgeant, à sola corporis naturali temperie, potus indicatio est sumenda. Vt in sexto de morbis vulgaribus siue Hipp. siue thesalus eius filius tradidit, calidis naturis refrigerationem, aquæ potionem, tunc quietem, consulens. Et hinc licet colligere ijs qui calida & sicca sunt natura cum robore viriû, aqua vti commodius esse quàm vino. Verum quicumq; calidi & sicci sunt temperamenti, imbecilli natura, salubrius esse aquoso vino in potum vti quàm aqua. Quia enim aquosum est, calidæ naturæ conuenit. Vt vero vini facultatem habet, imbecillitati subuenit. Vnde ma-

nifestum est, ut ij qui calida & sicca sunt natura, gracili habitu, tenuium succorum, ob id quod cito eorum corpora in halitum soluantur, & imbecilliores ex inde fiut, vino aquoso per sanitatem commodissime vtantur. Hoc Gal. asseruit octauo de Methodo cum ait vinum inquit ipse conscius es, me omnibus huiusmodi naturis concedere, sed quod tum aspectu tum viribus sit aquosum. Id enim ad omnia vtilius est quam aqua, vt pote quod concoctionem iuuet, & vrinas ac sudores prouocet. Ostensum igitur est quod seclusa indicatione à consuetudine, sanis corporibus imbecillibus, genus potus à dispositione uirtutis sumendum esse, speciem uero à naturali temperamento. Vbi vero uirtutis imbecillitas nihil indiget, prout contingit inculpatis naturis quas semper nisi cum à morbo detinentur robustæ comitantur vires, à sola naturali temperie & genus potus, & species sumuntur. Vnde fit vt corporibus calidis robustis aqua per sanitatem vti, & non vino salubris sit. Anglis & Germanis qui simili valent virium robore, & simili sunt temperatura, & quicumque ijs borealiores sunt, cū prospera fruuntur valitudine, triha peninam cernisiam, quæ medius inter simplicem potum & duplicem est, magis conuenire arbitramur. Simplici potu, nisi estate feruente non vtantur. Vinum ijs nisi medicinæ gratia incommodum est. Nam ob frigidam continentis intemperiem, tum ob excrementosa cibaria, tum ob fœculentos potus, crassa in horum ventriculis agregantur excrementa, de genere pituitæ quæ longa mora vitiosam qualitatem acquirunt. Iis vinum potens si exhibeas, vitiosos humores

res ad iocinerem & venas secū deferunt. Quare ob eorum crassitiam in angustiis iocineris meatibus detēti, vias obstruunt. Quæ causa est vt coctionem sanguinis perturbent, & deprauent, iocinere ab eis vitium contrahente. Quod si imbecilla ijs vina ministres, alterum duorū efficies, aut vitiosos chimos ventriculo magis impinges, aut crudos hos magis reddes. Huiusmodi si quidem vina astrictionis, aut quid acetosi habent. Verum medicinæ gratia, modicum vini ad secundas mensas vt coctionem ventriculi adiuuet, & cibariorum incoctorum à sole cruditatem emendet suo moderato calore, his salubre est. Quapropter ijs media vina quæ nihil vehementiæ habeant commoda sunt. Cæterum cum consuetudo suâ præstat indicationem, virtute sani corporis robusta existente, considerandum est, an proprium corporis temperamentum, eundem potum quem consuetudo, indicet, an alium. Quod si eundem, citra aliam considerationem exhibendum eum esse potum scito, quem simul consuetudo & temperamentum indicarunt. Quod si alium, pugna fit inter duo indicantia. Quapropter ætas inter hæc dirimet. Nam si homo citra annum quadragesimū quintum sit, temperamento consentit. Si vltra consuetudini. Omnis si quidem mutatio magno virium robore indiget, quod raro in ijs qui vltra quadragesimū quintum annum sunt, reperitur. In omni si quidem mutatione duo ad sunt labores, nempe rei consuetæ demissio, & ad insuetam transmissio, vt ergo quæ ab ijs eueniunt incommoda, quis effugiat, & vt spes sit quæ futura sunt corrigantur dāna, certo virium robore opus est, quod raro in

DE VICTV FEBRICIT.

ijs qui vltra annum quadragesimū quintum sunt, reperitur. Vnde prouerbiū apud hispanos est, qui cōsuetudinem demiserunt propè mortem accesserunt. Neque immerito nam mors & consuetudo è regione habitāt. Nō possis consuetudinis egredi limites, quin patentes mortis fores inspicias. Quapropter senibus, consuetis foueri, melius est. Sed de sanorum potu satis dicta sunt. Hoc enim negotium ad speculationem de tuenda valitudine spectat, quare illic quod reliquum est quære. Nos ad aegrotantes sermonem cōuertamus. Positis duobus potum indicantibus nempe virtute & morbo, à cōsuetudine nulla sumpta indicatione, si virtus maxime vrgeat, eum esse exhibendum potum quo maxime laborantis natura seruari possit, neglecta omnino indicatione quæ à morbo sumitur, supra ostendimus de mente Gal. cum de victus forma nobis sermo erat. Quod si multū vterq; vrgeat & virtus & morbus, dissentiant q̄ in indicatione potus, præualebit à virtute indicatio, non tamē neglecta quæ à morbo sumitur. Sic Hip. in quarto de ratione victus, quibus per febres alius liquida est, & mens turbatur, horum q̄ multi floccos vellunt, nares q̄ fodiunt, & parum quidem interrogatis respondent, sed ex se nihil quod compositum est dicunt, talia ijs melancholica esse arbitror. His igitur ita habentibus si venter liquidus fuerit, absument que & contabefaciens, sorbitiones frigidiores, crassiores que exhibendas esse puto. Potus que qui sistant, vinosiores que; vel etiam astringentiores. Quibus verbis descripsisse et virtutē, et morbum multum vrgentes, ex ijs quæ in superioribus dixi

mus manifestum est. Vinum tamen, non obstante delirio concessisse in prædicta constitutione causa virtutis multum vrgentis. Apposuit qui sistant, ob alui liquidæ symptoma. Vinosiores que ob ibecillitatis rationem nõ equidẽ vinosum ijs concedit vinũ, qui hmõi delirio laborant, sed aquoso vinosius, postremo enim de aquoso vino sermonem fecerat, cum dixit in tertio cæterum vino albo tenui paucifero & inodoro &c. Cum ergo vinosiores potus scribit, ad aquosum conferre opinandũ est, et eo maxime quod aquosum vinum in simili delirio cõcesserat, libro tertio in expositione illius cum vero in huiusmodi morbis &c. Imbecille igitur vinum quod aquosum proxime subsequitur ad vinosum versus, intellexisse arbitror. Sed quod idem rubrum esse oporteat, inde manifestum est, quod in huiusmodi vinorum natura adstrictio reperitur. Ex ijs igitur duobus locis & ex ijs quæ supra in initio huius speculationis diximus, licet colligere quantum sit aduersantibus indicationibus à præua lente detrahendum. Quod vt omnibus, inuestigationis modus pateat, tabellam apponemus, ijs inseruentem in quibus virtus & morbus potum indicant à consuetudine nulla sumpta indicatione. Peracuto igitur morbo, multum que vrgenti, aquam in potum exhibendam esse, virtute robusta existente supra ostendimus in initio huius meditationis. Quod si virtus parum ob imbecillitatem vrgeat, aquosum vinum ministrandum est. Quare picrocholis quamuis acuta febre laborãtibus aquosum vinum propinabimus, ob id quod horum, virtutes semper parum urgeant. Nam horum corporum substantia

DE VICTV FEBRICIT.

facile à leui occasione effluit, ob raritatem pororum, & succorum tenuitatem, & calidam eorum naturam. Sic Gal. octauo de methodo dixit. Vinum vero ipse conscius es, omnibus me huiusmodi naturis concedere, sed quod aquosum tum aspectu, tum viribus sit. Id enim ad omnia vtilius est quam aqua. Vt pote quod & coctionem iuuat, & vrinas ac sudores prouocet. Constat autem & Hip. non in diarys modo febribus verum etiã in acutis ex ijs quæ de acutarum victu prodit vinum dare & c. Ex quibus verbis manifestum est aquosum vinum in acutis concedendum picrocholis esse, ob futuræ eorũ imbecillitatis timorem. Causatius igitur vbi virtus corporis ob præsentem imbecillitatem parum vrgeat, aquosum vinum ministrandum est. Hoc dico quod in omnibus quàm maxime sit aquæ simile. Hoc efficies modici vini multa cū aqua permixtione. Modus sit, vt modica sit vini representatio. Vt legimus Gal. fecisse, qui minimũ vini multa aqua commiscens id ægrotanti seni exhibuit, ridente alio medico qui forte tunc aderat. Semper quæ cum vinum aquosum dixerò, tale intelligo, in quo aqua qualitate & viribus multum in mixtione superat. Vinum vero in gustatu modice solummodo præsentetur. Quod si virtus multum vrgeat, stante eadem morbi vehementia, aquoso vinosius exhibere oportet. Tale imbecille fuerit, in quo aqua in mixtione superat, vini tamen in gustatu ipso manifeste qualitas percipiatur. Vt dulcor, si dulce. Adstrictio si austerum & c. Hoc, imbecille supra vocauimus. Sic Hip. loco iam citato, vinosiores potus ijs administrare iubet, quorum virtutes mul

tam ob imbecillitatē vrgeant. Signum, quod sic habeant
 est, fluxus ventris, contabesciens, absumens ꝑ. Quod
 si morbus parum vrgeat, virtute multum vrgente, mediū
 potum exhibebimus. Talē dicimus in quo neutrum sen-
 sibiliter in mixtione vincit. Quod si omnino nō vrgeat
 morbus, virtute similiter habente, eum quo maxime ser-
 uari possit virtus, ministrabimus. Hunc potum quādiu
 virtus & morbus similiter habuerint, non mutabimus.
 At cum duorum alterum in aliud uariauerit, pro ratio-
 ne mutationis, potum ministrabimus. Sic supra cum
 de uictus forma ageremus iuxta mutationem indicantiū,
 uictus formam immutauimus. Nec enim in ea sum opi-
 nione, ut credam, ab initio morbi posse medicum, uictū
 & potum conijcere, qui aegrotanti per totum morbi de-
 cursum exacte conueniat. Dementia est putare posse ho-
 minem eo cognitionis peruenire. Sed de ijs abunde in su-
 perioribus diximus. Verum nunc hæc ad tabellā redu-
 ximus ut facilius habeantur. Per potum, curantem
 eum intelligo qui morbo aut eius cause sit qualitate con-
 trarius. A quo sum roborantem eum, qui ex roborante et
 curante mixtus est potus. Sed similem in eo rationem
 habet ad curantem roborans, ac uinum ad aquam in ui-
 no aquoso. Imbecilliter roborans, in quo hic ad potū cu-
 rantem similem seruat symmetriam, ac uinum ad aquā
 in uino imbecilli. Reliquorum similis est ratio. Vt si
 ponas Socratem morbo parum urgente laborare, ac uir-
 tus eius multum urgeat, potum ei potenter roboran-
 tem dabimus.

DE VICTV FEBRICIT.

Tabella bis inseruiens quibus à virtute & morbo
potus indicatio sumitur.

	morbis maxime	multum	medio= criter	parum	nihil vr gens
virtus non	curans	curās vt aqua	curans	curans	curans
parum	curans	aquofus roborās	imbecil= liter ro= borans	medio= criter r borans ^o	potēter roborās
multum	aquofus roborās	imbecil= liter ro= borans	medio= criter ro borans	potēter roborās	quo ma= xie serua ri possit
maxime vrgens	quo ma xie ser= uari pos sit	quo ma xie ser= uari po sit	quo ma xie ser= uari pos sit	quo ma xie ser= uari pos sit	quo ma= xie ser= uari pos sit

Vt si aquam decoctionis feminis fœniculi Socrati potu-
 rantem diffinieris, hunc uino miscebis tali symmetria,
 ut uinum in mixtione manifeste superet. Cæterum tem-
 pestiuum est ut de ijs faciamus sermonem, in quibus assue-
 tudinem tanquam indicatricem contemplamur. Seclusa
 in primis ea quæ a robore uirium sumitur indicatione.
 Deinde omnia tria simul in indicationem potus conuo-
 cabimus. Nunc quæ in superioribus de consuetudine di-
 ximus, in mentem reuocare oportet. Nempe consuetu-
 dinem in maximam, & minorem diuidi. Maximam dici-
 mus, ut cum uni duntaxat potui quis insueuerit. Vt Gal-
 li uino, Anglorum nonnulli cernisiæ, lusitanorum pluri-
 mi aquæ. Minorem, cum quis uino insueuit, quia eo bo-
 næ ualitudini consulit, citra aliquod incommodum alio
 non utens potu. Eisdem modis dicitur id quod insuetum
 est. Ad hæc scire oportet quod cum morbus & consue-
 tudo consentiunt, ministrandum eum esse potum, quem
 indicant citra aliam considerationem. Vt laboranti acu-
 ta febre lusitano cum uirium robore aquæ potui assue-
 to, aquam hordei quam morbus & consuetudo indica-
 runt, citra contentionem ministrabimus. quod si pu-
 gna in indicatione fuerit, quod uiribus superius est, in indi-
 catione præualet. Nempe morbus si multum aut quàm
 maxime urgeat. Aut consuetudo, si morbus parum aut
 nihil urgeat. Sic Gal. octauo de methodo. Si quis uero
 inquit frigida non adsueuit, huic per febrem dare non
 inceperim nisi pristina planè sanitate prius reddita.
 Rursus ponamus hominem acuta febre laborantem ui-
 no assuetum, aquaque nunquam fuisse usum, quem huic

DE VICTV FEBRICIT.

ministrabimus potum, morbo aquam indicante, consue-
 tudine fortiter dissuadente, morbus quidem in indica-
 tione ob id quod multum vrget praeualebit, consuetudi-
 ne tamen non neglecta. Quinimmo aliquid ei indula-
 gendum est iuxta sententiam Hip. in Apho. id praestabi-
 mus si in dicta constitutione potum aquosum consuetum
 hoc est vinum aquosum ministremus. Sic olim Dionysio
 patri meo contigit. Laborabat acuto morbo Gallus, cum
 de consuetudine quaereret, dixit se aqua fuisse num-
 quam usum nisi ad manus abluionem. Quapropter ho-
 minem a morbo liberavit, consuetudinem in indicatio-
 nem potus admittens. Licet ergo morbus multum vr-
 geat, consuetudini dandum est aliquid, hoc est neque to-
 tum neque maximum. Neque obstitit quod Aphorism-
 us solum de numero oblationum agat. Nam verus est
 sermo, etiam in indicatione potus. Vt ab eodem didici-
 mus secundo de ratione victus loco supra a nobis cita-
 to, ubi consuetudinis ad indicationem potus meminit. Sed
 quod in tali morbi constitutione non sit plus conceden-
 dum consuetudini, hinc manifestum est. Hip. in tertio de
 ratione victus ita scribit. Cum vero in huiusmodi mor-
 bis fortem capitis grauitatem vel mentis laesionem suspi-
 catus fueris, a vino penitus est abstinendum. Aquam quae
 tunc dare oportet, vel vinum aquosum, flauumque, &
 prorsus inodorum & c. In quibus verbis multum vrgetem
 morbum depingit. Cunque morbus ita habuerit, a
 vino penitus abstinendum esse iubet. Aquamque tunc
 dare consulit. Et subiungit statim, vel vinum aquosum
 prorsus inodorum. Cunque non eadem sit aquae & vi-

ni aquosi natura opinandum est, aquam vel vinum aquo-
sum non ideo dixisse, ac si vellet, citra d. scrimen vllum
vtrouis & que nos vti possit. Quod ex ijs quæ statim se-
quuntur verbis manifestum est, cum dixit. Atque ab ip-
sius portione aquæ exiguum super bibendum est, nam
hoc modo vini potentia caput minus tentabit. Cû ergo
vinum aquosum alterius sit naturæ quàm aqua, ab eis-
dem indicantibus vtrunque indicari non potest. Cûq;
tria sint, quæ potum indicent, nempe morbus, virtus, &
consuetudo, stantæque eadem morbi constitutione, vtrû-
que consuluerit potum, necesse est aut virium robur, aut
consuetudinem, mutationem accepisse. Proinde cum ob-
seruemus in scriptis Hip. ea semper recensere signa quæ
vires laborantis imbecilles esse ostendunt, cum ab imbe-
cilli virtute capturus est indicationem, fit manifestum,
quod cum scribit aut vinum aquosum, ijs ministrandum
iubet, qui vino per sanitatem perpetuo sunt vsi, minime
aqua. Iis fidem præstat, quod quarto volumine scrip-
sit, in simili morbi cõstitutione, imbecillitatis virium cau-
sas apponens, cum dixit. His ita habentibus si venter li-
quidus fuerit, absumens, & contabefaciens &c. In qua
quidem morbi cõstitutione potus vinosiores vt diximus,
ratione imbecillitatis virium administrare consulit. Tri-
bus igitur in locis vinum in acutis Hip. concessisse obser-
uamus. Primo, ratione morbi, vt cum dixit mulsam aut
vinum vtrum magis auxiliaturum putaueris. Secundo,
causa imbecillitatis virtutis, vt cum dixit bis habentibus
si venter liquidus fuerit corpus absumens &c. Tertio,
ratione consuetudinis. Hoc est quod Gal. octauo de me

Primo de
rõne victus.

4. Eiusdem
3. Eiusdem

DE VICTU FEBRICIT.

rhodo dixit. Constat autem & Hip. non in diarijs modo febribus, verum etiam in acutis ex ijs quæ de acutarum victu prodit vinum dare &c. Ostensum igitur est quod cum consuetudo, morbi multum vrgentis indicationi dissentit, eum esse exhibendum potum, in quo minimũ sit consueti multum vero curantis. Hunc dicimus aquosum consuetum. Vt vinum aquosum ijs qui vino sunt assueti. Quod si anglo cernisic potui assueti acuta febris accidat, modicum cernisic ei assuetæ multa aqua hordei miscbimus & ei ministrabimus. Sed vt reliqua quisq; in promptu habeat, tabellam secundam apponemus, a qua facile horum singula haberi possunt. Sed illud scire oportet quod quæ de cõsuetudine loquentes hucusq; de frigida potione diximus, intelligenda esse cũ gratia potus assumitur, non prout gratia refrigerandi, cũ affatim semel exhibetur post morbi cõtiones. Ad cuius exhibitionem à consuetudine nullam sumendam fore indicationem ex Galeno supra ostendimus in locis quæ supra citauimus. Illud insuper aduertere oportet quod quæ de consuetudine hucusque diximus, de maxima, & potissima consuetudine, intelligenda sunt. Consuetudo vero quam minorem nuncupauimus, aliquñ nullas habet in indicatione vires. Vt qui aqua in potum nõ vtitur ob eius frigiditatẽ & fluctuationem quæ ab eius vsu percipit, febre acuta laboranti eam ministrabimus consuetudini nihil concedentes. Hęc si quidem quæ ab aqua contraxit vitia, immoderato acutæ febris calore castigantur. Quod si insueti potus incommoda à morbo corrigi nõ possunt, minor consuetudo in indicatione potus vires ha

bet, sed priori inferiores. Sed raro accidit vt damna curantis potus, a qualitatibus morbi contrarijs non corrigantur.

Cum a morbo & consuetudine potus indicatio sumitur.

	morbis maxime	multum	medio= criter	parum	nihil vr gens
consue= tudo	curans potus	aguosus cōsuetus	imbecil= liter cō= suetus	medio= criter, cō suetus	cōsuetus potus

Reliquum est, vt cum omnia tria indicantia simul ad indicationem potus concurrant, sermonem conuertamus. Scire oportet quod cum virtutis imbecillitas, morbi vehementia, & consuetudo, ad indicationem potus cōcurrerint, accidere vt plurimum vt duo indicantia in vnum consentiant potum. Quapropter conuenientem potum ab altera duarum tabellarum elicies, ad hunc modum. Quærere oportet ab altera illarum potum, qui potiori duorum indicantium quæ in vnum consentiunt conuenit. Eidem que addes, aut ab eo minues tertij indicationem. Vt exempli causa laborante gallo febre acuta, cū virtute multum ob imbecillitatem vrgente. omnia simul

DE VICTV FERBICIT.

in tali constitutione potum indicantia concurrunt, nempe, virtus, morbus & cōsuetudo. Duōq; eorum in vnum vini potum consentiunt, nempe virtus & consuetudo. Morbus vero vtrique dissentit. Quapropter potū que res qui virtuti & morbo multum vrgentibus conueniat talem ex prima tabella imbecilliter roborantem esse inuenies. Tale est imbecille vinum. Huic iuxta indicationem consuetudinis addes. Quare in tali constitutione potum imbecilliter roborante fortiozem exhibebimus, talis fuerit vinum quod imbecilli parum vinosius est, tale gallo febre acuta correptum in potum ministra bimus. Rursus labore lusitanus febre acuta, assuetus q̄ sit aquæ potui, virtus que eius multum ob imbecillitatē vrgeat, cunque consuetudo & morbus in vnum consentiant potum, morbo & virtuti multum vrgentibus conuenientem potum quærito talem ex prima tabella imbecilliter roborantem esse comperies, a quo idicationē consuetudinis demam. Quare imbecilliter roborante infirmiozem, laboranti lusitano potum exhibebimus, tale fuerit vinum imbecilli magis aquosum. Diximus ergo cum omnia tria in indicationem potus indicantia concurrant: duo vt plurimum in vnum consentire potum, siue lusitanus Hispanus, ue Gallus, aut Italus, aut Asiaticus infirmētur. Id q̄ eo maxime quod ij omnes altero duorum potuum nempe vino, aut aqua vtantur. Sub aquæ appellatione, eas in quibus semina hærbae aut radices per cocta sunt intelligo vt aqua hordei capillorum venenis aqua liquiritiæ &c. Quicumq; enim aquæ potui assueti sunt, ij potus aquæ hordei insuetus dici non potest.

test, & si ea vsus fuerit nunquam. Anglis igitur & ijs qui flandriam inhabitant & superiorem Germaniam Scotis que multoties ægrotantibus accidit, vt omnia indicantia in potus indicatione dissentiant. Quin immo quoties anglus soli cernisæ potui assuetus, ab acuta capiatur ægitudine cum virium imbecillitate, pugna inter omnia indicantia oritur. Morbus si quidem aquam vt curantem potum exposcit. Virtus ob imbecillitatem vinum vt roborantem. Consuetudo cernisiam vt consuetum. Qua propter tali concursu aut tres omnes miscendi sunt potus, pro ratione indicantiũ. Aut vini modicum seorsum semel aut bis aut quoties expediat ad roborandam naturam exhibendum est, de inde mixtum ex simplici cernisæ & aqua secundũ symmetriam, & morbo & consuetudini correspondentem potum, quoties opus fuerit ministrabimus. Primum modum non approbo, ob id quod non bene conueniant vinum & cernisæ insimul. Multo adhuc minus si vinum cernisæ quam allam dicunt misceas. Conflatur enim ex ijs potus qui facile ace scat in sanorum ventriculis & corrumpatur, nedum eorum qui acuta febre laborant. Qua propter secundum modum insequendum esse opinor. Vt potum ijs qui ita laborant in duplicem partiamur. Altero virtutis imbecillitati & morbo indulgebimus, altero morbo & consuetudini. Vinum virtutem diximus roborare, sed acuta febre maxime incõmodum est. Quare vinum aquæ decoctionis hordei & capillorum veneris aut politrici miscebimus pro ratione primæ tabellæ. Addimus capillarem herbam, vt

DE VICTV FEBRICIT.

simul cum hordeo coquatur, vt hordeum a' corruptione seruet, & vt ne vini mixtione acefcat. Secundum componemus, si cernisiam consuetū ægrotanti potum, aquæ hordei misceamus, iuxta rationem secundæ tabellæ. Aqua si quidem hordei maxime cum potu vtriusque cernisiam conuenit. Quare quæ ex ijs mixtio fit, naturæ Angli acuto morbo laborantis maxime conueniens est. Hoc præceptum diligenter ab iis obseruandū est, qui bona valitudine ceruisia quam allam vulgari sermone dicunt vtuntur. Iis si quidem cum ab acuto morbo capiuntur, incommodissimus est ceruisiæ potus. Mutari quidem tunc temporis ad alium consilium non est. Nam vt didicimus à Gal. repentina à consuetudine digressio, corpora non parum offendit. adduximus præterea supra ab eodem, ægrotantē cui aqua vt dixit conueniens potus erat, ob inassuetudinem tamen per febrem non dedit. Cum igitur ceruisia incommodissimus acutæ febricitantibus sit potus, si quis eo bona valitudine perpetuo vsus fuerit, recte aget, si ceruisia multa aqua hordei commixta vtatur. Iis vero qui secunda valitudine medio potu cernisiam vtuntur trihapeninā byram dicunt, cum a' febre corripiuntur simplici cernisiam potu vti commodum est. Diximus si quidem hūc potū refrigerare, & meatus aperire. Quare qui ipso per febres vtuntur, trimestrem, defecatum, & quā maxime simplicem quærant. quique ex aqua fluente confectus sit. Hunc quidem in acutis febribus commodiorem iis esse arbitror quā aquam. Quod si iam ditorum aliquod desit, cum aqua hordei hunc ministrare oportebit.

re oportebit. De potus indicationibus abunde à nobis dictum est.

CAP. XIII.

Experiamur an medici lusitani in artis operibus methodum Hip. de ratione victus insequantur.

Narremus que quam victus rationem in febricitantibus diætam lusitani vocant. Si quis febre corripiatur, moto statim vètre inferiori per clisteriù, iure lètium aut cocta borragine cucurbita'ue & similibus ad sextam diem ducitur. Qua purgante pharmaco adhibito pulli gallinacei iure, & carnibus alitur. In reliquum tempus hunc obseruant victum, paroxysmorum aut exacerbationum diem cauentes ad morbi solutionem vsque. Tenui magis victu primis ægritudinis diebus vtuntur flante virium robore. A purgatione autem, quam vt plurimum die sexta, aut oçtaua exercent, crassiori victu nempe capi aut pulli gallinacei carnibus febricitantes nutriunt. Id agunt, vbi nullum symptoma occurrat, à prædicto ordine eos perturbans. Hunc modum Lusitani & Hispanorum bona pars insequuntur. Sed vt ostendamus quantum à recta ratione & à mente simul Hip. alieni sint, operæ precium erit eorù audire rationes, & fundamenta, quibus innituntur, vt his destructis sponte eorum labatur opinio. Ferunt nostra tempestate hominum corpora ob delicias, venerè, & ob inordinatum victum, superfluis abundare. Facile enim his de causis accrescere ventriculo, intestinis,

DE VICTV FEBRICIT.

iocineri, & venis, excrementa. Communes vocant ma-
 terias. Has, vt pote propriam morbi effectricem cau-
 sam fouentes, prius soluendas esse iudicant. Quæ in in-
 feriori sunt ventre clisterio, quæ vero in ventriculo, &
 venis, tum subtili victu, tum pharmaco deiciente, quod
 non solum communes sed & propriam morbi materiã
 respiciat. Aiunt huiusmodi purgatione quam minora-
 tiuam nuncupant, laborantes minus periclitari, imminu-
 ta quantitate propriæ materiæ. Cuius multitudinem
 ob iam dictas causas suspicantur. Hip. etiam hanc eua-
 cuationem quam inter initia morbi exercent, acceptam
 ferunt ex in Apho. inchoantibus morbis. Gal. citant di-
 ctum Hip. exponentem in hæc verba. Ad hoc vt citius
 fiant coctiones, melius in principio euacuare, vt materiã
 minorem redactam, facilius natura coquere possit. Die
 sexta iudicantes naturam iam sibi separasse ex commu-
 nibus materijs bonum, prauum que expulsionem apparas-
 se, farinacum ministrant vt naturam minus grauata
 celebris die cretica offendat. A purgatione vires na-
 turæ roborare conantur. Quam languere suspicantur
 ob clisteria pharmacum & tenuem victum. Quare
 sorbitionem ex iure pullæ gallinacæ & carnes eiusdẽ
 febricitanti apud sextam ministrant. Vt apud vigorem
 vires habeat natura, quibus morbo fiat superior. Sed
 vsus sorbitionis apud diem pharmaci, approbant ex
 Hip. dicente cum autem purgaueris, sorbitionibus qui-
 busdam vtitor, obseruatis ita febrium accessionibus vt
 nunquam &c.

In 4. de rō
 de victus